LETO X. ŠT. 46 (481) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 15. DECEMBRA 2005

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Jurij Paljk

Pred Božičem

Minulo nedeljo je sveti oče Benedikt XVI. med tradicionalnim nagovorom ob molitvi angelskega češčenja opozoril vernike: "V potrošniški družbi je Božič na žalost pod udarom neke vrste tržnega onesnaževanja, kar pomeni, da tvegamo, da se duh Božiča povsem spremeni." Papež je nadaljeval z mislijo, da je prav sredi časa, ko se veliko ljudi odpravlja po božičnih nakupih in je zato odklon od pravega duha Božiča še kako možen, potrebno poskrbeti, da se spet zavemo pravega duha Božiča, ki je "v zbranosti in skromnosti, predvsem pa v treznosti in notranjem, intimnem veselju, ne pa v zunanjem veseljačenju." Papež se je v svojem nagovoru dotaknil tudi pripravljanja jaslic, za katera je dejal, da so lahko "preprost, a zelo uspešen način predstavitve vere, ki jo prav s pripravo jaslic prenašamo otrokom." Dodal je še, da "nam jaslice pomagajo pri razmišljanju o skrivnosti Božje ljubezni, ki se je razodela v revščini in preprostosti votline v Betlehemu." Papež Benedikt XVI. se je spomnil še sv. Frančiška Asiškega, ki je prvi začel uveljavljati tradicijo živih jaslic, glede jaslic pa je ob koncu nagovora dodal, da "še danes nosijo v sebi vrednoto evangelizacije".

Zbranost, skromnost, tiho veselje, skrivnost, preprostost. Kakšne lepe besede nam priporoča sveti oče! In to v času, ko velja pravilo, da moraš v trgovino, pa če hočeš ali ne, saj je vendarle Božič čas nakupov, mar ne? Zraven dodajmo še, da živimo v deželi, kjer velja pravilo, da "smo za Božič vsi bolj dobri", kar na tihem pomeni, da moramo zaviti v trgovino in nakupovati še za naše bližnje. V ta blišč in seveda tudi bedo našega potrošniškega Božiča nam papež ponuja, kar dva tedna pred Božičem!, razmislek in tišino, zbranost, preproste resnice krščanskega veselega oznanila, notranje razmišljanje in veselje, vse tisto torej, kar nas dela kristjane. Že večkrat smo ob Božiču napisali, da bi se danes Jezus najbrž rodil v kakem begunskem taborišču, v naši bogati in vsega siti družbi pa gotovo med prišleki iz tretjega ali četrtega sveta, ki sicer res iščejo kruh med nami, a s seboj nosijo tudi odprtost do življenja, ki smo jo mi na poti v blagostanje izgubili, če že ne zavrgli. Že res, da smo zaskrbljeni, ker sami vidimo, da naša oblika življenja ni več tista, ki nas je zadovoljevala v nedogled: na obzorju ne vidimo rožnatih dni, ker je naše gospodarstvo v krizi, v žepu imamo vse manj denarja in tudi obeti niso najboljši. Res pa je tudi, da se veliko ljudi sredi naše družbe obnaša tako, kot so se bogati ljudje na potapljajoči se ladji: plesali so in pili, veseljačili so, dokler niso z ladjo vred potonili.

Božič nam ne ponuja Titanica in njegove vizije smrti, zato je papež govoril o skromnosti, tihi zbranosti in notranjem veselju ob rojstvu Jezusa, ki ga bomo praznovali tudi za letošnji Božič. Preproste, lepe, tihe besede sredi kričavega dne potrošniške družbe in, resnici na ljubo, kar precej praznih trgovin našega pričakovanja Božiča!

V znamenju Ubalda Vrabca

Prireditve ob stoletnici rojstva tržaškega skladatelja

Foto IG

V dvorani občinskega sveta v Tržiču

Knjiga, ki celostno predstavlja Slovence v Laškem

Foto AČ

Knjiga *Slovenci v Laškem*, ki so jo v sredo, 7. decembra, predstavili v tržiškem občinskem svetu, je pomemben prispevek k razumevanju in spoznavanju slovenske skupnosti na tamkajšnjem območju. Velika množica ljudi, ki se je na dan predstavitve zbrala v prostorih tržiške občine, pa se je s svojo prisotnostjo hotela tudi pokloniti spominu nedavno preminule Bernardke Radetič, predsednice društva Tržič, ki je knjigo izdalo, in duše slovenskega življa v Laškem. Sama knjiga je njen poslednji dar laški skupnosti, za katero je skrbela do zadnjega. Bernardka Radetič je namreč predsedovala uredniškemu odboru, ki je gradivo za zbornik zbral in uredil.

Enominutni molk, s katerim so se vsi prisotni spomnili pokojne Bernardke, je pomenil še zadnji pozdrav ob predstavitvi njenega zadnjega dela. Večer je povezoval predsednik tržiškega občinskega sveta Fabio Del Bello. V svojem posegu je podčrtal pozitivno naravnanost do slovenske manjšine, ki jo občina Tržič izkazuje že leta. Ob tem je seveda izpostavil tudi pomen, ki ga je pri uspešnem sodelovanju igralo društvo Tržič. Sklenil je z mislijo, naj se to sodelovanje še utrdi in poglobi z različnimi pobudami. O knjigi je najprej spregovoril zgodovinar Branko Marušič, ki je predstavil strukturo knjige. Sam je izhajal iz etnološkega pomena besede Laško in območja, ki ga je v posameznih obdobjih ta pojem zavzemal. Predstavil je nato tudi vsak zapis posebej in seveda avtorje Maurizia Puntina, Vlada Klemšeta, Petra Radetiča, Marto Ivašič, Milana Pahorja, Karla Mučiča ter Bernardko Radetič. Uvodno besedo so prispevali tržiški župan Gianfranco Pizzolitto, goriški pokrajinski predsednik Giorgio Brandolin, deželni odbornik za kulturo Roberto Antonaz ter bivši državni sekretar Franc Pukšič. Besedo je nato prevzel Vlado Klemše, urednik knjige. Sam se je tudi najprej spomnil Bernardke Radetič in nato spregovoril o nastanku zbornika. S knjigo Slovenci v Laškem so urednik in avtorji želeli prikazati zgodovinski razvoj slovenske skupnosti na tem območju, ki je bilo dalj časa dokaj neraziskano. Kot posebej zaslužnega pri raziskovalnem delu se je Klemše spomnil tudi Marka Waltritscha. Obžaloval je dejstvo, da niso utegnili zbornika v celoti objaviti dvojezično, in dodal, da bo prevod tudi v italijanski jezik ena od prihodnjih nalog. Tudi sam je predstavil posamezne zapise, ki so bili vključeni v knjigo. Predstavitvene nagovore je sklenil Karlo Mučič, predsednik SKRD Jadro, ki je orisal delovanje Slovencev v Laškem po 2. svetovni vojni, od ženskega pevskega zbora do društev Jadro in Tržič in seveda šole v Romjanu. V imenu goriške pokrajine je spregovoril odbornik Marko Marinčič, ki se je pokojne Bernardke Radetič spomnil kot predsednice pokrajinske konzulte za slovenska vprašanja ter podčrtal, da sta različnost in pluralnost, ki ju je vnesla slovenska skupnost na Laškem, pravo bogastvo. Sklepni pozdrav je izrekel Jože Šušmelj, generalni konzul RS v Trstu. Tudi iz njegovih ust je bilo slišati pohvale društvu Tržič in njegovi nekdanji predsednici ter zahvalo občinski upravi za podporo slovenski manjšini.

Andrej Černic

Uredništvo obvešča

Bralke in bralce ter sodelavce obveščamo, da bo zadnja letošnja, **božična številka Novega glasa** izšla v četrtek, 22. t.m. Zato sodelavce prosimo, naj zapise pošljejo čimprej.

Hkrati obveščamo, da bo **uredništvo zaprto** od 21. do vključno 27. t.m., **uprava** v Gorici pa v petek, 23. t.m.

30 let dela za našo skupnost

SVET SLOVENSKIH ORGANIZACIJ

vabi na

30. REDNI OBČNI ZBOR

Petek, 16. decembra 2005, ob 18. uri,
dvorana Občinskega sveta v Špetru:
- *otvoritev*
- *govor predsednika*
- *pozdravi*

Sobota, 17. decembra 2005, ob 17. uri,
sedež pevskih zborov v Devinu:
- *poročila organov*
- *razprava*
- *volitve*
- *razno*

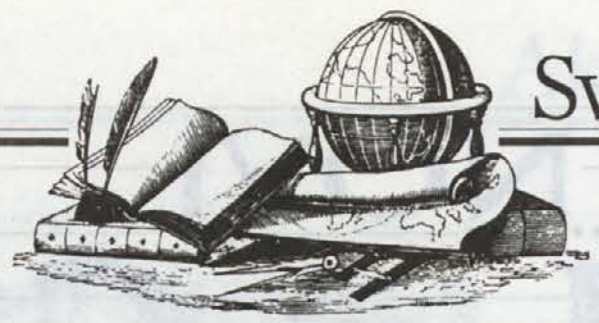

Po srečanju Rice-Merkel

Machiavelli docet...?

Petdnevni "tour" ameriške državne sekretarke Condoleeze Rice po Evropi so zaznamovale polemike. Evropski zavezniki so namreč od Riceove zahtevali pojasnila glede sredstev, ki naj bi jih agenti ameriške obveščevalne službe CIA uporabljali v boju proti mednarodnemu terorizmu. Ogorčenje javnega mnenja so vzbudile predvsem novice o operacijah, ki so potekale "v" oz. "preko" evropskih držav. Slednje naj bi vključevale: nezakonite ugrabitve ujetnikov, nasilno premestitev osumljencev v tuje države, zapiranje jetnikov v tajne ječe (med drugim nameščene tudi na tleh novih zaveznikov v srednje-vzhodni Evropi), ne nazadnje celo mučenje...

Obtožbe so zelo hude in se zato velja, vsaj za trenutek, zamisliti.

V vsakdanjem življenju človek nima stika s svetom tajnih agentov in tajnih služb. Edino, kar nam daje občutek, da vemo, za kaj gre, so predstave, ki smo si jih ustvarili preko filmov in knjig, in so torej osnovane na fikciji. Hollywoodska industrija nas je od zdavnaj privadila na podobo drznega tajnega agenta, ki se poslužuje vseh možnih sredstev, da doseže zastavljeni cilj - cilj, ki se v filmih vedno istoveti z zmago dobrega nad zlom. Pač, Machiavelli docet... Razumljivo je torej, da se pri konkretnem razmišljanju o tem, kaj si tajne službe pri izvajanju svojega dela lahko dovolijo in česa si ne smejo, vsakdo izmed nas opira na edino "izkušnjo" oz. predstavo, ki jo ima v tem smislu.

In vendar, če se za trenutek vživimo v zgodbo našega evropskega sodržavljana Khaleda al-Masria, Nemca libanonskih korenin, ne moremo mimo zavedanja, da se pri obravnavi problemov, ki zadevajo resnično življenje, ne moremo in ne smemo opirati na mnenje, ki smo si ga ustvarili s pomočjo fikcije.

Khaled al-Masri se je konec decembra 2003 nahajal v Makedoniji. Na silvestrovo se je odpravljal v Skopje, ko so ga ameriški agenti ugrabili z obtožbo, da ima ponarejen potni list, in ga torej imeli za terorista. Odpravili so ga v tajni zapor v Afghanistan, kjer kot kaže, naj bi se tajni agenti pri zaslišavanju posluževali celo mučenja. Maja 2004 so al-Masrija končno pripeljali v Albanijo in ga tam odpustili. Šlo je namreč za pomoto...

Ko bi se Khaled zdel kot pravi arijec (... kako mračen prizvok ima ta beseda!) in bi pri tem nosil čisto nemški priimek, bi se mu po vsej verjetnosti vse to ne zgodilo. Dejstvo pa je, da sta v današnjem svetu mešanje ras in migracija delovne sile neizogibni posledici novega ustroja svetovnega gospodarstva, katerega glavne zagovornice so, med drugim, prav ZDA.

Med prvim srečanjem Riceove z novo nemško kanclerko Merklovo je ameriška sekretarka priznala napako, ki jo je Centralna agencija storila pri slučaju al-Masri, in se ji za to opravičila. Zadeva je torej uradno zaključena in sodelovanje med dvema državama se lahko mirno nadaljuje.

In vendar opazovalcu ostaja občutek, da bo senca, ki se je s to afero zgrnila nad zunanjo politiko ZDA, ostala še dolgo. Če namreč dolgoletno zavezništvo med Washingtonom in evropskimi prestolnicami ne gre postaviti pod vprašaj, velja pa zaveznikom čez lužo vsaj postaviti vprašanje: če namreč v imenu končnega cilja odstopimo od naših najvišjih človeških vrednot in načel, kaj nas potem loči od samih teroristov?

V četrtek, 8. decembra, je najvišja britanska inštitucija Law of Lords sprejela zakon, ki v sodnih postopkih prepoveduje uporabo dokazov, ki so bili pridobljeni s pomočjo mučenja; to je pomembno sporočilo iz vrst najbolj zvestega evropskega zaveznika...

Erika Hrovatin

Pismo novega državnega sekretarja

Zorko Pelikan: "Želim si kar najboljšega sodelovanja!"

Spoštovani rojaki v zamejstvu in po svetu, dragi prijatelji izven meja Republike Slovenije!

Naj gre ob začetku mojega mandata v svojstvu državnega sekretarja in vodje Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu moja prva misel k vam, dragi prijatelji, ki živite v zamejstvu in širom po svetu in dan za dnem, na različne načine, tkete in utrjujete vezi s Slovenijo. Dovolite, da vas najprisrčneje pozdravim in hkrati izrazim željo po kar najboljšem sodelovanju z vami vsemi.

Danes niso pomembni razlogi ali okoliščine, zaradi katerih ste se znašli izven političnih meja matične domovine, niti ni pomembno, kako močno ste se čutili povezane s Slovenijo. Bistveno je to, da se med vami in nami vzpostavi in poglobi odnos medsebojnega zaupanja in sodelovanja.

Mi, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, smo tukaj zato, da vam bomo pomagali krepiti stike s Slovenijo, da vam bomo stali ob strani v vaših prizadevanjih za vaš boljši status, za boljšo vlogo v družbi, v kateri živite. Za nas ste pomemben in nezamenljiv del slovenskega naroda. četudi živite izven meja naše države, želimo, da bi s svojim znanjem, izkušnjami in zrelostjo čimbolj enakovredno sooblikovali slovenski narod in širšo skupnost. Prav tako smo veseli vašega razvoja in uspehov v družbi, v kateri delujete in ustvarjate.

Republika Slovenija se je z vstopom v EZ in NATO in s skorajšnjim prevzemom evra ter odprave mejne kontrole z ostalimi članicami Evropske zveze enakovredno vključila v družbo demokratičnih držav in tako uspešno zaključuje svoje desetletje in pol dolgo obdobje tranzicije.

Dosedanje dobre izkušnje sodelovanja med Slovenijo in Slovenci v zamejstvu in po svetu želimo seveda ohraniti, hkrati pa želimo skupaj z vami iskati in graditi nove, današnjemu času in znanju primerne oblike delovanja. Vlada predsednika Janeza Janše je z imenovanjem državnega sekretarja in oblikovanjem posebnega Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu potrdila svojo naklonjenost in pozornost do vas, drage rojakinje in rojaki izven RS. Tudi priprava posebnega zakona, ki je prav sedaj v parlamentarni proceduri in s katerim želi Slovenija uzakoniti svojo tudi v ustavi zapisano skrb za Slovence po svetu, je temeljnega pomena za pravilno reševanje vseh odprtih vprašanj.

Skratka, kar nekaj razlogov imamo, da se lahko upravičeno veselimo novih možnosti za sodelovanje in medsebojno bogatenje. Tudi če ne bo šlo vse zmeraj gladko, lahko z dobro voljo in s pripravljenostjo do dialoga zaobidemo marsikatero oviro.

Ko se na tem mestu iskreno zahvalim svojemu predhodniku za ves njegov trud in delo, naj vam ob koncu izrazim svoje resnično veselje, da bom lahko skupaj s svojimi sodelavci delal z vami, in naj potrdim svojo največjo pripravljenost, da bomo lahko skupaj naredili nov korak v pravo smer.

Zorko Pelikan,
državni sekretar

Tokača: Vojna v BiH terjala 100.000 žrtev

Med vojno v BiH med leti 1992 in 1995 je bilo verjetno ubitih 100.000 ljudi, je pred kratkim povedal vodja sedaj že v glavnem zaključenega projekta za identificiranje žrtev vojne v BiH in predsednik Raziskovalno-dokumentacijskega centra iz Sarajeva Mirsad Tokača. S tem so se nekatere ocene o 250.000 žrtvah vojne izkazale za mit, je poročala Slovenska tiskovna agencija. V okviru projekta, ki ga je večinsko financirala Norveška in ki ga je izvajal Raziskovalno - dokumentacijski center v Sarajevu, so do konca letošnjega oktobra poimensko identificirali 93.000 žrtev vojne v BiH. Tokača je dejal, da bo dokončen seznam "dosegel številko skoraj točno 100.000 žrtev." Po preiskavi je 70 % žrtev bosanskih muslimanov, 25 % pripada bosanskim Srbom, pet odstotkov pa jih je bosanskih katoličanov.

Tudi delo Mednarodnega sodišča za vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije v Haagu izhaja iz števila okoli 100.000 žrtev. Glede skoraj dvakrat višje številke ubitih med vojno v BiH je Tokača povedal, da te številke "vedno izvirajo iz političnih izjav in se nikoli ne nanašajo na konkretne raziskave". Seznam z imeni in podatki o žrtvah naj bi bil v obliki zgoščenke na voljo vsem občinam v BiH, da bi tako preprečili špekulacije.

Pritiski istrskih ezulov

Odnosi med Rimom in Zagrebom

Kot je bilo pričakovati, je italijanska diplomacija po pristanku Evropske unije na začetek pristopnih pogajanj s Hrvaško začela pritiskati na Zagreb, naj vendar pokaže "hvaležnost Italiji za njeno podporo in pristane na 'ureditev' vprašanja ezulskih imetij, ki so jih jugoslovanske oblasti podržavile po drugi svetovni vojni, in sicer tako, da prizadetim omogoči njihovo ponovno pridobitev v naravi, kot zahtevajo organizacije optantov (ezulov), to se pravi tistih prebivalcev, ki so se na osnovi Pariške mirovne pogodbe iz leta 1947 in Londonskega memoranduma iz leta 1954 odločili za ohranitev italijanskega državljanstva in s tem za odselitev v Italijo. Pisali smo že o grožnjah zunanjega ministra Finija minulega oktobra med njegovim obiskom v Trstu, da bo Italija postavljala Hrvaški ovire pri njenem pristopanju v evropske integracije, če potrebno, tudi z vetom.

Italijanska diplomatska ofenziva poteka na dveh tirih: po eni strani podpira zahtevo ezulov po takšni ali drugačni vrnitvi vsaj dela zapuščenih nepremičnin predvsem v Istri, po drugi strani pa zahteva, da se tudi italijanskim državljanom prizna pravica, da lahko prosto kupujejo nepremičnine na Hrvaškem. V prvem primeru bi vrednost vrnjenih imetij odbili od vsote, ki jo je določil znani Rimski sporazum iz leta 1983 in je Hrvaška še ni izplačala. Če bi Hrvaška na to pristala, bi dejansko priznala razveljavitev omenjenega sporazuma, kar odkrito zahtevajo ezulska združenja. Hrvaška vlada, razumljivo, vztraja na stališču, da se v preteklosti sprejeti dogovori morajo spoštovati. Hrvaška pravi, da je v tem smislu pripravljena poravnati vsoto, ki jo dolguje, da pa Italija ji noče sporočiti številke tekočega računa, na katerega bi jo lahko nakazala. Ponavlja se torej zgodba s Slovenijo, ki je svojo obveznost poravnala z nakazilom na fiduciarni račun na neki banki v Luksemburgu.

Kot je znano, pa Italija omenjenega denarja še ni dvignila, čeprav ga potrebuje za izplačilo odškodnine istrskim optantom.

Ob tem je treba povedati, da je Hrvaška v ne preveč posrečenem trenutku parafirala sporazum z Avstrijo glede vračanja premoženja, odvzetega hrvaškim Nemcem oziroma Avstrijcem po drugi svetovni vojni. S tem je dala Italiji priložnost, da zahteva takšen sporazum tudi glede vračanja imetja svojih optantov, ki je bilo, kot že povedano, rešeno z Rimskim sporazumom. Na samem Hrvaškem je omenjeni dogovor z Avstrijo naletel na močno nasprotovanje. Ostro ga je kritiziral tudi sam predsednik Mesič, ki je očital vladi, da odpira nevaren precedens za druge države. Poznavalci razmer pravijo, da sporazum ne more računati na potrebno dvetretjinsko večino poslancev v hrvaškem saboru (parlamentu). Tako široko nasprotovanje sporazumu spravlja Sanaderjevo vlado v neprijeten položaj. Vedeti moramo namreč, da je hrvaška vlada želela z omenjenim dogovorom izkazati Avstriji priznanje za njeno trdno podporo odločitvi Evropske unije o začetku pristopnih pogajanj.

Glede italijanske zahteve po sprostitvi trga nepremičnin na Hrvaškem tudi za italijanske državljane, hrvaške oblasti zatrjujejo, da so pripravljene zahtevi ugoditi pod pogojem recipročnosti. Hrvaško zunanje ministrstvo je namreč zavrnilo očitke italijanske strani, da so italijanski državljani na Hrvaškem diskriminirani, kot neutemeljene. V duhu recipročnosti pričakujejo od italijanske strani jasno in brezpogojno izjavo, da hrvaški državljani že sedaj lahko brez ovir kupujejo nepremičnine v Italiji.

Skušali smo prikazati sedanje stanje odnosov med Hrvaško in Italijo na temelju medijskega poročanja. Vsekakor je Hrvaška pod udarom rimske diplomacije, ki bi hotela nekaj iztržiti na račun podpore vključevanju Hrvaške v evropske integracije. Pri tem uporablja zdaj ostre tone, zdaj spravljive, kot je v tradiciji italijanske diplomacije.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Dogovarjanje nepogrešljiv temelj sobivanja

Ob presenetljivem in opominjajočem izbruhu napetosti v Dolini Suse, kjer se je tamkajšnje prebivalstvo uprlo gradnji hitre proge med Turinom in Lyonom, lahko v sebi na novo obudimo prepričanje v smisel, smotrnost in pomen dogovarjanja. V pomen dogovarjanja kot tistega načina razreševanja vsakodnevnih problemov in urejanja medsebojnih odnosov, ki je dosti pomembnejše, kot si sicer predstavljamo. Primer navedenega dogodka namreč jasno izpostavlja resnico, da, kjer do dogovora ne pride, se zadeve pričnejo urejati s silo. Vedno smo torej na razpotju: dogovor ali sila, sila ali dogovor. Ni težko ugotoviti, da je v tem ključu zaobseženo celotno človekovo odločanje v vseh prostorih od lokalnega pa tja do svetovnega in to dandanes kakor v preteklosti, enako bo seveda v prihodnosti. Vselej je bilo, je in bo mogoče razbrati predvsem to, kdaj je človek vztrajal pri dogovarjanju in kdaj se je odločil za silo.

Ne more biti nobenega dvoma, da je dogovarjanje kot doseganje dogovora edini srečni smerokaz za človeka kot posameznika in človeštvo kot svetovno skupnost. Ne obstajajo namreč le veliki spopadi in vojne med narodi, državami in civilizacijami, odmik od dogovarjanja je na delu tudi v življenju posameznika, torej vsakogar od nas, in to z enakimi posledicami: potem ko smo dogovarjanje zaradi teh ali onih razlogov zavrgli, ker da drugače ni bilo mogoče, saj naj bi bili sočlovek, narod ali država na drugi strani nevredni, da bi še naprej prenašali njihovo poniževanje, stopi na prizorišče uporaba sile, ki želi nasprotnika zavestno oškodovati ali celo izničiti. In rezultat v vseh teh primerih je uničevanje brez milosti, dokler imamo zanj še moči in slednjič ne obnemoremo na lastnih ruševinah. Poleg tega se pri uporabi sile posledično sprožijo globlje in dosti usodnejše zamere, na koncu spopadov so razmere neskončno slabše od tistih na pričetku, rane so velikanske in bodo dolgo bolele. Zato torej dogovarjanje, dogovarjanje in še enkrat dogovarjanje.

Kdo poreče, v redu in prav, ampak tisti me je zares prizadel ali prizadela, je zloben ali zlobna, sosednji narod ali država so nam zares storili krivico in se z njimi nikakor ni mogoče dogovarjati, obstajajo torej razlogi, da še sam ali vsi skupaj od dogovarjanja odstopimo, odrečemo pozdrav, prenehamo s sodelovanjem ter svoje misli usmerimo v to, kako bi osovraženega nasprotnika čimbolj prizadeli. Res je, vsi ti razlogi lahko obstajajo in to se žal dogaja pogostoma, ker svet ni raj, svet je svet, kljub temu ali prav zaradi tega pa je dogovarjanje daleč najboljša in edino dobra odločitev. Dokler je, namreč dogovarjanje, še na delu, ni nič izgubljenega, je rešitev možna, je možen sporazum. Dokler je dogovarjanje še na delu, pomeni, da lahko zmagamo.

In zmaga ne pomeni, da smo svojo voljo drugim vsilili, ampak da smo si oddaljenega človeka, narod ali državo to pot nemara za vselej približali in pridobili.

Janez Povše

Preproste stvari

Juriji Paljk

Uporaba drog se širi, v Sloveniji uporabniki vse mlajši

Tako se je glasil naslov agencijske vesti, ki jo je konec novembra letos objavila Slovenska tiskovna agencija. V nadaljevanju poročila je bilo še zapisano, da se uporaba drog v Evropi veča, vse bolj razširjena droga pa je tudi kokain. Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami (EMCDDA) je pred kratkim objavil poročilo o stanju drog na področju problematike drog v Evropi za leto 2005. Center za Slovenijo med drugim ugotavlja, da se v primerjavi z minulimi leti starost prvega srečanja z drogo niža.V Sloveniji je bila v letu 2002 povprečna starost odvisnikov,vključenih v programe za odvajanje od drog, 26,2 leta, pri čemer je bila najmlajša oseba v programu stara 13 let, najstarejša pa 59 let. Povprečna starost prvega uživanja prepovedanih drog (najpogosteje gre za marihuano) je bila 16,1 leta (najmlajši uživalec je bil star sedem let, najstarejši pa 47 let), povprečna starost prvega srečanja s primarno drogo (to je najpogosteje heroin) pa je bila 18,9 leta(najmlajši uživalec je bil star 10 let, najstarejši pa 48). Tako povprečna starost prvega srečanja s katerokoli drogo kot tudi starost prvega uživanja primarne droge sta v primerjavi z minulimi leti nižji. Sledeč poročilu, je bilo v omenjenem obdobju v Sloveniji kar 78 odstotkov vseh odvisnikov moškega spola, ženske pa so predstavljale 22 odstotkov vseh odvisnikov na zdravljenju. Primerjalna raziskava med evropskimi državami centra EMCDDA je pokazala, da je bila leta 2003 med 15- in 16-letniki v Sloveniji, tako kot tudi v drugih evropskih državah, med prepovedanimi drogami najbolj razširjena marihuana (uživalo jo je 28 odstotkov slovenskih 15- in 16-letnikov), z ekstazijem so se srečali trije odstotki te populacije, z amfetamini,LSD, heroinom in kokainom pa odstotek Slovencev, starih med 15, in 16. letom. Največ uživalcev marihuane med mladimi, starimi od 15 do 16 let, je bilo po podatkih EMCDDA leta 2003 na Češkem (44 odstotkov), Irskem (39 odstotkov), Veliki Britaniji in Franciji (38 odstotkov), najmanj pa v Romuniji (3,0 odstotka) ter na Cipru in v Turčiji (4,0 odstotka). Mladih uživalcev kokaina je bilo največ v Španiji (5,9 odstotka) ter v Veliki Britaniji in Italiji (v vsaki 4,0 odstotka), pri mladih uživalcih heroina pa s 4,0 odstotka prednjači Italija. EMCDDA v poročilu ugotavlja, da se v Evropi širi uporaba kokaina. Kokain je že uporabilo okoli devet milijonov oziroma trije odstotki odraslih Evropejcev.

Slovenski centri za preprečevanje uporabe prepovedanih drog in zdravljenje zasvojencev imajo za leto 2002 podatke o 2633 zasvojencih, ki so zaradi odvisnosti s prepovedanimi drogami odšli na zdravljenje. Med njimi se jih je največ (90,4 odstotka) zdravilo zaradi zasvojenosti s heroinom, sledita pa marihuana in kokain. V primerjavi z minulimi leti je v Sloveniji opaziti nižanje starosti prvega srečanja z drogo. Kar 78 odstotkov vseh odvisnikov je moškega spola, ženske pa so predstavljale 22 odstotkov vseh odvisnikov na zdravljenju. Med tistimi zasvojenci, ki so se leta 2002 prvič vključili v zdravljenje, je bilo žensk 26 odstotkov, njihov delež pa v primerjavi z minulimi leti vseskozi narašča.Tako povprečna starost prvega srečanja s katerokoli drogo kot tudi starost prvega uživanja primarne droge sta v primerjavi z minulimi leti nižji. Izmed 2633 zasvojencev je bilo brezdomcev le 35, medtem ko jih je 62 odstotkov živelo pri starših, 14 odstotkov s partnerjem, 11 odstotkov je živelo samih, 6 odstotkov pa s partnerjem in otrokom. Med zasvojenci, zajetimi v raziskavo, je bilo brezposelnih 49 odstotkov,25 odstotkov jih je imelo službo, 21 odstotkov pa je bilo študentov.

V letnem poročilu EMCDDA za leto 2005 so zajeti podatki o 25 članicah Evropske unije, Bolgarije, Romunije, Turčije in Norveške.

Gornji skopi podatki, ki so lahko le goli podatki, če za njimi ne vidimo oseb, so dovolj zgovorni, da se ob njih zamislimo.

V spomin mi prihaja tiskovna konferenca, ki sta jo v Ljubljani pred leti imela italijanski borec proti drogi duhovnik don Gelmini in takratni ljubljanski nadškof dr. Franc Rode; na tisti konferenci, ki je pomenila vstop skupnosti don Gelminija v Slovenijo, je ta preprosti, a odločni italijanski duhovnik povedal, da je Slovenija že dovolj bogata država, da lahko tudi drugim pomaga.

Te dni lahko v dnevnem tisku in po radiu ter televiziji poslušamo, kako so sile javne varnosti in pregona v naši deželi spravile za zapahe več kot dvajset oseb, ki so skrbele za mrežo razpečevanja vseh oblik droge v naši deželi, in to v šolah. Policisti so na posebni tiskovni konferenci povedali, da je bil izkupiček prepovedanega razpečevanja in trgovanja z drogo več kot nekaj sto milijonov evrov na leto, kar je že samo po sebi dovolj zgovorno.

Če za kokakin vemo, da je droga bogatih, vsaj v "kolektivnem imaginariju" to je, potem bomo za "kanone - džointe" lahko rekli, da so v isti kolektivni zavesti droga "alternativcev" in tistih, ki živijo "alter-kulturo".

Dejstvo, da pri nas, v naši deželi, deluje dobro organizirana mreža razpečevalcev prepovedanih drog na šolskem področju, govori samo o tem, da tudi naši otroci niso nič drugačni od svojih vrstnikov v Evropi.

Pa če nam je to všeč ali ne.

paljk@noviglas.it

POGOVOR Daniele Bombardi

Mostar: kraj upanja in sožitja

Tržaška Karitas je s svojo dejavnostjo prisotna v Mostarju kar nekaj let. Povod za to mednarodno navezo je tržaški škofijski organizaciji nudila nesrečna vojna, ki je krvavo razkosala bivšo Jugoslavijo.

Daleč od tega, da bi bila podpora naše Karitas zgolj ohlapne finančne narave, so se pristojni že od samega začetka odločili za tesno sodelovanje s tamkajšnjo sorodno organizacijo. Ta neposredna organizacijska mreža je obrodila kar nekaj otipljivih rezultatov, med katerimi je najbolj pomemben prav gotovo center, poimenovan Sacra Famiglia, ki gosti osebe, pretežno mladih let, s posebnimi potrebami. Odprli so ga jubilejnega leta 2000. Njegovo izgradnjo so financirale razne italijanske cerkvene ustanove, ki se ukvarjajo ravno z osebami s posebnimi potrebami.

V centru delujeta dve stvarnosti. V pritličnih prostorih se nahaja dnevni center, ki nudi podporo tridesetim otrokom; zgornji prostori pa so usposobljeni zato, da trajno gostijo hudo prizadete paciente. Dodati gre še, da je pomemben adut te strukture zobozdravniški ambulatorij, pri namestitvi katerega je bil neposredno soudeležena tržaška Karitas.

V tem centru, ki je zaradi svojih specialističnih lastnosti edinstven na področju Bosne in Hercegovine, dobijo pomoč otroci različnih narodnosti.

Da bi kaj več izvedeli o dejavnosti centra Sacra Famiglia in o pomoči, ki jo tamkajšnji stvarnosti nudi tržaška škofijska ustanova, smo se pogovorili z Danielem Bombardijem. Mladenič je letos poleti začel izredno zanimivo izkušnjo, ki sodi v širši načrt italijanskih Karitas, s katerim so se te organizacije odločile izuriti skupino mladih in nadebudnih 'belih čelad', da bi opravili civilno službo v krajih, ki so komaj prestali hude vojne travme.

No Daniele, kako bi se nam predstavil?

Rojen sem v Ceggi pri Benetkah. Študij mednarodnih diplomatskih ved sem opravil v Gorici in diplomiral letos marca. Zanimanje za balkansko področje in želja, da bi se posvetil kooperacijskim projektom, sta nekako pogojevala mojo izbiro, tako da sem se odločil za načrt tržaške Karitas. Gre namreč za različico civilne službe v tujini, ki traja leto dni. Začel sem 4. julija. Tako sem pač spojil dve področji - geopolitično in socialno -, ki sta mi nekako zapisani na koži.

Prvi mesec sem se pripravljal v Rimu in Trstu, mesec dni sem prebil v Sarajevu, kjer sem sodeloval pri Konferenci o revščini v Bosni in Hercegovini. Od septembra dalje pa sem v Mostarju, kjer bom ostal do prihodnjega poletja.

S čim se pravzaprav ukvarjaš v Mostarju?

Svojo dejavnost bi lahko razvrstil v tri glavne tokove.

Večji del svojega časa preživljam v centru Sacra Famiglia, kjer nudim svojo pomoč vzgojiteljem, ki se posvečajo razvijanju kreativnih sposobnosti otrok s posebnimi potrebami.

Ob tem poučujem italijanski jezik operaterje mostarske Karitasa. Nekateri obiskujejo tečaj zaradi službenih obveznosti, saj je Karitas v Mostarju v tesnih vezeh z italijanskimi sestrskimi ustanovami. Ostali pa sledijo predavanjem italijanščine izključno zaradi osebnega zanimanja.

Poleg omenjenih dejavnosti imam še tretjo, ki se nekako veže na družbeno-urbanistično podobo Mostarja. Mesto je razdeljeno na vzhodni in zahodni del, v vsakem prebivata jasno določeni etnični enoti, katoliški Hrvati na zahodu, bosanski muslimani na vzhodu, ki sta se med vojno hudo merili.

Polagoma se porajajo žarki upanja, ki vodijo v smer jutrišnje sprave. Gotovo bo zahteval ta postopek kar nekaj let močnega prizadevanja, sicer pa določeni pozitivni znaki so že danes otipljivi.

Na primer?

Izpostavil bi sodelovanje med ustanovami, ki skrbijo za osebe s posebnimi potrebami in ki sodijo tako v eno kot v drugo etnično stvarnost. Italijanska organizacija, poimenovana EducAid, ki se ukvarja s prizadetimi na ozemlju celotne Bosne, je pred časom vzpostavila stike z obema ustanovama, se pravi tamkajšnjo Karitas na Zahodu in sorodno bosansko-muslimansko organizacijo v vzhodnem delu mesta. Ta stik je zgolj v zarodku, saj je bilo dosedanje delovanje usmerjeno le v ocenjevanje struktur obeh ustanov, posameznih kompetentnosti in potreb področja, se pravi previdnjanju možnosti dejanskega sodelovanja. Tudi to je dokaz o drugačni perspektivi, ki se Mostarju končno obeta: za seboj opušča mesto nasilno preteklost in zre v prihodnost, ki bo zgrajena na temeljih sožitja, spoštovanja medsebojnih različnosti in miru.

Karitas je v tem načrtu soudeležen tako, da goji stike z organizacijo EducAid in s sestrsko organizacijo na vzhodnem delu.

Kako pa je potekal izobraževalni tečaj, ki te je pripravil na bosansko izkušnjo?

Karitas se je letos odločila, da bo uporabila 12 'belih čelad' - med katere tudi sam spadam - v okoljih, ki so komaj prestala vojno ujmo ali ki so podvržena hudim socialnim pritiskom.

Karitas je v Bosno poslala le mene, v Kosovu je tudi ena sama 'bela čelada', dve sta v Albaniji, štiri so v Gvatemali in isto število jih je v Ruandi.

Večji del tečaja smo skupaj obiskovali, zadnjih napotkov pa smo bili deležni posamično glede nato, kam je bil vsak izmed nas namenjen.

Pomen tečaja je bil predvsem v tem, da nam je posamezno stvarnost, za katero smo se odločili, poglobljeno predstavil.

Poudariti je treba, da so se tečaji našega 'urjenja' opirali na operativni stil Karitas, ki sloni na sorodnosti, bližini in na vzdrževanju kakršnihkoli sodb do tistih, ki se nahajajo v hudih položajih, in do odgovornosti, ki so privedle do tako tragičnih razpletov. Karitas usmerja svoje moči v razreševanje sedanjih težav, noče odkrivati in iskati vzrokov, ki so te probleme povzročili. Karitas goji obenem kulturo ne - nasilja, se pravi, da teži k razreševanju problemov s sredstvi, ki niso vojaškega značaja, odpravi preteklih sovraštev, a obratno vodijo k gnetenju novih zamer. Dodal bi še, da tak pristop duši potencial, ki bi ga lahko to okolje v prihodnje izkoriščalo. Karitas pa stoji prebivalstvu ob strani pri razvoju sredstev za avtonomno in samostojno prihodnost.

A si se sam odločil za izkušnjo v Mostarju?

Da. Na razpisu tovrstne civilne službe je bilo kar nekaj možnih izbir. Ostali kolegi Karitas so se pač odločili za že omenjena področja. Na razpisu so bile poleg Karitas na voljo tudi druge organizacije.

Mostar sem izbral namreč zato, ker je sodilo področje bivše Jugoslavije v sfero mojih zanimanj. Povedal bi še to, da sem se v Gorici že seznanil z načinom delovanja Karitas, saj sem bil kot prostovoljec dejaven v centru za prvi sprejem beguncev.

Bi nam lahko kaj povedal o prvih vtisih, ki si jih tam doživljal?

Vedel sem, da bom v Mostarju dobil popolnoma drugačno stvarnost od tiste, ki sem je bil vajen doma. Poglobil sem zato zgodovinski in socialni vidik področja, nakar sem se spustil v razmišljanje o tem, kaj je pomenila vojna devetdesetih let na ozemlju bivše Jugoslavije, kakšna je bila družbena in politična ureditev pred razpadom federacije, in po njem kaj je bilo storjenega na mednarodni ravni za normalizacijo balkanskega polotoka. Gotovo je bilo treba globoko spoznati etnično in versko stvarnost Bosne in Hercegovine, saj v Italiji ne manjka poprečnih pogledov na tako zapleten in raznolik mozaik: v Mostarju, kot na ozemlju celotne Bosne, so tovrstne nianse življenjskega pomena!

Zgolj z osebnega vidika pa ne bi podcenjeval pustolovskega gledišča - če se lahko tako izrazim. Dejstvo, da sem se odločil preživeti leto dni od doma v tako različnem okolju, nosi v sebi kar precejšnjo količino 'avanture', ki pa [illegible] obratno spodbujala!

Zato lahko z mirnim srcem povem, da je bil prvi vtis zame tako novega sveta resda pozitiven. Dojel sem, da je stvarnost, v kateri sem se znašel, živa in da so ljudje v njej pripravljeni pozitivno zreti v prihodnost. Kar sem v tem času spoznal, je izpodbilo napačno predstavo, ki sem si jo doma gradil, češ da je Bosna ujeta v še takem kriznem položaju, iz katerega ni mogoče oz. je zelo težko uiti.

Mislim, da si se med študijem na univerzi seznanjal s pojmi, kot so makro-politika, makro-ekonomija in podobno. Kako ti je uspelo pretvoriti tako visoke pojme, ki so večkrat vezani na 'nad-človeške' mednarodne dinamike, in jih preliti v dojemanje dejanske stvarnosti, s katero si se v Mostarju seznanil?

Mednarodne organizacije, kot so Evropska unija, Nato in druge, delujejo namreč na tako visokih nivojih, da večkrat prezrejo dimenzijo človeka, posameznika. Tudi sam sem v univerzitetnih letih razmišljal zgolj na podlagi tega, kar so me naučile knjige, se pravi, da sem tudi lastne ideje snoval na - če lahko tako rečem - neotipljivih temeljih. Menim zato, da lahko nudijo ne-vladne organizacije in predvsem Karitas najbolj neposreden in primeren stik z dejanskim položajem nekega kriznega področja. Osebno sem se tako spopadel in spoznal težak vsakdan v Mostarju. Po načelu Karitas je treba probleme iz dneva v dan razreševati, tako rekoč, od spodaj: ta je edini način, da se neposredno seznanimo s stvarnostjo, v katero smo izbrali stopiti. Ponavljam: problem makro - pristopov meddržavnih organizacij je v tem, da se lotevajo sanacije z visokega, pri čemer ostaja družbeno tkivo večkrat na cedilu. Gotovo je v mednarodni politiki ta vidik potreben, sicer ni ne edini in niti najboljši.

Igor Gregori

Duhovniki pomagajo vsem.

Pomagaj vsem duhovnikom.

39 tisoč škofijskih duhovnikov vsak dan oznanja evangelij po župnijah med ljudmi in nudi vsem ljubezen, tolažbo in upanje.
Da bi lahko nadaljevali svoje poslanstvo, potrebujejo tudi tvojo konkretno pomoč: prispevek za vzdrževanje duhovnikov.
Te darove zbira Osrednji inštitut za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero), ki jih razdeli med vse duhovnike, zlasti med tiste, ki delujejo v najbolj potrebnih skupnostih in bodo tako lahko računali tudi na velikodušnost vseh.

Če želiš vedeti, kako lahko prispevaš svoj dar, kliči brezplačno številko Numero Verde 800.01.01.01

Darovi za vzdrževanje duhovnikov.
Podpora številnim za dobro vseh.

Svoj prispevek lahko nudiš na štiri načine:

- Poštni tekoči račun št. 57803009
- Kreditne kartice: s kartico CartaSì in s klicem na brezplačno telefonsko številko 800.82.50.00 ali prek interneta na naslovu www.sovvenire.it
- Bančno nakazilo na glavnih italijanskih bankah
- Neposredno na Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Sostentamento Clero) v svoji škofiji

Prispevki so odtegljivi:

Kdor želi, lahko svoje prispevke Osrednjemu inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Isituto Centrale Sostentamento Clero) v znesku do največ 1032,91 evrov letno odbije od celote svojih prihodkov za izračun davčne prijave Irpef ter povezanih deželnega in občinskega dodatka.

CHIESA CATTOLICA - CEI Conferenza Episcopale Italiana

ŠTEVERJAN Nadškof Dino De Antoni je v nedeljo, 11. decembra, posvetil v diakona Alessia Stasija

"Glej, da boš veroval, kar boš bral; učil, kar boš veroval; živel, kar boš učil!"

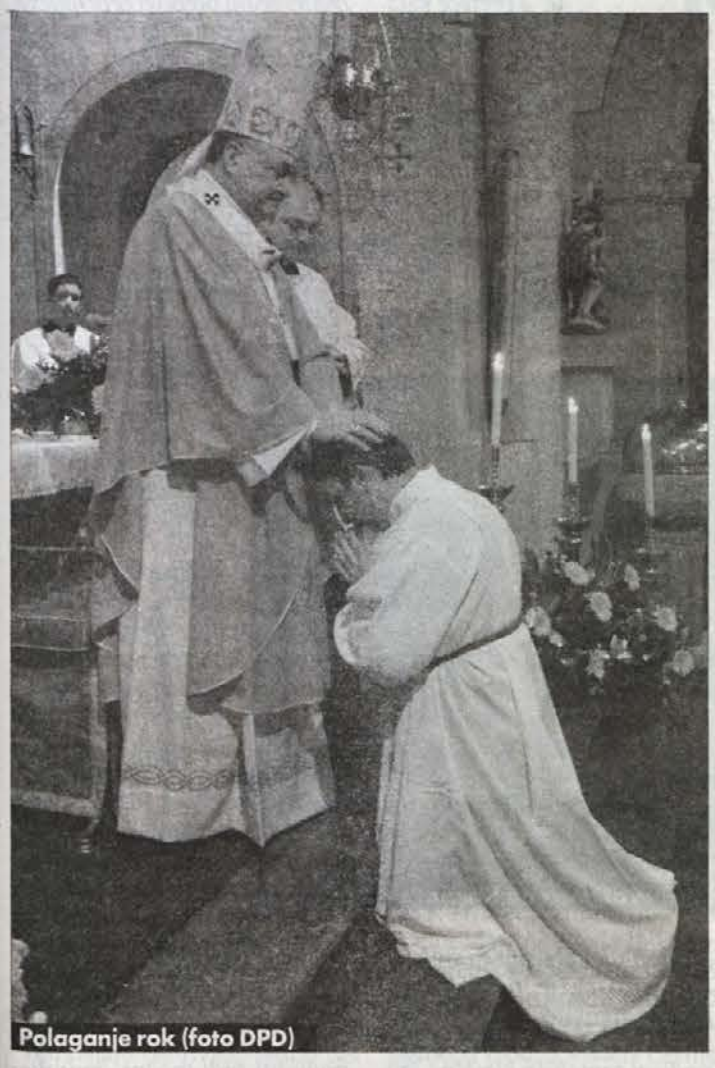
Polaganje rok (foto DPD)

Besede, ki smo jih zapisali v naslovu, je goriški nadškof msgr. Dino De Antoni prejšnjo nedeljo, 11. decembra, med slovesnim diakonskim posvečenjem Alessia Stasija v Števerjanu izrekel kar dvakrat: v homiliji in med izročitvijo evangelija že posvečenemu domačinu; kot bi hotel s posebno močjo poudariti, kaj pomeni pričati za Kristusa danes: verovati, oznanjati, živeti. V tem smislu je bilo evharistično slavje, ki je priklicalo v cerkev sv. Florijana veliko množico vaščanov, prijateljev in znancev od vsepovsod, posebno dragocena priložnost, ki je lahko vlila novih spodbud, upanja in življenjske linfe vsem prisotnim kristjanom. Vsi smo namreč klicani, da verujemo v to, kar nas uči Sv. pismo, da to oznanjamo in seveda - še prej - tudi živimo.

Da je duhovnik velik dar, "ki ga sprejemamo z veliko hvaležnostjo," je na začetku maše pri mikrofonu podčrtal števerjanski župan Hadrijan Corsi: "Danes je velik dan za Števerjan!" Že sedaj se veseli nove maše, ki bo naslednje leto; obenem je ugotovil, da je bilo zadnje tako slavje v briški vasi pred skoraj 65 leti.

Okrog dvajset duhovnikov iz goriške nadškofije in Slovenije je tokrat pospremilo Alessia do tega koraka, zadnjega pred mašniškim posvečenjem. Pri oltarju so bili ob nadškofu prisotni vaški župnik Anton Lazar, škofijski vikar za slovenske vernike msgr. Oskar Simčič, dekan Marijan Markežič in spiritual ljubljanskega bogoslovja Primož Krečič. Po besednem bogoslužju se je začel obred posvečenja: kandidat je stopil pred nadškofa, delegat semenišča pa je msgr. De Antonija prosil, naj posveti "tega našega brata" za službo diakona. Potem ko je delegat odgovoril, da je kandidat vreden, je nadškof uradno izjavil: "S pomočjo Gospoda Boga in našega Odrešenika Jezusa Kristusa izberemo tega našega brata za diakona." V homiliji po tem svečanem trenutku je msgr. De Antoni spregovoril o bistvu Alessiove poklicanosti: o izbiri in poslanstvu. Bog je tisti, ki nas izbira, nas kliče in pošilja, "da oznanim blagovest ubogim, da povežem strte v srcu, da okličem jetnikom prostost, zapornikom osvoboditev, da oznanim leto Gospodove milosti." Bog kliče, da bi širili Božje kraljestvo, ki pomeni dobro Cerkve in vsega sveta. Vsak klic je konkreten, do nas prihaja prek oseb, ki so nam blizu; zato se je nadškof iskreno zahvalil Alessiovi družini, kajti "ni lahko darovati otroka Gospodu"; zahvalil se je tudi župniji, duhovnikom, profesorjem in prijateljem. Alessio je klican, da bo v prvi vrsti pričal o Kristusovi prisotnosti v svetu, je poudaril msgr. De Antoni. Veliko dela ga čaka v odnosih z ljudmi, ki tvegajo vse večjo poplitvitev; "prav celibat, če ga boš dobro živel, ti bo pomagal spoznati duše ljudi, ki jih boš srečeval." Srca ljudi so namreč pogosto "polna podrtin"; ljudem moraš pomagati, je položil nadškof Alessiu na srce, "da bodo, skrito pod razvalinami, odkrili Božjo podobo". Diakon je klican, da sprejema bolnike, odrinjene in vsega potrebne, pa tudi, da vzgaja mlade rodove. Potrebno je, da govori o vzajemnosti in solidarnosti, da

Oblačenje diakonskih oblačil (foto DPD)

išče stik in dialog z vsemi ljudmi dobre volje. Nadvse pomembno pa je, da se uresničuje ne kot posameznik, ampak kot živ član krščanske skupnosti, pokoren svojemu nadpastirju.

Obred posvečenja se je nadaljeval v veliki zbranosti. Alessio je spremljal vsako izrečeno besedo z veliko resnostjo, kot bi jo hotel za vedno vtisniti v srce. Javno je izpovedal, da hoče sprejeti diakonsko službo, da jo hoče opravljati v ponižni ljubezni v pomoč duhovnikom in v napredek krščanskega ljudstva, da hoče vero oznanjati, da je pripravljen živeti v celibatu, da hoče v sebi ohraniti in krepiti duha molitve, da hoče vedno ravnati po Kristusovem zgledu. Kleče je nadškofu obljubil spoštovanje in pokorščino, leže pa je nato spremljal litanije svetnikov. Posvečenec je nato spet pokleknil pred nadškofa, ki mu je najprej molče položil roke na glavo, nato pa izrekel posvetilno molitev v latinščini. Potem ko sta g. Lazar in msgr. Simčič pomagala Alessiu si obleči diakonska liturgična oblačila (štolo in dalmatiko), mu je msgr. De Antoni izročil evangeljsko knjigo, nato pa ga krepko očetovsko objel. Evharistično slavje je olepšalo izbrano petje mešanega zbora, ki ga je na koru vodil Mirko Ferlan; kot solist je darovanjski spev odpel Manuel Pintar.

Po maši se je veselo praznovanje, ki so ga priredili velikodušni vaščani, nadaljevalo v prostorih Sedejevega doma.

Danijel Devetak

Aktualno

Oriana Fallaci in njen odnos do islama

Novinarska legenda Oriana Fallaci je bila avgusta letos zopet nekaj časa v ospredju, čeprav je letos dopolnila že 75 let, znano pa je tudi, da boleha za rakom. Kot njeno posebnost naj takoj pripišem, da je spremljala vse večje vojne od vietnamske dalje. Prav tako je splošno znano, da se novinarji bojijo intevjuja z njo, čeprav se je pogovarjala z Deng Xiaopingom, Castrom, Kisingerjem, Homeinijem, Gadafijem ... Ocenili so jo kot zelo predrzno damo, vendar s spoštljivo taktiko.

V Spieglu smo prebrali: "Ta ženska je bila in bo ljubljena, osovražena in brana!" Prva njena knjiga, s katero sem se pred desetletji srečal, je bilo Pismo nerojenemu otroku. Za marsikoga je bila tedaj pravo odkritje, senzacija, izpraševanje vesti, obenem pa nekaj, kar je vžgalo v živo tudi v socialističnem svetu in je marsikoga tudi prizadelo... Knjiga Apokalipsa je vzbudila precej komentarjev, delo Neki človek, ki je posvečeno njeni simpatiji do grškega odpornika Pangulisa Alekosa, pa je zelo dobra uspešnica. Prodana je bila v nekaj milijonih izvodih in je gotovo njeno najboljše delo.

Takoj po napadu na nebotičnik Svetovnega trgovskega centra v New Yorku 11. septembra 2001 je Fallacijeva ponovno razburkala svet z delom Bes in ponos. Ta knjiga je pravi vulkan proti islamskemu svetu. V njej poziva svet na križarsko vojno proti islamu in obrambnemu boju proti islamskemu ekspanzionizmu in rasizmu.

Njena naslednja knjiga je Moč razuma. V Evropi je bilo razprodanih milijon in pol izvodov. Ob izidu smo lahko zopet prebrali v Spieglu: "Stara Evropa je že dolgo Eurabia (Euroarabia) zaradi mlačne strpnosti evropske elite. ... Priseljenci so jo preplavili in nimajo v mislih nič drugega, kot da iz cerkvenih zvonikov odstranijo križe in pritrdijo polmesece ... Po drugi strani pa Oriana Fallaci molči o humanistični tradiciji islama in prav to je njena žalitev za vse tiste priseljence, ki v Italiji garajo po plantažah paradižnikov ali pa opravljajo najbolj umazana dela po picerijah in jim ni omogočeno, da bi lahko molili po svojih mošejah." Kot pisateljica se Oriana Fallaci ni nikoli zmenila za kakršno koli politično korektnost, zato je v svoji zadnji knjigi Moč razuma krepko obračunala z vsem, kar ni po njeni meri. Poznavalci njene literature trdijo, da je ta knjiga tudi njena politična oporoka in obenem nova uspešnica, do novembra so prodali tri milijone izvodov!

S pomočjo nekega škofa jo je v Castelgandolfu 27. avgusta letos sprejel tudi papež. Nikjer ni bilo nobenega daljšega uradnega sporočila niti fotografije, kot so običajno. Tudi sama o tem ni spregovorila. Nekateri so se razpisali, da je bila to prva Italijanka v avdienci pri sedanjem papežu, drugi so jo ožigosali, da je celo napadla Janeza Pavla II., ko je napisala: "... da proti našim sovražnikom (muslimanom) ni rekel niti besedice". Biograf papeža Benedikta XVI. John Allen opravičuje avdienco Oriane Fallaci s tem, da papež v svojem stališču do islama zagovarja drugačno linijo, kot njegov predhodnik, saj je na srečanju v Kölnu s predstavniki muslimanske skupnosti jasno opozoril, da je obramba svobode vere in spoštovanje manjšin (verskih in narodnostnih) neizpodbitno znamenje prave civilizacije.

S tem vidimo, da se papeževa izjava razlikuje od pogledov na islam, kot pri Oriani Fallaci. Nikjer pa ni zapisano, da v določenih pogledih na islam nimata skupnih stališč!

Ambrož Kodelja

Evangelij

Viljem Žerjal

4. ADVENTNA NEDELJA

2 Sam 7, 1-5. 8b-12. 14a. 16; Ps 90; Rim 16, 25-27; Lk 1, 26-38

Bolj ko se bližamo Božiču, bolj se nam razodeva Božja skrivnost ljubezni, ki jo je Bog hranil od vse večnosti. Razodeva se nam tako, kakor nam jo Cerkev daje v premišljevanje po izbranih berilih v treh letih. Pred nami se zvrstijo osebe, ki igrajo svojo vlogo pri razodevajoči se ljubezni do človeka. To so v glavnem: Bog, njegov Sin, prerok Natan, kralj David. Pobuda je od Boga. Bog pa deluje po znamenjih. Popravlja namene kralja Davida, ki mu je hotel sezidati bivališče, tempelj. Tudi sam David spozna, da ni vreden take zidave, a se kljub temu veseli, da bo to nalogo izpeljal njegov sin. Vsekakor Bog ne misli pri tem samo na tempelj iz kamnov in cedrovine, iz zlata in drugih dragocenih snovi, marveč predvsem na tempelj, ki mu pravimo človek. Bog meri na srce, na kraljestvo, ki bo ostalo vekomaj, ki mu ne bo konca (2a Sam 7, 11-16. 26. 27-29).

Tak tempelj ne nasprotuje hišam molitve, sinagogam, cerkvam iz kamna in lesa in drugega materiala, saj se v njih človek bolje zbere in dojame Božjo besedo, a obenem odločno nasprotuje vsakemu osebnemu namenu, ki služi za politično utrjevanje oblasti in podobno... Oblastniki namreč kaj radi zgradijo mogočne stavbe zato, da služijo enotnosti in vladanju tudi z nasiljem po svojih željah in namenih. Že Babilonski stolp je imel tak cilj. Razodetje takole piše o Božjih sovražnikih: "Ti so enodušni in izročajo svojo moč in svojo oblast zveri... Kajti Bog jim je vsadil v srce , da uresničijo njegovo misel, se združijo v eni misli in izročijo svojo kraljevsko oblast zveri, dokler se ne uresničijo Božje besede" (Raz 17, 13. 17). Razpoznavno znamenje v Stari zavezi najdemo npr. pri preroku Izaiji v napovedi Emanuela (Iz 7, 14). Pri Mariji je tako znamenje Elizabetina nosečnost (Lk 1, 36). Kar se namreč pri ljudeh zdi nemogoče, se izkaže pri Bogu kot mogoče (Lk 1, 37). Bog ni vezan na kraj in čas. Deluje suvereno. Ne mara nobene enotnosti, pač pa zahteva edinost, pravičnost in ljubezen. Končno bo zgradil v treh dneh tempelj svojega telesa (Jn 2, 19. 21. 22).

V svoje kraljestvo vabi vse ljudi. Ozdravi hčerko Sirofeničanke, poganke (Mr 7, 24-30). Samarijanki razgrne življenje v Bogu, ki je kakor izvir, ki teče v večno življenje (Jn 4, 14). Stopi v Zahejevo hišo, da ji prinese rešenje (Lk 19, 1-10). Osvoji mitničarja Mateja, da postane njegov apostol (Mt 9, 9-13). Peter krsti poganskega Kornelija in njegove (Apd 10, 1-11, 18). Vsa ta dejstva nas vabijo, naj poveličujemo Boga , ki hoče, da bi se vsi spokorili in rešili (1 Tim 2, 4 idr.). On namreč želi prebivati v ljudeh, v njihovem srcu, saj od mogočnega templja ne bo ostal kamen na kamnu (Mt 24, 2).

Iz duhovnega templja, iz Davidove hiše bo izšel Jezus, čigar kraljestvo bo trajalo na veke (Lk 1, 32-33). Natanova napoved se je izpolnila v Besedi, ki je postala "meso", ki ga je Marija spočela. Marija je bila iz Davidovega rodu. Nebeški Oče je prisegel ljubezen in zvestobo za vedno detetu, rojenemu v Betlehemu, v "Davidovem mestu" (Lk 2, 4). Sprejem Božjega Sina sobiva tudi z njegovim zavračanjem tako kakor luč s temo. Toda imamo zagotovilo, da Gospod ostaja zvest za vedno (1 Tim 2, 13). Verni mož Simeon pride v tempelj ob darovanju deteta Jezusa, blagoslovi njegove starše in reče " Mariji, njegovi materi: 'Glej, ta je postavljen v padec in vstajenje mnogih v Izraelu in v znamenje, ki se mu nasprotuje'" (Lk 2, 34).

Bog pošlje v določenem času nadangela v Nazaret k devici s čudovitim poslanstvom. To mlado dekle je zaročeno z Jožefom, ki je tudi on iz Davidovega rodu. Tedaj Bog zaigra najlepšo melodijo, ki se poje za Božič in še posebno slovesno za Veliko noč: to je spev vstajenja in življenja človeka, vsega krhkega, umrljivega, preganjanega, osovraženega. Tak je namreč hotel postati Jezus, ki ga imajo za požrešnega, pijanca in prijatelja cestninarjev ter grešnikov (Lk 7, 34). Toda Bog ve, da ga bo sprejela in spočela devica, polna Božje milosti in nežnosti ter ljubezni. Znala bo z njim jokati in trpeti, a predvsem se bo znala radovati neizrekljive Božje skrivnosti. Tudi Jožef, mladi mož, se bo postavil po robu kralju in cesarju. Z Marijo, svojo ženo, bo zmogel negovati, varovati, vzgajati samega Boga, ki se je kot človek njemu zaupal. Z Marijo bo pel v tišini srca, kakor pozabljen na tem svetu, Slavo Bogu v njegovi čudoviti skrivnosti (Vse po JdS, 1990, 239 nss).

Obvestila

V nedeljo, 18. t.m., bo v Štandrežu Dan miru in prijateljstva, ki ga prireja rajonski svet v sodelovanju z osnovno šolo F. Erjavec, vrtcem, župnijo in štandreškimi društvi. Program se bo začel ob 15. uri v domači cerkvi z nastopom šolskih otrok in domačih zborov.

V nedeljo, 18. t.m., bo v Rupi sklep praznovanj ob 50-letnici župnije Rupa-Peč. Ob 9.30 bo v domači cerkvi slovesna sv. maša v čast sv. Luciji z darovanjem, mimohodom okrog oltarja. Pel bo MePZ Rupa-Peč. Ob 15. uri bodo večernice, nagovor in koncert MePZ Rupa-Peč ter MoPZ Mirko Filej. Sledila bo družabnost. Prisrčno vabljeni!

Kulturni center Lojze Bratuž iz Gorice pripravlja za mesec februar 2006 razstavo o priljubljenem umetniku Maksimu Gaspariju. Pod naslovom Naš svet v upodobitvah Maksima Gasparija bo predstavljena zbirka 395 razglednic in ilustriranega tiska. Obenem Kulturni center želi razstavo obogatiti z umetniškimi deli, ki so v zasebni lasti v našem prostoru. Vse lastnike Gasparijevih del, ki so pripravljeni posoditi dela za razstavo pa naprošamo, da nas pokličejo na tel. 0039 0481 531445.

Darovi

Za cerkev na Vrhu: N.N. 150,00 in za reveže 110,00 evrov.

Za lačne otroke: Rudolf Malič 50,00; N.N. s Peči 150,00; N.N. iz Rupe v spomin na Poldota 50,00 evrov.

Za cerkev na Peči: N.N. 50,00; svaka in svakinje Leopolda Ožbota 40,00 ter za pevski zbor Rupa-Peč 40,00 evrov.

Za vzdrževanje spomenika padlim v Rupi: N.N. 30,00 evrov.

Učno in neučno osebje vrtca in osnovne šole iz Romjana daruje 200,00 evrov društvu Tržič v spomin na prezgodaj preminulo predsednico Bernardko Radetič.

Voščila

ŽPS in ŽGS Rupe/Peči in Gabrij/Vrha sv. Mihaela želi vsem rojakom, zlasti faranom, na prvem mestu bolnikom in kakorkoli trpečim, vse božične in novoletne milosti v zdravju in veselju!

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 16.12. do 22.12.2005)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 16. decembra (v studiu Andrej Baucon): V diskoteki 103 z Andrejem: domače više, zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta.

Ponedeljek, 19. decembra (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: moderna glasba, zanimivosti in obvestila.

Torek, 20. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 21. decembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Čas pričakovanja. - Izbor melodij.

Četrtek, 22. decembra: Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

PROSVETNO DRUŠTVO RUPA-PEČ

prireja

KONCERT CERKVENIH PESMI

ob sklepu praznovanj 50-letnice župnije

v cerkvi sv. Marka v Rupi

Nedelja, 18. decembra 2005, ob 15. uri

Nastopila bosta MoPZ Mirko Filej in MePZ Rupa-Peč

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Župnijska cerkev v Štandrežu

Poklon Tonetu Kralju v besedi in glasbi

Dne 29. novembra 2005 so se v župnijski cerkvi v Štandrežu spomnili slikarja Toneta Kralja ob 30 - letnici njegove smrti. Kakor je znano, je umetnik poslikal štandreško cerkev v šestdesetih letih preteklega stoletja. Cerkev je bila torej zelo primeren prostor za spominsko prireditev, ki je potekala v organizaciji Zveze slovenske katoliške prosvete, Župnije sv. Andreja in Prosvetnega društva Štandrež prav na predvečer svetnikovega praznika.

Najprej je o slikarju govorila umetnostna zgodovinarka Verena Koršič Zorn. Njen tehtni govor objavljamo v celoti.

Drugi del večera je obsegal koncert baročnega dua, ki ga sestavljata Franc Kosem (trobenta) in Mario Perestegi (orgle). Prvi je študiral na ljubljanski Akademiji za glasbo in tam nadaljuje podiplomski študij pod mentorstvom Antona Grčarja. Svoje znanje je izpopolnjeval v Evropi in ZDA, od 2004 je solist trobentač pri Orkestru Slovenske filharmonije, nastopa pa tudi kot komorni glasbenik in solist. Orglar Mario Perestegi prihaja iz Zagreba, kjer je diplomiral pri Anđjelku Klobučarju, podiplomski študij pa je zaključil v Ljubljani pod mentorstvom Huberta Berganta. Izpopolnjeval se je v Parizu, veliko koncertiral v Evropi in v Avstraliji. Je docent na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Spored je obsegal skladbe Martinija, Händla, Clerambaulta, Hovhenssa, Stanleya, Bacha in Clarkeja. V dodatku smo slišali še začetek znanega Te Deuma M. A. Charpentiera. Igranje obeh mojstrov je poslušalce navdušilo in je dalo primeren poudarek spominski priložnosti. Trobentarski solo je ob orgelski spremljavi v prostorni in akustični cerkvi izzvenel jasno in mogočno. Tudi sama orgelska igra je bila čista, dognana in obogatena s primerno registracijo. Oba izvajalca je publika nagradila s toplimi aplavzi.

AB

Tone Kralj je eden največjih in najbolj izvirnih biserov slovenske umetnostne zakladnice in izrazita umetniška osebnost v širšem evropskem kulturnem prostoru. Tega bi se morali toliko bolj zavedati, kolikor bolj se njegova petinsedemdesetletna zemeljska pot umika v mrak zgodovine in zob časa pospešeno uresničuje svoje razdiralno delo na njegovih umetninah. Letos, 23. avgusta, je poteklo stopet let od njegovega rojstva leta 1900 v Zagorici pri Dobrepoljah na Dolenjskem., 9. septembra pa smo se spominjali tridesetletnice smrti, ki mu je v Ljubljani leta 1975 pretrgala življenjsko nit.

Tone Kralj sodi v številčno skromnejšo skupino slovenskih umetnikov, ki so v ekspresionizmu začutili duhovno globino, s katero so povsem zadostili svojim umetniškim hotenjem. Prvine ekspresionizma so umetnika spodbujale še dolgo po tem, ko je ekspresionistična smer zbledela ob nastajanju novih umetniških slogov. Prav človek, ki je s svojo kompleksnostjo v največji meri hranil in spodbujal ekspresionistično umetnost, je ostal tudi kasneje os Kraljevega zanimanja: človek v vertikalni in horizontalni razsežnosti. In prav zaradi tega bo Kraljeva umetnost tudi v prihodnje ohranila izpovedno moč in vrednost ne glede na specifično časovno obdobje, v katerem je nastal njen največji zalogaj . Naš današnji namen ni naštevati in vrednotiti raznolik in izredno obsežen Kraljev umetniški opus, ki sega od plastike do tabelnih slik in stenskih poslikav, od grafike v različnih tehnikah do stavbnih načrtov, oblikovanja in ilustracij; o tem je bilo že veliko izrečenega in napisanega. Radi bi pa opomnili na nekaj, kar nujno izhaja iz Kraljeve zapuščine: kaj in kako s to dediščino? Kaj? Kaj naj naredimo z izzivi njegovega umetniškega creda? Vsa Kraljeva duhovna oporoka je v njegovih delih, pri nas na Primorskem še najbolj prisotna in vidna v monumentalnih cerkvenih stenskih poslikavah, ki jim ne najdemo primerjave ne pri zahodnih ne pri severnih sosedih. Čeprav Dolenjec po rodu, se je Kralj zapisal Primorski in z njeno povezal tudi lastno usodo. Prav na Primorskem je dobil prvo potrdilo svojega, za tisti čas nenavadnega in izzivalnega sloga, ki se je porodil v srednjeevropskem prostoru, v nemškem svetu, iz slutnje nedoločene, a preteče katastrofe, iz nelagodja, ki je takrat začelo prevzemati široke plasti ljudskih množic zaradi negotovih političnih in socialnih razmer, pa tu zaradi moralnih zdrsov in opuščanja etičnih vrednot, ki so klicali po novi duhovni podobi v kulturi in umetnosti. Ves ta nemir in iskanje rešitev je Kralj nosil v sebi že od prvih javnih nastopov v začetku dvajsetih let prejšnjega stoletja. Kaj hitro se je namreč rešil praške likovne akademije in svojo umetnost raje razvijal na podlagi temeljite klasične izobrazbe, pridobljene na sloviti gimnaziji v Škofovih zavodih v Šentvidu nad Ljubljano, na umetniških izkušnjah ob sodelovanju z bratom Francetom, prav tako slikarjem in kiparjem, predvsem pa s smotrnim izkoriščanjem lastnega izjemnega talenta. Strahovi, skrbi, temne slutnje, trpljenje so umetnika že od mladosti - verjetno tudi kot posledica vojnih izkušenj v avstro - ogrski vojski na Piavi - globoko pretresali, tako da je svoje korake uravnal s trpečim človekom in mu sledil v urah preizkušenj in brezizhodnosti. Najprej je to počel nekoliko abstraktno, sledeč tudi splošnemu sočasnemu razpoloženju, kasneje pa v konkretnih situacijah, ki jih je tudi sam doživljal. Pri tem smo že v obdobju pred drugo svetovno vojno, ko smo Slovenci, posebno Primorci, začeli svojo nepopisno kalvarijo, fizično, predvsem pa duševno in duhovno.

Prof. Verena Koršič Zorn (foto DP)

Že s svojo prvo poslikavo cerkve sv. Helene na Premu je Kralj osvojil srca in požel odobravanje številnih slovenskih duhovnikov in izobražencev, ki so si prizadevali, da bi se slovenska cerkvena umetnost rešila vezi utrujajočega epigonstva 19. stoletja in se spet dvignila na raven, ki jo je dosegla v obdobju gotike. Že kmalu zatem pa se je hvalevredni prenovi cerkvenega slikarstva pridružila še druga zasluga. Kraljev čopič je s slikano besedo nadomestil slovensko govorico. ki so jo fašistični objestneži izganjali tudi iz cerkve. Začela se je njegova slikarska odisejada, večkrat s političnimi vohljači za petami, po primorskih krajih od Avbra do Trente, od Sv. Višarij do Katinare. Svojo vraščenost v primorsko okolje in doživljanje teptanja najintimnejših človekovih svetinj, kot sta materin jezik in kultura, je Kralj izpovedal s skrbno zbrano ikonografijo: Beg v Egipt, Kristusov pasijon, preganjanje prvih kristjanov, mučenje prvih kristjanov, prizore namreč, v katerih je umetnik zaznal analogijo z usodo slovenskih ljudi v naših krajih. V te prizore je spretno vpletal skrito barvno in vsebinsko simboliko, v kateri si je rad privoščil politične oblastnike, kar je spodbudno vplivalo na narodno zavest teptanega slovenskega človeka. Umetnik je želel ljudem ponuditi tudi močne oprimke, ki bi jim pomagali zdržati v najhujših pritiskih: to rešilno moč je zaznal v naših duhovnih velikanih, ki jih je enakovredno z ostalo tematiko uvrščal v program poslikav: sveta brata Cirila in Metoda, Ireneja Baraga, Antona Martina Slomška. Zadnja dva je v svoji preroški viziji že postavil med srečne svetniške osebnosti, saj je v njih videl poosebljeno krščansko ljubezen in resnično spoštovanje človeka v vseh njegovih razsežnostih, ki mu po božjem pravu pripadajo jezik, kultura in ostale vrednote naroda, v katerem je rojen. Prav zato Kraljeve poslikave lahko beremo kot zgodovinske utrinke temnega, preizkušenj in stisk polnega obdobja, ki bi moralo nas vse, predvsem pa mladi rod vedno znova spominjati na getsemani in golgoto naših prednikov, da bi spoštovanje do tega trpljenja spodbudilo ljubezen in spoštovanje do lastnega jezika in kulture, ki ju dandanes v imenu globalizacije in že kar planetarne brezbrižnosti vse bolj zanemarjamo.

/ stran 15

Božični koncert v Pevmi

V gosteh Akademski pevski zbor iz Maribora

SKD Hrast v sodelovanju s KD Sabotin, z rajonskim svetom Pevma-Oslavje-Štmaver in z župnijsko skupnostjo Pevma-Štmaver prireja božični koncert, ki ga bosta oblikovala Akademski pevski zbor iz Maribora pod vodstvom Zsuzse Budavari – Novak in MePZ Hrast pod taktirko Hilarija Lavrenčiča. Božični koncert bo ob 30-letnici smrti slikarja Toneta Kralja potekal v cerkvi sv. Ane v Pevmi v četrtek, 22. decembra, ob 20.30. Zbor iz Maribora bo svoj program predstavil v dveh sklopih. Najprej bo zapel nekaj božičnih motivov tujih skladateljev: A Hymn to the virgin Benjamina Brittena, Greatorexovo Hitite kristjani, Keoutorichevo Ring Christmas bells. Prvi del se bo sklenil s Prošnjo Damijana Močnika. Drugi del koncerta bo s sporedom domačih božičnih pesmi oblikoval MePZ Hrast. Sklepni del bo ponovno pripadel gostom iz Maribora, ki bodo predstavili še izsek iz slovenske božične zakladnice.

Ob smrti župnika

FRANCA ŠVARE

se svojci iskreno zahvaljujejo za udeležbo pri pogrebu, zlasti g. nadškofu, duhovnikom, pevskemu zboru in vsem, ki so počastili njegov spomin.

Nabrežina, 9. decembra 2005

Skupne čezmejne pobude

Sodelovanje naj se krepi

V sredo, 7. decembra, je na sedežu rajonskega sveta Svete gore - Placute potekala neformalna seja sveta skupno s Krajevno skupnostjo iz Solkana. Pobuda, za katero skrbita predstavnika Slovenske skupnosti v tem mestnem okrožju, je tudi priložnost, ob kateri odbora obračunata z opravljenim delom ob iztekajočem se letu. Po zgledu svetogorske četrti, ki je že vrsto let pobratena s sosednjo krajevno skupnostjo, je podobno sodelovanje v letošnjem letu formaliziral tudi rajonski svet iz Pevme-Oslavja in Štmavra. Njegov predsednik Lovrenc Persoglia, ki je bil tudi prisoten na srečanju, je v svojem pozdravu spomnil na skupne pobude, ki jih bodo skupaj s Solkanci izpeljali v božičnem času, in na bodoče načrte, za katere se bomo vsi trudili s skupnimi močmi. Svoj pozdrav je prinesel tudi predsednik rajonskega sveta iz Stražic, ki prav tako zelo rad priskoči k organiziciji skupnih pobud. Tako je zadnja leta pristopil k pripravi spomladanskega Pohoda Treh mostov, za katerega skrbijo izmenoma rajonski sveti Pevme, Svete Gore in Solkana, naslednjo pomlad pa bodo prvič na vrsti prijatelji iz Stražic. Odborniki iz Solkana so v zvezi s tem spomnili tudi, da bo drugo leto 100. obletnica Solkanskega mostu, kar bo lahko lepa priložnost za dodatne pobude. Pri sproščenem omizju so se svetovalci pogovarjali o delu, ki ga imajo v svojih okoliših. Gostitelja Miloš Čotar in Niko Klanjšček sta pri tem opazila, da je potekalo letošnje srečanje v veliko bolj sproščenem vzdušju kot prejšnja leta. Marsikateri svetovalec je izrazil željo, da bi sodelovanje okrepili in da ne bi bilo osnovano samo na prazničnih in rekreacijskih pobudah, marveč tudi na skupnem obravnavanju lokalnega upravljanja, saj je treba Goriško obravnavati kot skupen prostor. Nezaslišano bi bilo namreč, da se npr. v razdalji nekaj stotin metrov popolnoma razlikujejo prostorske namembnosti: tukaj gradbene, tam industrijske ali obratno.

Svetovalca SSk jemljeta z veseljem na znanje to "novo" odprtost nekaterih italijanskih kolegov; ob tej priložnosti sta tudi slišala, da si marsikdo povsem dobro pomaga s slovenščino, tudi med tistimi, ki sedijo v strankah, ki vodijo neprikrito protislovensko gonjo, kar pa nedvomno povzroča grenkobo v srcu.

MALA CECILIJANKA Revija otroških in mladinskih zborov

Nežne otroške strune so zazvenele

Da nastopi otrok prikličejo v naše dvorane največ občinstva, je potrdila množična udeležba gledalcev na letošnji, 35. izvedbi Male Cecilijanke, revije otroških in mladinskih zborov, ki je v organizaciji Združenja cerkvenih pevskih zborov potekala v Kulturnem centru Lojze Bratuž v dveh prazničnih dneh, na Brezmadežno, v četrtek, 8., in v nedeljo, 11. t.m. Tudi letos se je nanjo prijavilo šestnajst zborov iz bližnjih krajev Goriške in Tržaške, zato je bila dvodelnost revije nujno potrebna. Nekateri zbori so se številčno okrepili, mnogi so pridobili zelo majhne člane, ki že kažejo veliko navdušenja do petja, h kateremu jih spodbujajo pevovodje, večinoma mlada dekleta, nekdanje gojenke SCGV E. Komel, ki je s svojo glasbeno vzgojno ponudbo ustvaril pester spekter novih zavzetih pedagoginj. Mlade sile so osvežile repertoarne izbire in pri vseh je opazno stremljenje po nenehnem izboljševanju bodisi pri jasni izreki besedila kot pri samem glasbenem izvajanju. Te mlade navdušenke opravljajo res hvalevredno delo, saj so otroški zbori naravno in dragoceno zaledje naših zborov. Brez mladih prilivov zborovske skupine začnejo hirati.

Prvi del letošnje Male Cecilijanke se je začel v četrtek popoldne z nagovorom Martine Valentinčič. V jedrnate misli je mlada študentka strnila utrinke s svojih zborovskih nastopov iz otroških dni in poudarila neizpodbitno dejstvo, da Slovenci smo radi peli in to še počenjamo ob vsaki priložnosti. Zato je prav, da se s pesmijo, tudi cerkveno in narodno, pobliže srečujejo že otroci in tako spoznajo njeno neprecenljivo vrednost. Prav to je primarna naloga pevovodij, ki jim starši zaupajo otroke in jim požrtvovalno pomagajo pri tem nelahkem delu.

Mladinski pevski zbor Emil Komel (foto JMP)

Po besednem uvodu je na odru zakraljevalo petje. Ob napovedovanju Costanze Frandolic se je zvrstilo osem zborčkov: OPZ OŠ F. Erjavec Štandrež pod vodstvom Martine Hlede in klavirski spremljavi Damijane Čevdek Jug, ki sta pripravili tudi OPZ Plešivo; Začetniški OPZ iz Doberdoba (vodila Mateja Černic, spremljali, na klavir Sara Devetak, pevci pa z orff instrumenti); OPZ Štmaver (Nadja Kovic, Martina Valentinčič); OPZ Vrh sv. Mihaela (vodili Tatjana in Sara Devetak, ki je tudi spremljala na klavir, solistka Karen Uljan, flavtistka Tjaša Devetak); OPZ Rupa – Peč (Tanja Kovic, Martina Valentinčič); OPZ Štandrež (Alessandra Schettino, Neva Klanjšček); OPZ in Mladinski zbor SKPD F. B. Sedej (Eliana Humar, Martina Valentinčič).

Nedeljsko popoldne je uvedel Paolo Posillipo, član MePZ L. Bratuž. Iz svojih izkušenj je nanizal nekaj tehtnih in prisrčnih besed o pomenu petja že v rosnih letih. Petje namreč otroka vsestransko vzgaja in navaja k drugačnemu dojemanju glasbe. Glasbena umetnost nas navdaja z veseljem nad življenjem samim, če se ji približamo z razumom, dušo in seveda srcem. Za dosego zastavljenih ciljev so potrebni rednost na vajah, skupni napor in vztrajnost. Pomembni pa so tudi medsebojni srčni odnosi, da se plemenita čustva dotaknejo poslušalcev.

Po kratkih napovedih, ki jih je prebirala Mirjam Špacapan, so se predstavili NSŠ I. Trinko (vodil prof. Stefano Job, spremljali dijaki Sara Passoni, Veronika Srebrnič, Marta Carlesso, Kevin Zuttioni, Valentina Nanut); OPZ Ladjica (vodila Olga Tavčar, na klavir spremljala Damijana Čevdek Jug); Mladinska vokalna skupina Vrh sv. Mihaela (Marja Feinig, Sara Devetak); OPZ Kraški cvet (sestra Karmen Koren, Alenka Cergol); OPZ Kremenjak (Ivana Sullini, na prečni flavti spremljali Poljanka Doljak in Manja Košuta); OPZ Veseljaki iz Doberdoba (Zulejka Devetak, Beatrice Zonta); OPZ Kapela (Herman Ličen, Terezija Paljk) iz Nove Gorice, ki je kot letošnji edini gost iz Slovenije drugič nastopil na Mali Cecilijanki, in MPZ E. Komel Gorica (Damijana Čevdek Jug, Neva Klanjšček), ki je z dodatkom kar v najlepšem vzdušju sklenil letošnjo revijo. Vsak zbor je zapel tri pesmi na besedila priljubljenih domačih avtorjev (L. Šorli, B. Menart, S. Vilar, F. Albreht, J. Bitenc...) in znanih skladateljev (L. Slak, B. Grabnar, L. Kupper, N. Duh, U. Vrabec...). Nekateri so segli tudi po zahtevnejših skladbah tujih avtorjev. Slišalo se je nekaj narodnih in več nabožnih pesmi. Pevovodjem sta Sara in Samuel Devetak izročila spominski dar ZCPZ, in sicer pesmarico Rastemo s pesmijo, pesem pa z nami češkega skladatelja Petra Ebna in zgoščenko Pesem je naše veselje, ki je izšla ob 30-letnici otroškega in mladinskega zbora iz Števerjana.

Prvi del je posnel slovenski program deželnega sedeža RAI.

Nedeljski spored Male Cecilijanke je spremljala tudi Mara Černic, goriška občinska odbornica za čezmejna sodelovanja.

Iva Koršič

Miklavževanje v KCLB

Najmlajši igralci Odra90 se preobrazili v nebeščane

Tudi na letošnjem popotovanju po zemlji je sv. Miklavž zaustavil svoj korak v Kulturnem centru Lojze Bratuž in s svojo dobrohotno roko podelil kopico lepih daril otrokom, ki so ga pričakali v dvorani. V slovenščini in italijanščini jim je povedal, da se zelo veseli srečanja z njimi, ker kljub obilici dobrot, ki jih uživajo med celim letom, tako željno pričakujejo njegova darila. Pri tem je pohvalil starše, da znajo svojim malčkom še posredovati take drobne, a pomembne vrednote.

Obdaril je seveda vse, od prav majhnih otrok v naročjih mamic do večjih korenjakov, ki so mu pogumno zmolili najbolj priljubljeno molitev Sveti angel, mu kaj zrecitirali ali celo zapeli. Ob koncu pa je na njegovo spodbudo vsa dvorana odpela Sveto noč. Preden se je belobradi dobrotnik s svojo škofovsko palico pojavil v dvorani, so si mali gledalci in njihovi odrasli spremljevalci ogledali igrico Sveti Miklavž v Gorici, ki jo je napisala goriška avtorica Zora Piščanc.

V nebesih je vse živo, saj se nežni krilatci, pa tudi nagajivi, črni parkeljčki pripravljajo na Miklavžev odhod na zemljo. Utrujeni sv. Peter je zadremal in bi skoraj pozabil na ta vsakoletni dogodek. K sreči je zakladnik Serafinček s svojimi bratci Celestinčkom, Kerubinčkom, Kodrolaščkom in drugimi vse uredil, tako da so lahko odpotovali naravnost v Gorico.

Foto DPD

V ljubkem prizorčku so se v nebeške in peklenske prebivalce učinkovito spremenili mali šolarji in malce večji dijaki, Benedikt Černic, Diana Berte', Ivan Černic, Ivan Vinciguerra, Jao Agbetiafa, Marko Berte', Martin Pipan, Matija Zorzut, Peter Grudina, Sara Černic. Na nastop jih je pripravil Marko Černic, ki mu je zelo pri srcu, da bi polno zaživel Mladinski odsek Odra90. Sam je tudi spretno priredil za kvartet trobil Bachov kanon za orgle. V živo so ga izvajali Damijan Klanjšček (rog), Francesco Ivone (trobenta), Gregor Černic (trobenta) in Jakob Fajt (rog), gojenci SCGV E. Komel iz Gorice.

Hvaležen aplavz gledalcev je bil namenjen pridnim nastopajočim, prizadevnemu mentorju Marku Černicu, Robertu Cotiču, ki je tudi tokrat dal na razpolago prostore za vaje, Mateju Špacapanu, ki je vadil z mladimi glasbeniki, Snežici Černic, katere prirorejeni estetski okus je, kot vselej, izžareval iz kostumov nastopajočih, vsem staršem, ki so potrpežljivo in vztrajno spremljali nastajanje igrice, in Kazimirju Černicu, zakaj pa, že sam dobro ve!

IK

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
Srečanja z glasbo 2005-2006
WIENERSÄNGERKNABEN
Zbor dunajskih dečkov poje božične pesmi
Kerem Sezen, zborovodja
Kulturni center Lojze Bratuž
sreda, 21. decembra 2005, ob 20.30

Kratke

Goriški vrtiljak-Veliki Polžek: Lepotica in zver

Učence od drugega do petega razreda osnovnih šol iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva, abonente Velikega Polžka, je Goriški vrtiljak zvabil 30. novembra v Kulturni center Lojze Bratuž na drugo letošnje srečanje z gledališko umetnostjo. Dramski teksti in njihove odrske obdelave imajo še veliko povedati tudi današnjim otrokom, prenasičenim s puhlimi televizijskimi programi, ki jim odvzemajo lahkokrili domišljijski polet, tako da ne znajo več s fantazijo dograjevati, kar jim kažejo oči.

Izvrstni oblikovalci Lutkovnega gledališča Maribor so se našim učencem predstavili z znano ljudsko pravljico Lepotica in zver. Kakor beremo v drobnem gledališkem lističu, je pravljico prvič zapisala in objavila Madame de Villeneuve l. 1740 v Franciji. Od tedaj je bilo objavljenih veliko inačic, ki so doživele tudi dramske in filmske realizacije. Risani film Walta Disneya iz leta 1991 je korenito prispeval k splošni uveljavitvi te ljudske pravljice. Priljubljena zgodbica razkriva moč iskrene ljubezni, ki ne stremi po zunanji lepoti, ampak zre v lepoto srca in se v njej napaja. Za zunanjo grdo, iznakaženo podobo se skriva v trpljenju prekaljena, izčiščena duša, ki ob pomoči prave ljubezni premaga prekletstvo. Jasna odrska postavitev izžareva vse mojstrske vrline znanega ustvarjalca Pavla Polaka, režiserja predstave. Preproste, a učinkovito funkcionalne scenske rešitve, ob katerih zasloni z zasuki spreminjajo videz in ustvarjajo različna prizorišča, dobro zamišljeni svetlobni in zvočni efekti, glasba, velike lutke v okusnih kostumih, uporaba gledališča senc in sploh prepletanje igre lutk in igralcev, skratka, vse je pripomoglo k zelo dobri uprizoritvi, nad katero so bili učitelji navdušeni. Upajmo, da so jo otroci mimo nekaterih posameznih, neutemeljenih (!) negativnih opazk svojih vrstnikov dobro sprejeli in v njeni zgodbi takoj izbrskali neizpodbitno sporočilnost, ki preseva celotno vsebino. / IK

Pastirček: o Miklavžu, Božiču in še marsičem

Božični prazniki so skoraj tu in z njimi skrivnostna sveta noč, ki nam bo podarila Jezuščka. Božje dete se je rodilo v betlehemski štalici, toda vsako leto znova se mora poroditi v naših srcih, drugače ne bomo mogli zaživeti na novo. Tako pravi urednik Pastirčka g. Marjan Markežič, ki pošilja vsem bralcem topla voščila tudi preko stihov g. Jožka Kraglja: Sveto božje dete / blagoslove svete / naj nad nas natrese / in miru prinese /, da bo novo leto / z Bogom spet začeto / in bo naše delo / lep uspeh imelo. O božični skrivnosti pojejo tudi verzi V.T. Arharja Sveta noč. Božjega rojstva se veseli Mihec, ki v dopolnjevanki Marije Perdih pripravlja s starši vse potrebno, da bo božična noč čim bolj doživeta. V jaslicah se je znašel tudi Pacek s svojimi jezikovnimi spakami, ker je zaradi hrupa božične prireditve pobegnil iz njih... oslič. Samo tega lahko nadomesti naš vrli "učenjak"!

O najljubšem svetniku, sv. Miklavžu, ki je že končal svoj zemeljski obhod, pripoveduje dolga pesmica Nagovor sv. Miklavža izpod peresa V. T. Arharja. Nebeški dobrotnik s polno vrečo daril se poleg drugih zimskih in božičnih motivov pojavlja na nekaterih risbicah iznajdljivih risarjev, ki tudi tokrat lepšajo strani Pastirčkove pošte, polne raznolikih prispevkov. Zapisi se nanašajo na začetek pouka, trgatev, jesen, domača praznovanja in seveda na Miklavžev prihod in Božič. Ivan Maniacco, petošolec OŠ F. Erjavec iz Štandreža, pa si je prestižni naslov Pastirčkov časnikar meseca pridobil s popolnoma drugačno, a vsem priljubljeno pravljično tematiko. Spisal je sestavek Narobe pravljica. Čestitke!

Nenasiten zmaj iz slovenske ljudske pravljice kraljuje na knjižni polici Barbare Rustja, ki je strastnim bralcem pripravila še ustrezno križanko in vprašanja. Tudi pravljica Kako je cigan lovil ribe izhaja iz ljudskega izročila, zato je tem bolj dragocena. Dobro branje želimo vsem spremljevalcem dogodivščin metle Pike Marize Perat in tistim, ki se radi ustavijo pri drobnih zgodbicah Zlate Volarič. Za lepo, primerno obnašanje pa bodo več kot dobrodošla priporočila Neže Rot, kako se vesti v restavraciji. Če se bo kateremu izmed Pastirčkovih prijateljev zahotelo iti na izlet, naj pokuka, kam so jo tokrat mahnili na potep naši trije znanci, ki jih letos vodi na ogled istrskih zanimivosti Marjan Markežič. Kdor pa bi rad poslušal, kako zvenijo predmeti, ki jih imamo v naših domovih, naj brž prebere navodila pod naslovom Igrajmo se.

V decembrskih počitniških dneh bo delal družbo našim šolarjem prijatelj PeCe Olge Tavčar, ki predstavlja miško, neobhodno potrebno za "pogovor" z računalnikom. Kratkočasili pa se bodo tudi ob reševanju križank in drugih zank. Najmlajši bodo vzeli barvice v roke in mavrični soj se bo razlil po svetopisemski pobarvanki o Noetovi barki in rubrikah Ko bom velik Paole Bertolini Grudina ter Besede v podobah Danile Komjanc, ki je s svojo jasno izraznostjo zelo koristna za bogatenje besednega zaklada; take so tudi hudomušne besedne igrice Berte Golob. Otroci bodo pobarvali še ostale ilustracije, ki dajajo sočnost vsem zapisom, tudi Pastirčkovi nabiralni vnemi. Tokrat opisuje kaki, sladko hrano bogov, ki je prišel z Daljnega vzhoda. V Pastirčkovi družbi, prežeti s tisočerimi drobnimi poučnimi odtenki, decembrske urice gotovo ne bodo dolgočasne! / IK

Seznam božičnih nastopov SCGV Emil Komel

Ob Božiču bodo tudi letos običajni nastopi gojencev, in sicer: v Doberdobu (na sedežu društva Jezero) v petek, 16.12., ob 18. uri; v Devinu (na sedežu zborov) v nedeljo, 18.12., ob 18. uri; na Plešivem (v prostorih osnovne šole) v torek, 20.12., ob 19. uri; v Gorici (v veliki dvorani KC Bratuž) bodo v četrtek, 22.12., ob 18. uri nastopili otroški in mladinski zbor, orkester in solisti. Vabljeni!

Tržaški pisatelj v Večnem mestu

Boris Pahor + rimski dijaki = izjemen uspeh

Pred tednom dni sem se službeno odpravila v Rim, da v televizijsko kamero ujamem dogodek, ki se mi je zdel vsekakor pomenljiv. Sto italijanskih šol je za predstavnika slovenske literature izbralo ravno pisatelja Borisa Pahorja in ga zato povabilo na srečanje v zgodovinsko knjižnico Angelica v osrčju Rima.

Foto študent Alessio Zingaro

Meje padajo, kultura se širi, današnji svet nam narekuje, da se vedno znova odpiramo drugemu in preko njega spoznavamo nove lastnosti tudi nas samih. K temu širjenju obzorij je nedvomno pripomogel projekt "Mlada Evropa", pri katerem je soudeleženih več akterjev: od italijanskega Zunanjega ministrstva, Ministrstva za kulturo, do rimske Pokrajine in Občine, predvsem pa je bil pobudnik Sklad "Maria e Goffredo Bellonci", bolj znan kot pobudnik prestižne nagrade Strega. Sto italijanskih šol je bilo poklicanih, naj izbere po enega avtorja za vsako od desetih novih članic Evropske unije; za Slovenijo so izbrali ravno Pahorja in njegovo Vilo ob jezeru. Nedvomno je izbira zamejskega avtorja vzbudila kar nekaj prahu, navsezadnje je to prvič, ko pripadnik slovenskega naroda izven matice predstavlja celotno slovensko literaturo. Nedvomno predstavlja ta dogodek neko priznanje celovitosti kulture, ki ne pozna meja in pregrad. Po tolikih napetostih, zgodovinskih zamerah in ranah, katerim smo v naših krajih priča vsak dan, je atmosfera, ki jo začutiš v tej rimski knjižnici res blagodejna. Pričakovala sem si zdolgočasene mladostnike z mobitelom v roki, ti mladi Rimljani pa so me naravnost presenetili s tem, da so mobitel res rabili, vendar za fotografsko ovekovečenje srečanja s pisateljem! V tišini so prisluhnili izčrpnemu in zelo jasnemu pregledu slovenske literature skozi zgodovino in krajši predstavitvi Pahorjevega opusa, ki ga je podala prof.Tatjana Rojc, zatem pa samozavestno pristopali k mikrofonu in Pahorja spraševali o njegovem pojmovanju ljubezni, kaj mu je dajalo upanja v koncentracijskem taborišču, ali je kdaj klonil in obupal, spraševali so ga o ženskih likih v njegovih delih, o svetu protagonistov njegovih del, pa o fojbah in o tem, kako na novo začeti. Boris Pahor, devetdesetletnik, je postavil izjemen most med kulturama, postal je posrednik nečesa, kar je doživel in dokazal, kot je poudarila prof.Rojčeva, kako lahko Literatura res postane Učiteljica zgodovine. Zgodovina pa, vemo, je Učiteljica življenja.

Vida Valenčič

Foto AČ

Ani Tretjak / Odprtje razstave

Ribje oko: slike z meditativno noto

Likovni galeriji Ars na Travniku v Gorici so v petek, 9. decembra, odprli razstavo z imenom Ribje oko. Razstavljene slike so nastale izpod čopiča tržaške slikarke Ani Tretjak. Predstavil jo je likovni kritik Saša Quinzi, glasbeno podlago dogodku pa je dal mladi kitarist Michele Schincariol. Razstava bo na ogled do 9. januarja prihodnjega leta.

Izhodiščna točka, iz katere izhaja umetnost slikarke, je grafika "Srečanje". Značilna je po ugaslih tonalitetah barv, v njej pa najdemo tri človeške figure, ki so si v medsebojnem tihem odnosu. Meditativnost slike poživlja samo živo oranžna lisa. Umetnica se z mešanimi tehnikami na platnu poslužuje arhetipov, ki postajajo glavni predmet slikarskega ustvarjanja. Tak primer je Vilendranska Venera, protipol grškega boga Kronosa. Omenjena ženska figura z dobro izraženimi oblinami postavlja na simbolični ravni pojem polarnega nasprotja moški-ženska, oz. moški princip - ženski princip. Umetnica deluje ilustrativno in izbira široko paleto barv, ki vključujejo tople in hladne tonalitete. V polnosti barv se sprošča dinamika in presnavljanje.

Ob sklepu predstavitve se je pobudnikom zahvalila tudi umetnica sama in podčrtala, kako v svojih delih izpostavlja arhetipe, ki izvirajo iz nezavednega.

Slikarka Ani Tretjak se je rodila leta 1954 v Trstu, kjer je diplomirala na državnem umetnostnem zavodu "E. Nordio". Študij je dokončala na Pedagoški akademiji v Ljubljani (1981) in na Akademiji za likovno umetnost (1983). Poučuje likovno vzgojo na slovenskih šolah v Italiji. Sodelovala je na več samostojnih razstavah v Sloveniji in Italiji ter samostojno razstavljala v Benetkah, Ajdovščini in Trstu. Njen murales krasi tudi Zid časa v Podgori.

Za naš jezik

Bogastvo in revščina

Ni prav, da se ukvarjamo vedno samo z jezikovnimi napakami, dobro je, da se kdaj osredotočimo tudi na bogastvo jezika, da se zavemo njegovih izraznih možnosti. Vsak jezik ima svoje posebnosti. Tu in tam je bogatejši, včasih pa tudi revnejši od drugih.

Slovenščina slovi kot glagolski jezik, tj.: njeno bogastvo je glagol. In res, ogromno glagolov je pomensko zelo natančnih, z eno samo besedo nam sporočijo veliko podatkov. Oglejmo si jih nekaj (in skušajmo jih prevesti v italijanščino)!

Zareklo se mu je = rekel je nekaj, česar ni hotel reči
Zapil se je = Postal je pijanec (in mogoče zaradi tega tudi umrl)
Obsedel je = ostal je v sedečem stanju kar precej časa
Preplaval (prehodil) je = plaval (šel) je od...do...
Priplaval si je (kolajno) = s plavanjem si je zaslužil (kolajno)

Goriška Mohorjeva družba

KNJIŽNA ZBIRKA ZA LETO 2006

Novo!
Ponatis knjige TATJANE ROJC
Le lettere slovene dalle origini all'età contemporanea

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA, TRAVNIK - PIAZZA VITTORIA 25, GORICA-GORIZIA, TEL. 003
0481 533177, FAX 0481 548276, E-MAIL MOHORJEVA@ADRIACOM.IT

Povsod prisotni, kjer nas potrebujete...
6x v tednu *Odprto od 09.00 do 12.30 tudi ob sobotah* sobotah
Podružnica v Gorici
Drevored 20. septembra 138
3% na leto ... 3% letna donosnost** na 3 leta obveznice
vaše domače banke
BCC CREDITO COOPERATIVO Zadružna Banka Doberdob in Sovodnje

SLOVIK
Imaš ambicije? Želiš dopolniti svoje znanje in razširiti kulturno obzorje?

Prijavi se na
MULTIDISCIPLINARNI ŠTUDIJSKI PROGRAM ZA KAKOVOSTNO KADROVSKO RAST

Multidisciplinarni program za kakovostno kadrovsko rast je odprti ciklični študijski program, ki traja v celoti tri šolska leta. V program se lahko vključijo slovenski univerzitetni študenti iz Italije. Število mest je omejeno.
Program sestavljajo v celoti trije sklopi:
1. Prvi del programa: seminarska dejavnost (januar – junij 2006: 30 ur predavanj, vodeni obiski podjetij)
2. Drugi del programa: 2 meseca delovne prakse v podjetjih in ustanovah, partnerjih konzorcija
3. Tretji del programa: *Discover Management Program* na poslovni Šoli IEDC na Bledu (7. - 15. julij 2006)

Prijavni obrazci in vse dodatne informacije so na razpolago na spletni strani www.slovik.org. Prijave zbiramo do 18.12.2005.

info@slovik.org

Goriška Mohorjeva družba

Vilinski cvet Marize Perat

Goriška Mohorjeva družba v redni knjižni zbirki za leto 2006 poleg Koledarja ponuja bralcem tri knjige. Med njimi je tudi prikupno oblikovana mladinska knjiga Vilinski cvet, v kateri je avtorica Mariza Perat, sicer vsem dobro znana sodelavka Pastirčka, zbrala osemnajst krajših zgodb. Zbirka nosi naslov po prvi pripovedki, ki se odvija visoko v gorah, v njej pa nastopa vila Snežka, ki v zahvalo za gostoljubnost pri Planinski vili zapusti spomin - kakor sneg beli cvet, to je teloh.

Pripovedni svet Marize Perat se razpenja med fantazijskim dogajalnim prostorom, ki ga naseljujejo pravljična bitja, in vsakdanjo domačo in šolsko stvarnostjo, v kateri nemalokrat delujejo fantastične sile ali ponagajajo naključja. Vilinska bitja nosijo lepa imena kot Planinska vila, Gorska vila, vila Snežka in vila Zlatolaska. Pisateljica oživlja naravo: v Zgodbi o snežinki Potepinki jo pooseblja v mali

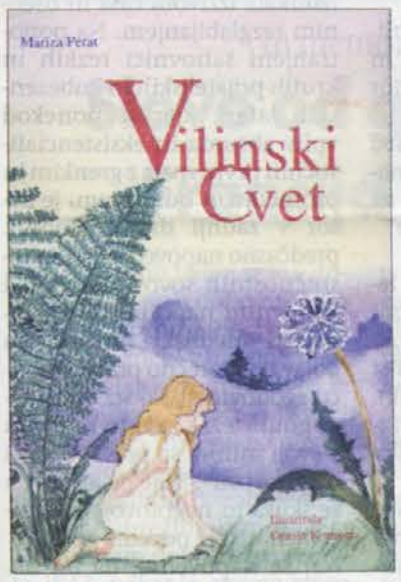

snežinki, ki v vrtoglavem plesu med belimi sestricami pristane na šolskem oknu in radovedno gleda skozenj ter se šele tedaj zaveda svojega poslanstva med ljudmi, saj z drobnimi sestricami varuje polje z žitom in ga obvaruje pred zimskim mrazom. V pripovedi Zvezdica Zlatica odhaja na zemljo se zvezdica na poti na zemljo izgubi ter se spremeni v cvetko - belo planiko, ki se otožno ozira proti svojim sestricam v nebo. V domišljijskem svetu rase raznoliko vilinsko cvetje, od teloha, planike do marjetice, v njem pa se pojavljajo lik čarovnice in nagajivi škratje, kot škrat Veseljak in škrat Kolovrat, ki ob otožnih vilah predstavljata veselejši pol mitološkega Olimpa.

Pravljični svet se otroškim očem odstira v rahlih niansah, med katerimi prevladujejo belo-lilasto-vijoličnomodri odtenki. Ilustratorka Danila Komjanc je vanje prelila domišljijska doživetja abstraktnih bitij, medtem ko se je za ilustracijo zgodb, ki se odvijajo v družinskem krogu ali v šolski učilnici, odločila za bolj žive barve. Uporabila je paleto toplih barv, od rumene, rjave do rumenkasto oranžne, ob njih pa zeleno, ki kot barva narave odigrava pomembno vlogo v travah, praprotih, na vrtu, v rastlinah in drevesnih krošnjah. V bolj realnem svetu vsakdanjih nalog in opravil predmeti kar oživijo: imenitnemu kovancu, ki se je naveličal ždenja v kotu stare police v trgovini, navsezadnje uspe, da ga spravijo v muzej. Neurejenemu Matjažku pa se maščujejo razmetane igrače, medtem ko se v drugi zgodbi pozabljivemu Mihcu oglasijo skozi celo poletje pozabljene in

Foto AČ

zaprašene knjige. Pisateljici Marizi Perat je videti, da kot dolgoletna učiteljica dobro pozna otroški svet, otroško psihologijo in otrokove bojazni, kot je strah pred šolo in učenjem poštevanke. Mihcu, ki ne mara v šolo in ob poti zaspi, v sanjah ponagajajo in se grozeče režijo nekatere številke poštevanke. Zgodi se celo, da se sprejo samoglasniki in soglasniki.

Zgodbe Marize Perat so krajše in torej primerne tudi za mlajše otroke, saj ne zahtevajo prevelike koncentracije. Jezik je razumljiv, vendar ustvarjalen, da malčke sili k samostojnemu besednemu igranju. Ob simpatičnih živalicah, Mucu Buc Bucu, medvedu Rjavčku in rački Gugački, ali škratu Kolovratu, ki kajpak rad - kolovrati!, otrok nedvomno začuti zvočnost imen posameznih junakov. V nekaterih pripovedih je čutiti rahlo melanholijo (Skrivnost stare hiše), v drugih izstopa vzgojna poanta (Zaklad na vrtu). Knjiga izraža hrepenenje po svetu, ki se spreminja in polagoma izginja. Ta misel diha zlasti iz zgodbe Drevo in nebotičnik, v kateri nebotičnik toži drevesu: "...vsak dan me obišče na tisoče ljudi in vsi tekajo in hitijo. Vsak dan slišim samo šum, ropotanje in govorjenje. In vedno govorijo samo o računih in številkah! In to, veš, je strašno dolgočasno! Tako rad bi slišal še kaj drugega, lepšega! Zato bi spet rad prisluhnil tistemu petju, ki mi je bilo tako všeč. Ali zdaj razumeš?"

In kot slavčkova pesem, ki iz drevesne krošnje vsako jutro in vsak večer prinaša veselje in srečo v razčlovečeni svet kaotičnih mest in nebotičnikov, naj branje lepih in dobrih "pravljic" razveseljuje ta nemirni sodobni čas. V pričakovanju božične skrivnosti lahko starši in otroci ob knjigi vnovič skupaj zaživijo sodobno pravljico mirne družinske skupnosti. Zbirka otroških pripovedi Vilinski cvet Marize Perat je kot nalašč za trenutke družinske povezanosti in zbranosti ob dobrem in lepem branju.

Majda Artač Sturman

Pismo ob stoletnici rojstva

Spoštovani gospod prof. Ubald Vrabec!

Pisma, ki bi Vam ga že nekaj dni rad napisal, se lotevam z nekoliko mešanimi občutki. Pred kako uro sem se vrnil iz Rodika. Ob vašem grobu smo sledili prijaznemu poklonu cvetja, petju in molitvi, nato pa smo se v cerkvi udeležili spominske maše, ki jo je daroval g. Lojze Kržišnik. Dan je bil lep, a precej mrzel, vendar je bilo med udeleženci čutiti topel spomin na Vas. In to je prav! Zato se pač tudi prirejajo taki pokloni ob okroglih obletnicah, kot je 100-letnica vašega rojstva.

Vsi, ki smo Vas poznali, smo vas doživljali kot ljudskega človeka, in to v najžlahtnejšem pomenu te besede. Naši ljudje vedo in so čutili, da ste jih imeli radi, da ste imeli radi "slovenšč'no celo", da ste živeli in tudi trpeli za ta narod v veri, da je vredno v tem smislu tudi delovati.

Ko sva se zadnjič pogovarjala, mislim, da je bilo v zakristiji v Rodiku, ste bili sicer kar zagrenjeni, saj med mnogimi našimi rojaki v zamejstvu niste opažali veselja in zadoščenja, da je Slovenija končno dočakala razglasitev svoje neodvisnosti in samostojnosti, osebno pa ste bili ob tem zgodovinskem dogodku srečni. Kako pa naj bi bilo drugače, ko ste vendar svojo domobljubnost stalno potrjevali s svojim življenjem, vodenjem zborov in pisanjem resnih, a tudi humorističnih in ironičnih zapisov ter predvsem skladanjem pesmi, kot so Zdravljica, Slovenska pesem in druge, se pravi pesmi, ki s svojo glasbeno govorico še bolj izpostavljajo domoljubno sporočilo.

Kot marsikaj v tem našem prostoru se je tudi pobuda za niz prireditev ob tej obletnici rodila na Radiu Trst A in pogovora med kolegi, ko je zlasti Nadja Kralj nanizala kar celo vrsto idej. Ko pa je pozno spomladi Zveza cerkvenih pevskih zborov dala pobudo, da bi skupno obeležili 100-letnico Vašega rojstva, smo začutili, da so bili vsi, ki smo jih nagovorili: Glasbena matica, ZSKD - Trst, Slovenska prosveta, bazovska župnija, kjer ste preživeli zadnjih deset let življenja, opensko ravnateljstvo in druga društva in ustanove, ki so kasneje pristopile, takoj za to. Vsi so pozdravili pobudo, da bi na steni stopnišča, ob katerem ste se rodili - v hiši, ki je ni več -, postavili spominsko ploščo. Za ta trajni poklon Vašemu spominu se je že vrsto let zavzemal prijatelj Anton Korsič, ki nas je pri Zvezi cerkvenih pevskih zborov skoraj na vsakem občnem zboru spodbujal, da naj bi sprožili akcijo v tem smislu. Naša odbornica Marija Kerže je nato z vso vnemo imenitno koordinirala vse, kar je bilo potrebno za postavitev plošče. Odziv je bil izreden, še Vaša vnuka, Eriko in Davida, sem spoznal ob tem dogodku in bilo mi je lepo, ko sem govoril z njima. Med pevci našega združenega zbora, ki je zapel Zdravljico, in udeleženci odkritja pa je bilo ob slovesnem trenutku zaslutiti, da so Vam predvsem hvaležni za vse, kar ste naredili.

Bistvo vaše vsestransko ustvarjalne osebnosti pa so poleg drugih v uvodnih pričevanjih že izrisali prof. Zorko Harej, ki vas je dobro poznal in je z vami sodeloval predvsem v okviru ZCPZ, nato prof. Sveto Grgič, ki je spregovoril kot Vaš kolega na Glasbeni matici in dolgoletni prijatelj ter pevec zbora Gallus Aleksander Furlan, ki je na njemu lasten način, po mojem posrečeno, izpostavil osnovno potezo Vašega značaja, se pravi dosledno zvestobo samemu sebi in svojemu prepričanju, svoji vesti. Poudaril je, da ste v povojnem času že s Komornim zborom in kasneje Gallusom kot prvi posvetni zbor izvajali tematske koncerte v cerkvah v Trstu, pa čeprav so Vas zmerjali z izdajalcem. Podobno uglašen je bil poseg Borisa Pahorja, ko je povedal, da ste prepričano sodelovali in se politično angažirali pri slovenski levici, kar v tistih časih ni bilo ne samo po sebi umevno ne brez posledic.

Strokovni, glasbeni del posveta je bil lep in zanimiv in izvedeli smo marsikaj, vendar mislim, da je bilo najbolj pristno navezanost na Vas začutiti v odzivu ljudi ob poimenovanju bazovskega vrtca po vas in med lepim kulturnim večerom, ki so ga na večer po poimenovanju priredili v dvorani gospodarske zadruge, kjer je Bojana Kraljeva pripravila tudi imenitno razstavo Vam v spomin. Ljudje so prisluhnili pomembnim besedam ravnateljice dr. Stanke Sosič Čuk in vašim pesmim v izvedbi otroškega zbora OŠ Kosovel iz Sežane, MePZ Skala-Slovan in Gropade in Padrič ter MePZ Lipa iz Bazovice ter si nato ogledali fotografije in rokopise vaših skladb, primere vaših humorističnih listov in člankov, nekaj predmetov in dokumentov iz Vaše zapuščine. Pri obiskovalcih je bilo čutiti globoko spoštovanje, a tudi ono prijaznost in domačnost, ki nas prevzema vsakokrat, ko nam pred oči pridejo stvari, ki so pripadale našim najdražjim. Podobno domače in prijazno vzdušje nas je prevzelo na malem koncertu vaših pesmi in skladb, ki je bil prirejen po simpoziju v dvorani Narodnega doma v ul. Filzi v Trstu, tistega Narodnega doma, ki ste ga videli goreti in je tudi Vas zaznamoval za vse življenje.

Robert Hlavaty, Ubald Vrabec

Ne vem, pričakujem, da bom za vse tiste, ki smo sodelovali pri uresničitvi niza pobud ob 100-letnici Vašega rojstva, v kratkem, mogoče še to noč, vsaj v sanjah dobil kako Vašo dopisnico sicer z voščili ob bližnjih praznikih, a tudi z značilno prijateljsko kratico treh črk, ki me bo "gledala" in jasno sporočala, kaj si mislite o vsem tem, kar smo doživeli v teh dneh. Vem pa tudi, da bo to prijateljsko sporočilo, ki bo tako ali drugače gotovo prišlo iz večnega Jeruzalema, predvsem odraz neke zadrege, naravne nelagodnosti, ki je značila za človeka, ki ni vajen javnih priznanj in poklonov, ampak le truda in rednega, zavzetega dela s pevci in zbori, malimi gojenci violine, prosvetnimi delavci in političnimi somišljeniki, a tudi sedenja ter truda polnega izziva ustvarjanja novih pesmi in instrumentalnih skladb. Puščica bo torej odraz človeka, ki živi za stvar, ki verjame v svoje delo in izdelek, človeka, ki verjame v smisel dela za narod in napredek slovenske kulture.

Tako, dragi profesor Vrabec, vem, da ste se iz nebeškega Jeruzalema večkrat ozrli na nas vse, ki smo sodelovali pri tej pobudi, in upam, da ste zaslutili predvsem ljubezen, ki jo čutimo do Vas in Vašega dela. Prosim Vas, da se v teh dneh, ko pričakujemo prihod Deteta, obrnete nanj z "eno novo pošto" iz te naše zamejske doline, v kateri se naši ljudje sicer še vedno radi odzovejo na pobude, kot je bila ta Vam v čast. Prosite ga, da bi nam ob Božiču prinesel predvsem srčnosti in poguma, da bi še naprej bili to, kar smo: Slovenci, ki sredi zunanjih asimilacijskih pritiskov in notranjih nesoglasij znamo vendarle strniti vrste, ko gre zares, znamo razumeti klic časa in se primerno odzvati na trenutne potrebe. Kaj naj še rečem: Stuojte me glih!

vaš Marko Tavčar
Devin, 11.12.2005

Štefan Pahor / Samostojna razstava

Umetniški "Zidovi", ki skrivajo človeka

Mladi tržaški umetnik Štefan Pahor je prejšnji teden odprl samostojno razstavo v prostorih sprejemnega centra Gradine v Doberdobu. Umetnik spada med predstavnike mlajše generacije slikarjev, ki se zbirajo v društvu Kons. Razstava na Gradini, ki jo je gostila domača zadruga Dob, je bila na ogled od 6. do 12. decembra.

Foto AČ

Štefan Pahor je samostojni razstavi v Doberdobu dal naslov Zidovi. Gre namreč za niz slik, ki prikazujejo zidove in obzidja. Pravzaprav gre za silhuete poslopij in stavb. Barve niso živahne, ozadje je zelo pogosto v črnem. Naslikani zidovi se zdijo kot zapuščene razvaline. "Zidovi? Jaz bi jih raje imenoval pročelja, a nedvomno gre za zidove," je umetnikovo predstavitev v Doberdobu začel naš odgovorni urednik Jurij Paljk. Podčrtal je, da je v slikah odmevna odsotnost človeka. Ljudje pravzaprav so, a jih skrivajo zidovi. Tudi sama okna, ki bi mogla biti povezava z zunanjim svetom, delujejo mrtvo, je svoje

Foto AČ

izvajanje nadaljeval Paljk. Pahorjeva umetnost je figurativna, ni abstraktna. Kljub temu slikar ne išče oblikovne perfekcije: v njegovih delih je prepoznati odnos do objektov slikanja, zidov starih hiš. Kljub temu da so slike naslikane v temnejših barvah, se po mnenju govorca iz kromatičnih odtenkov da razbrati sredozemskost umetnikovega čopiča. "V svojih delih umetnik pogosto uporablja križ, enega od najstarejših simbolov, ki je skupaj z anforo -stiliziranim ženskim telesom z oblinami- med pomembnejšimi človeškimi iznajdbami," je uvedel zadnji del predstavitve Jurij Paljk. Križ pri Štefanu Pahorju lahko simbolizira Rdeči križ ali bolnišnico, zanimiva pa je tudi slika, kjer so na zidu prisotni štirje rdeči križi: to bi nas lahko spominjalo na štiri bazoviške junake. Fasada zidov, ki jih slika umetnik, predstavlja čas in njegovo večnost v nasprotju z minljivostjo vsega. Le-to najboljše nakazujejo motivi stiliziranih rastlin: gre za neživljenjsko življenjskost, gre za minljivost časa.

S tehničnega vidika so slike zanimive zaradi izvirnosti pri izbiri materialov. Slikar se sicer skriva za navidezno preprostostjo in bistvenostjo, a pri takem upodabljanju uporablja raznovrsten material. Akrilične barve ustvarjajo melanholijo in upodabljajo minljivost časa. Pahor uporablja ob tem še druge materiale: pesek, karton in druge snovi, ki dajejo delom poseben pečat resničnosti in doživetosti. "Nočem, da se vidi, da je za slikanjem človek. Rajši imam občutek, da je vse naravno," nam je svojo tehniko ob sklepu pojasnil umetnik sam.

AČ

CONI Posredovanje športne kulture

Nagrado je prejel tudi naš nekdanji urednik Drago Legiša

Minuli teden so na sedežu pokrajinskega CONI v Trstu podelili šestnajst nagrad osebnostim, ki so zaradi svojega delovanja pripomogli k razvoju športnega udejstvovanja in kulture v naših krajih. Med nagrajenci je bil tudi naš nekdanji odgovorni urednik, dr. Drago Legiša. Nagrado je italijanski olimpijski komite izročil dr. Dragu Legiši na predlog organizacije športnih novinarjev USSI za dolgoletno uspešno poročanje na področju športa. Dr. Legiša je namreč v svoji dolgi novinarski poti med drugim vestno poročal o športnih dogajanjih z nogometnih in odbojkarskih igrišč.

Foto JMP

Nagrado sta prejela tudi druga dva predstavnika zamejskega športnega življenja, in sicer odbornik športnega krožka Kras Zvonko Simoneta in predsednik ŠD Mladina Boris Bogatec.

Soška fronta v besedah in fotografijah

Foto Kroma

Društvo slovenskih izobražencev je v ponedeljek minulega tedna gostilo ravnatelja Kobariškega muzeja Jožeta Šerbeca, ki je predaval o slovenskih vojakih v prvi svetovni vojni. Ravno v Peterlinovi dvorani so pred nedavnim odprli fotografsko razstavo Krnsko pogorje med prvo svetovno vojno.

Cerkev pri Sv. Ivanu / Božična revija

Petje krepi prijateljske vezi

V župnijski cerkvi pri Sv. Ivanu je minulo nedeljo potekala 14. izvedba Božične revije, ki jo prireja Mešani pevski zbor Jacobus Gallus. Božična revija je že tradicionalno srečanje, ki je za Gallusovce predvsem priložnost za negovanje in poglobitev stikov z zbori, pri katerih je tržaški pevski sestav gostoval med letom. Tokrat se je v naših krajih predstavil zbor Malatestiano iz Fana, pri katerem je zbor Gallus gostoval letos septembra. Zbor iz Fana, ki ga vodi Paolo Petrucci, je spremljal kvintet klarinetov J. C. Dinner. Na nedeljski božični reviji je nastopil tudi Akademski pevski zbor iz Kopra ob spremljavi komornega orkestra V. Lovec, ki ga vodi Ambrož Čopi.

Pogovor, ki smo ga imeli s predsednico zbora Jacobus Gallus, Nevo Zaghet, je bil usmerjen predvsem k splošni oceni nedeljskega pevskega srečanja.

"Bila je prav lepa izkušnja", je povedala Zaghetova. "Zadovoljni smo predvsem zato, ker nam je uspelo povabiti v goste zbor Malatestiano iz Fana. Skrbelo nas je to, da bi se naši gostje čim boljše počutili in da bi spoznali naše okolje. V imenu vsega zbora se zato zahvaljujem tudi odbornikom prosvetnega društva Podgora in Mirku Špacapanu, ki so nam pri tem stali ob strani. Goriško društvo je namreč ravno v Podgori priredilo sobotni koncert zbora Malatestiano. Naši gostje so od te izkušnje odnesli predvsem vtis topline, kot so mi to sami zaupali."

Kako pa ocenjujete nedeljsko Božično revijo?

"Poudarila bi tole, in sicer, da smo v naših krajih prvič lahko poslušali zbor APZ Univerze na Primorskem, ki ga vodi Ambrož Čopi. Čeprav je ta zbor nastal šele oktobra 2004, smo vendar lahko poslušali ubrano petje na že takoj izrednem nivoju. Koprski pevski sestav združuje mlade pevce, ki so se odlično ujemali z orkestraši komornega orkestra V. Lovec."

Foto IG

Zbor Gallus pa je tokrat nastopil brez svojega dirigenta, Matjaža Ščeka. "Naš zborovodja nima sreče, saj je minuli teden imel zdravstvene težave. Zelo mu je žal, da ni pravočasno okreval." Suvereno pa ga je nadomestil mladi kolega Marko Sancin. "Tako. Marko je eden izmed trojice korepetitorjev, ki spremljajo naš zbor. Ostala dva sta Tomaž Simčič in Mira Fabjan. Na srečo imamo pri zboru osebe, ki se spoznajo na glasbo in si za zbor prizadevajo. Marku, Tomažu in Miri pa bi se rada zahvalila za trud, ki ga pri zboru vlagajo. Matjažu Ščeku pa voščim veliko veliko zdravja in upam, da se bo čimprej vrnil k nam."

Kaj pa načrtuje zbor Gallus v prihodnje? "Božična revija je nekako sklenila prvi del sezone. Prihodnje leto pa nas čakajo trije nastopi. Na začetku marca bomo nastopili v Sežani ob spremljavi orkestra iz Komna. 25. marca bomo peli v Trevisu. 1. aprila bomo nastopili na Liesah; ta koncert sodi v abonmajsko sezono Glasbene Matice. Ob sklepu sezone načrtujemo tudi zaključni koncert, ki ga lani - žal - naši poslušalci niso doživeli."

IG

KULTURNI DOM Pesniški večer

Kako naj ščitimo našo intimo?

Mala dvorana tržaškega Kulturnega doma je menda v zamejstvu eno redkih prizorišč - poleg gotovo odra SSG-ja in nekaterih drugih tradicionalnih srečanj - , v katerem se neposredno seznanjamo z novo in najnovejšo slovensko književno produkcijo. Pod intimnim žarom žarometov se preko niza Pesniških večerov slovenska leposlovna beseda osvobodi strogih akademskih vzorcev in se predaja občinstvu z živim in svežim pristopom, ki ga pri nas marsikdaj pogrešamo.

Foto IG

Zasluga za tovrstni način posredovanja naše literature gre gotovo Janku Petrovcu, članu ansambla SSG, ki v sodelovanju z 'odrskimi kolegi' kar nekaj let uspešno snuje priljubljena snidenja.

Gost zadnjega Pesniškega večera z naslovom Igra s pari pa take reči je bil slovenski gledališki režiser, dramatik in pisatelj ter pedagog na AGRFT-ju Matjaž Zupančič, ki trenutno velja za enega najbolj izvajanih slovenskih dramatikov v tujini. Naj le navedemo, da se njegove igre uprizarjajo v Gdansku, Lublinu, Bydgoszczu, Beogradu in drugje. Zupančič je tudi avtor dveh romanov in devetih gledaliških iger, za katere je med drugim prejel tri Grumove nagrade za najboljše dramsko besedilo leta (z igrami Vladimir, Goli pianist in Hodnik). Igralci Nikla Petruška Panizon, Gregor Geč in novi adut ansambla, mladi Primož Forte, so s pomenljivimi vložki avtorjevih dram povezovali posamične sklope dvogovora dua Zupančič - Petrovec. Na podlagi prijetnega in nikoli banalnega kramljanja gledališčnikov smo tako spoznali, od kod in kam Zupančičevega opusa, koordinate plodne gledališke poti, ki se ni nikoli izmikala izzivom časa in osebnim razglabljanjem. Na ponotranjeni šahovnici rezkih in krutih prijateljskih in ljubezenskih 'afer', kjer se ponekod vpliv absurda in eksistencialističnih prvin spaja z grenkim in pronicljivim humorjem, je avtor v zadnji drami Hodnik predčasno napovedal čaršijo resničnostnih šovov, ki so pred nedavnim napolnili tudi slovenski medijski prostor. Ta pojav neoporečno priča o "koncu zgodovine", saj srž vsega tega gnusa teži k zalotitvi človeka v svoji intimi, se pravi "v svoji negotovosti"; huje pa je to, "da se skuša to negotovost komercializirati", je povedal gost.

Naj še napovemo, da bo 22. t.m. široko zasnovan pesniški večer potekal na odru Kulturnega doma, na katerem se bodo o marsičem pogovarjali Milan Jesih, Claudio Magris, Neža Maurer, Boris A. Novak, Pino Roveredo, Tomaž Šalamun, Maja Vidmar in Ciril Zlobec.

Igor Gregori

Klub prijateljstva / Izlet v Maribor in na Slom

Po Slomškovih sledeh

Zdelo se je, da se vsa cerkev blešči v čistem zlatu. Cerkev je velika, v njej stoji več tisoč ljudi. Seveda je pred to tam stala manjša cerkev. Najprej se nam je zableščal v očeh velikanski glavni oltar, ves pozlačen, poln kipov in kipcev. Zavetnik je sv. Martin, zato nosi Slomšek tudi ime Martin. Pozlačeni so tudi stranski oltarji; posebno lep je tisti posvečen žalostni Materi Božji. Pozlačene so tablice z napisi pod slikami križevega pota. Ni čudno, da se je vse bleščalo v zlatem siju. Nekaj posebnega je prižnica. Od visokega stropa, mimo stopnic, prav do tal je skupek zanimivih živobarvnih kipov, na vrhu dvanajstletni Jezus v templju.

"Čemu vam tako velika cerkev? Imate veliko vernikov?" Smo se pozanimali. "Ne, vasi so majhne. Prihajajo pa velike skupine, kot npr. celotna škofijska Karitas." Nato nam je nekdo govoril o Slomšku. Začel je tako, da smo z njim zapeli Slomškovo V nebesih sem doma. Ni pripovedoval o njegovih velikih delih, ampak o njegovem otroštvu, ki je bilo le malo let lepo ob dobri materi, ki je spoznala njegovo nadarjenost in z velikim trudom pregovorila moža, da je dovolil, da ga je začel poučevati tedanji kaplan Jakob Prašnikar.

Toda kmalu je mati umrla na porodu. Otrok je bilo veliko, oče se je spet poročil, a mačeha ni bila dobra. Mali Anton Martin je veliko trpel. Ko mu je bilo pet let, je izgubil tudi očeta. Kaplan Prašnikar mu je bil odtlelj mati in oče. Kaplan je poskrbel, da je šel v šole in mu stal ob strani. Slomšek ni bral svoje prve sv. maše v rojstnem kraju, ampak v drugem, v Olimju, kamor se je g. Prašnikar preselil, ko je tam postal župnik.

Iz farne cerkve smo se odpeljali še do Slomškovega doma na Slomu - odtod priimek Slomšek. Dom še stoji, a je spremenjen v muzej, ki seveda pripoveduje o Slomškovi življenjski poti. Prav je, da omenimo, da je na tej poti srečal drugega velikega Slovenca , dr. Franceta Prešerna. V višjih šolah sta bila sošolca, saj sta bila oba rojena istega leta 1800. Le da je Prešeren zapustil ta svet že leta 1849, medtem ko je Slomšek dočakal 62 let. Slovenci smo lahko ponosni na tako velike može, kot sta ta dva.

V Trst smo prispeli pod večer, zadovoljni, da smo preživeli tako lep in zanimiv dan.

/ konec

Nada Martelanc

Foto A. Novak

KAVARNA SAN MARCO Ob dvajseti obletnici delovanja

Godalni kvartet GM predstavil nov CD

V soboto, 3. decembra, so v toplem tržaškem vzdušju zgodovinske kavarne San Marco predstavili novo CD ploščo Godalnega kvarteta Glasbene matice. Ploščo, ki je nastala ob dvajseti obletnici delovanja kvarteta, so sicer že predstavili v Rdeči dvorani Magistrata v Ljubljani 22. novembra, njihovim skladbam pa bomo lahko prisluhnili tudi 16. decembra v tržaškem Kulturnem domu. "Ko se predstavlja nova knjiga ali - kot v tem slučaju - nova CD plošča", je na predstavitvi povedal ravnatelj Glasbene matice Bogdan Kralj, "je za nas, zamejske Slovence, vedno in vsekakor praznik, kajti to predstavlja našo aktivno prisotnost na teritoriju, ob tem pa poudarja tudi kvaliteto naših glasbenikov". Godalni kvartet, ki je bil ustanovljen leta 1985, je naša edina stalna komorna skupina, ki redno sodeluje tudi z različnimi radijskimi in televizijskimi programi. Kvartet sestavljajo violinista Žarko Hrvatič in Štefan Job, violist Bogomir Petrač ter violončelist Peter Filipčič, ki se z razvidno strastjo posvečajo glasbi.

O tej CD plošči je na sobotni predstavitvi spregovoril tudi znani skladatelj in profesor na ljubljanski Akademiji za glasbo Ivan Florjanc, ki je natančno in brezhibno orisal delo in skladbe kvarteta. Florjanc je razložil, da je bil godalni kvartet sestavljen v duhu slovanske in latinske dvojnosti: "Mislim - je poudaril Florjanc -, da je ta plošča simbol dveh nacionalnih svetov, ki se večkrat tudi udarjata. Udarjata se tudi v disonanci not, ki pa krasno predstavljajo različnost v naših krajih".

Medtem ko so štirje glasbeni umetniki vzeli v roke svoje instrumente in začeli s svojo čarobno Osterčevo štiridelno Serenado polniti prostore kavarne, so si prisotni lahko bolje ogledali vsebino CD plošče. Na zgoščenko je godalni kvartet posnel prav Serenado Slavka Osterca, štiri sporočila za godalni kvartet Marijana Lipovška ter Kvartet št. 4 op. 59 Kima Tesakova. pa še nekaj besed o ustvarjalcih, ki jih je kvartet izbral za svojo ploščo. Slavko Osterc je ena najpomembnejših osebnosti slovenske glasbe 20. stoletja. Serenada za godalni kvartet je njegovo zgodnje mladinsko delo. "Skladba je - kot je povedal Ivan Florjanc - prežeta z vedrino in napisana v preprosti in pristni obliki, kar ji daje poseben čar". Medtem ko nas Marijan Lipovšek uvaja s Štirimi sporočili za kvartet v zelo različna duševna razpoloženja, ki jih povezuje ta jasnost glasbenih idej in dovršenost kompozicijske tehnike, spada Kim Tesakov med najvidnejše sodobne beloruske skladatelje, ki se opirajo na izvirne slovanske in orientalske ljudske motive.

Foto Kroma

Meti

Niz prireditev

Poklon Vrabcu

"Zakaj moje pesmi radi pojejo, mislim, da je odgovor v tem, da sem bil tudi sam pevovodja in še pevec povrhu". Priljubljenost zborovskega opusa pa je samo eden od razlogov, zaradi katerih je skladatelj, zborovodja, pedagog, publicist in javni delavec Ubald Vrabec zaslužil obsežen in razvejan poklon ob stoletnici rojstva, ki so ga skupaj oblikovali Zveza cerkvenih pevskih zborov, Zveza slovenskih kulturnih društev-Trst, Slovenska prosveta, NŠK - Zgodovinski odsek, Glasbena matica, župnija sv.Marije Magdalene, Didaktično ravnateljstvo Občine, Združenje staršev vrtca in OŠ Kajuh-Trubar iz Bazovice, SKD Lipa iz Bazovice, KD Skala iz Gropade in KD Slovan iz Padrič. Vrsta pobud se je pričela v sredo s poimenovanjem bazoviškega vrtca po skladatelju, z otvoritvijo razstave o njegovem življenju in delu ter s kulturnim sporedom v dvorani Gospodarske zadruge v Bazovici, kjer je tržaški skladatelj in kulturni delavec preživel zadnja leta svojega življenja. Ob tej priložnosti je zbor Lipa predstavil svojo novo zgoščenko, ki vsebuje tudi več Vrabčevih skladb, urednica razstave in raziskovalka skladateljevega opusa, prof. Bojana Kralj, pa je premierno predstavila novo zbirko za otroške in mladinske zbore "Vrabčkove pesmi", ki jo je izdalo Razvojno društvo Pliska iz Pliskovice.

Foto Kroma

Sobotni spored se je pričel z osrednjim dogodkom večdnevnega poklona, in sicer odkritjem spominske plošče na stopnišču Scala al Belvedere v Trstu, blizu kraja, kjer je stala skladateljeva rojstna hiša. Ploščo, ki so jo postavile slovenske kulturne ustanove iz Trsta, je blagoslovil msgr.Vončina, slovesnost pa je s petjem dopolnil združeni zbor ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta. Sledil je v Peterlinovi dvorani posvet o najrazličnejših aspektih Vrabčeve osebnosti, ki ga je kot moderator povezoval predsednik ZCPZ Marko Tavčar. Po pozdravih predstavnika Slovenske prosvete Sergija Pahorja in predsednika ZSKD Marina Marsiča so svoja prijateljska pričevanja uvodoma podali Zorko Harej, Sveto Grgič in Aleksander Furlan. Strokovni del pa so oblikovali muzikologi in predstavniki kulturne stvarnosti iz Trsta, Ljubljane in Maribora. Skladateljevo delo so uokvirili in osvetlili akademik Primož Kuret, Manja Flisar, Bojana Kralj, Marko Sancin, Pavel Dolenc (nečak avtorja libreta Vrabčeve opere "Tolminski punt") in Ivan Florjanc. O njegovem kulturnem in političnem udejstvovanju pa sta spregovorila Edvin Švab, njegov kolega v času, ko je predsedoval Slovenski prosvetni zvezi, in prof. Boris Pahor, ki je z njim delil vero v demokratične ideale slovenske levice v povojnem času. Predavatelji so orisali podobo pokončne osebnosti, angažiranega kulturnika, sposobnega skladatelja, odgovornega pedagoga, zavednega zborovodje, ki je pristopal k tukajšnji kulturni in politični stvarnosti s priostrenim kritičnim čutom, a je znal obenem biti izredno duhovit, skromen in pristen človek, ki ga je javnost krivično potisnila v kot. V sodelovanju z Glasbeno matico se je bogat program končal v dvorani Narodnega doma s koncertom Vrabčevih skladb, ki so ga oblikovali otroški zbor OŠ Srečka Kosovela iz Sežane, učenci in profesorji Glasbene matice ter priložnostna mešana pevska skupina pod vodstvom Janka Bana. V nedeljo, na dan Vrabčevega rojstva, so predstavniki slovenskih kulturnih ustanov in pevci združenega zbora ZCPZ počastili skladateljev spomin ob obnovljenem grobu na pokopališču v Rodiku, koprski dekan Lojze Kržišnik, ki je pred trinajstimi leti pospremil skladatelja na njegovo zadnjo pot, pa je vodil spominsko mašo.

PR

Obvestila

Na pobudo 4. rajonskega sveta se bo v nedeljo, 18. decembra, ob 16.30 odvijal božični koncert v cerkvi Brezmadežnega Marijinega srca v ul. S. Anastasio 9/1. Sodelovala bo glasbena skupina "Gruppo Incontro" pod vodstvom Rite Susovskzy. Pobudo za koncert v središču mesta so dali svetniki levosredinske opozicije v rajonskem svetu. Gre za pobudo, ki je bila potem sprejeta soglasno tudi z glasovi desne sredine.

V nedeljo, 18. t.m., ob 17. uri, bo v cerkvi sv. Trojice na Katinari predbožični Večer tišine. Oblikoval ga bo pisatelj Igor Cherdol, avtor knjige Tsunami, ki jo bo v slovenščini predstavila prof. Alenka Štoka. Sodelovala bosta tudi basist Aldo Žerjal in organist Andrej Pegan. Pridružite se jim tudi vi!

Darovi

N.N. daruje 50,00 evrov za misijonarja Ernesta Saksido, ki deluje v Braziliji.

V spomin na svojega moža Ivana Ločniškarja, ki je bil zavzet filatelist in ki je tudi v življenju z zbiranjem znamk rad pomagal misijonarjem, daruje njegova žena Elvira Filippi Ločniškar iz zapuščine njegove filatelistične zbirke, 360,00 evrov in del znamk za misijonarja Ernesta Saksida, ki deluje v Braziliji.

Za društvo Rojanski Marijin dom daruje sin Pino v spomin na pokojnega Pepija Rudeža ob njegovi stoletnici rojstva 100,00 evrov.

Za rojanski cerkveni pevski zbor: Marija in Marko Udovič 200,00 evrov; Boris Fabjan 50,00 evrov.

Anči, Francu in Kristjanu
se je pridružil krepki

DAVID

Srečni povečani družini iskreno čestitata,
Davidu pa voščita obilo sreče v življenju

SLOVENSKA ŽUPNIJSKA SKUPNOST IN CERKVENI PEVSKI ZBOR PRI SV. IVANU

In memoriam

Slovo od gospoda Francija Švare

Minuli teden se je v goriškem duhovniškem domu tiho poslovil gospod Franci Švara, dolgoletni šempolajski župnik, ki pa je skrbel tudi za Slivno. Prav v tej kraški vasici smo ga, na njegovo izrecno željo, spremili k večnemu počitku. Pokojnik se je rodil v Nabrežini davnega leta 1919 in tam pel novo mašo leta 1943, nakar je, potem ko so fašistične oblasti konfinirale tamkajšnega župnika Rejca, dolgo opravljal dušnopastirstvo v Zgoniku, kjer je v prvih povojnih letih stvarno pomagal domačinom pri raznih delih. Spominjajo se ga kot odličnega električarja, kar se je izkazalo. ko je v vas prišla elektrika, domača so mu bila tudi kmečka opravila in s svojim znanjem ni štedil, saj je rade volje pomagal svojim faranom, kot je v svojem poslovilnem govoru poudaril Jožko Gruden v imenu zgoniškega župnijskega sveta. Ko je zagrenjen zapustil Zgonik, je služboval po Furlaniji in na samem sedežu goriške škofije. Po upokojitvi gospoda Stanka Žerjala mu je bila leta 1981 dodeljena uprava šempolajske in slivenske fare. Kljub slabemu zdravju se je z vso vnemo lotil nove zadolžitve in se vživel v vaško skupnost. Verniki so ga lepo sprejeli in mu stali ob strani. V njihovem imenu se mu je zahvalil Šempolajec Edvin Forčič. Gospod Švara je poskrbel, da so njemu zaupani cerkvi popravili, pravi čudež pa je bila prenovitev slivenske cerkve, katero je s krasnimi freskami olepšal akademski slikar Perko.

Spoštovanje in navezanost na pokojnika smo izrazili med pogrebnim obredom, ki ga je ob lepem številu sobratov vodil sam nadškof De Antoni, ki se mu je še enkrat zahvalil za vse, kar je z izredno voljo in ljubeznijo napravil kljub slabemu zdravju. Nabito polna cerkev in veliko število vaščanov ter prijateljev, ki so morali slediti sv. maši pred cerkvijo, je veren dokaz, kako je bil pokojnik priljubljen in spoštovan. Njegov značaj, kot je omenil sam nadškof, je bil tipično kraški: zunaj skoro surov, v resnici pa izredno dober in občutljiv za težave bližnjega. Ob petju domačega cerkvenega zbora, ki je sledil sv. maši in molitvi sobratov ter vernikov, so gospoda Švaro položili v zemljo na pokopališču ob cerkvi, kot si je sam želel, da bo tam pričakal glas trobente, ki bo naznanila vstajenje. Naj mu bo lahka domača kraška zemlja, na katero je bil zelo navezan. Sestri in sorodnikom pa najiskrenejše sožalje.

Antek

Bazovica

Miklavževanje

Foto IG

Na predvečer dobrega svetnika sv. Miklavža so v Bazovici imeli lepo miklavževanje. Otroci otroškega zbora Slomšek so vsem pripravili lepo in veselo pričakovanje. Zaigrali so igrico Oh ti darovi in nato skupaj s starši čakali na prihod svetega in dobrega moža.

POLITIKA Za tesnejše sodelovanje

Primorski poslanci na obisku v deželnem svetu

V sejni dvorani deželnega sveta je v ponedeljek minulega tedna potekalo srečanje med delegacijo Kluba primorskih poslancev v Državnem zboru RS in slovenskimi deželnimi poslanci.

Srečanja so se udeležili primorski politiki Davorin Terčon (LDS), Vasja Klavora (DeSUS), Danijel Krivec in Eva Irgl (oba SDS), Srečko Prijatelj (SNS) in Aurelio Juri (SD). Zamejsko ekipo so sestavljali Bruna Zorzini Spetič, Igor Canciani, Mirko Špacapan in Tamara Blažina.

V dvorani pa so bili prisotni tudi predstavniki civilne družbe naše manjšine in italijanske manjšinske skupnosti v Sloveniji, se pravi predsednika krovnih organizacij SKGZ in SSO, Rudi Pavšič in Sergij Pahor, ter predsednik Italijanske unije Maurizio Tremul in predsednik Obalne samoupravne skupnosti italijanske narodnosti Silvano Sau. Poleg tega se je srečanja udeležil tudi generalni konzul Republike Slovenije v Trstu Jože Šušmelj, z njim pa je bil tudi novi državni sekretar za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan.

Foto IG

Prisotni so se dotaknili vrste vprašanj, gotovo pa je bilo veliko pozornosti posvečene manjšinski problematiki. O tem vprašanju so uvodoma spregovorili predstavniki organizacij civilne družbe obeh manjšin in poudarili razmak med tem, kar zakoni predpisujejo glede zaščite manjšin, in tem, kar se dejansko izvaja. Problem je namreč soroden obema manjšinama.

Na srečanju je bil med drugim govor tudi o vprašanju vidljivosti televizijskih oddaj v slovenščini (tako tistih, ki jih predvaja tretja mreža italijanske radiotelevizije RAI, kot oddaj TV Slovenija) na področju, kjer živi slovenska manjšina. Težava je pereča zlasti v Beneški Sloveniji, kjer se oddaje v bistvu ne vidijo, krivda za to pa je predvsem na italijanski strani. Prav tako je v glavnem italijanska odgovornost za to, da se kljub številnim pozivom s slovenske strani ni še podaljšal urnik odprtja maloobmejnih prehodov.

Prisotni so se tudi posvetili problematiki odnosov oz. sodelovanja med Slovenijo in F-Jk. Slednja je ena izmed petih dežel s posebnim statutom v Italiji in ima široke pristojnosti, kar gre izkoristiti. Sicer med našo deželo in Slovenijo poteka že vrsta skupnih projektov, sodelovanje pa je bilo v zadnjih letih plodno. Kljub temu je bilo po drugi strani ugotovljeno, da je treba še marsikaj postoriti, predvsem pa se je poudarila potreba po usklajevanju zakonodaj.

V Marijinem domu

Praznovanje Brezmadežne

Vlažno in mrzlo vreme prejšnjih dni je marsikoga zadrževalo doma med zidovi stanovanja; zato si je privoščil lep sončen praznični dan 8. decembra za izlet ali samo sprehod v naravo. Takšen pogled na vremensko spremembo pa ni odvrnil častilcev Brezmadežne, ki so se tudi letos zbrali v lepem številu v Pastoralnem središču za Slovence v Trstu k popoldanskemu blagoslovu, ki ga je vodil msgr. Marij Gerdol. V tišini svetišča je zadonela pesem Bodi nam pozdravljena Ignacija Hladnika, ki je uvedla bogoslužje. Sledila je Moli zemlja in opevaj Alojzija Mava. Priložnostni združeni zbor ZCPZ iz Trsta je vodil zborovodja Edi Race; na orgle je spremljal prof. Tomaž Simčič.

Izpostavljeno Najsvetejše je duhovno odpiralo srca vernikov k molitvi v čast priprošnjici Materi Božji, ki so s petimi litanijami obogatili praznično bogoslužje. V krajši pridigi je msgr. Gerdol izpostavil lik Božje Matere, h kateri se zatekamo v molitvi z upanjem na njeno posredništvo za božjo pomoč pri načrtu odrešenja. S povzdigovanjem in blagoslovom Najsvetejšega se je bogoslužje tudi sklenilo. Nato je predstavnica Marijine družbe ga. Norma Jazbec najavila še krajšo počastitev Marijinega praznika s pesmijo združenega zbora ZCPZ, z nekaj znanimi, priljubljenimi pesmimi slovenskih skladateljev. Kot prva je bila na vrsti Marija, ti poslušaj dr. Franca Rapotca. Sledili sta dve Vodopivčevi skladbi, Ti spev si moj in Glej, o Marija; na kraju še priljubljena Že pada mrak v dolino P. Jereba. Povezovalka tega kratkega pevskega sporeda je dodala: "Ob koncu današnjega pevskega popoldneva zapojmo Mariji v čast še himno vseh cerkvenih pevskih zborov Marija skoz življenje."

Po tej pesmi, ki so jo poleg zbora zapeli tudi ostali v cerkvi, se je predstavnica in duša te prireditve zahvalila v imenu družbe Marije Milostljive zboru ZCPZ, zborovodji Ediju Racetu in organistu prof. Tomažu Simčiču. Vsebinsko bogat verski popoldan se je sklenil z družabnostjo, in kot se za pevce spodobi, z lepim ubranim petjem ob klavirski spremljavi prof. Simčiča.

Pavel Vidau

POGOVOR Lucija Ogorevc-Feinig

O učiteljih na Koroškem

Šola in šolstvo sta za vsako manjšino ključnega pomena za ohranjanje in razvijanje ne le znanja jezika, ampak tudi skupnosti, ki jo tisti jezik definira. Šola ni le kraj, kjer učenci spoznavajo različne predmete in jezike, ampak kraj izobraževanja in formacije. Ta pojem ni povezan le s šolarji in dijaki, temveč je formacija in dodatno izobraževanje tudi sestavni del učnega osebja. Na Koroškem so se učitelji pred dvema desetletjema odločili, da bodo ustvarili svojo organizacijo Strokovno pedagoško združenje.

V preteklih letih je organizacijo vodila mag. Lucija Ogorevc-Feinig, kateri so na nedavnem občnem zboru v Pliberku spet zaupali predsedstvo organizacije. Z njo smo se pogovarjali o poslanstvu in pogojih učiteljskega dela na Koroškem v zadnjih dvajsetih letih.

Kakšno je poslanstvo Strokovnega pedagoškega združenja?

Združenje je bilo ustanovljeno leta 1984, ima svoj sedež na "Tarviserci" in njegov glavni namen je vsekakor samopomoč v smislu izdajanja potrebnega učnega gradiva za predšolsko in šolsko vzgojo. To je tudi naše težiščno delo. Drugo pa je, kar je za politično razgledanega človeka razvidno že iz letnice nastanka društva (saj se je v 80 - tih letih situacija zelo zaostrila za nas in se je končalo v totalni preobrazbi dvojezičnega šolstva na Koroškem leta 1988), politične narave - skušamo biti tudi politično angažirani na eni strani, na drugi strani pa želimo biti platforma vseh dvojezičnih pedagoginj in pedagogov, nekakšna zaslomba v problematičnih situacijah.

Kaj pomeni za učitelja poučevanje slovenščine v jezikovno mešanem okolju oziroma razredu, saj so ne nazadnje predznanje in pričakovanja različna: za koroškega Slovenca je slovenščina materinščina, za Neslovenca pa tuj jezik...

Dobro ste orisali in zajeli situacijo. To je stvarnost, ki pomeni za dvojezičnega učitelja in tudi za dvojezično vzgojiteljico v vrtcih, da se mora dejansko ubadati z neznansko zahtevnim pedagoškim izzivom, ki včasih presega njihove zmogljivosti. Na tem področju bi morali učiteljem in vzgojiteljem še veliko bolj pomagati - z ustreznimi okvirnimi pogoji, z jezikovnopedagoškimi koncepti, z osveščanjem staršev, z ovrednotenjem, s standardi in nenazadnje z enostavnimi pogovori z dotičnimi osebami.

Vaše združenje si že desetletja prizadeva tudi za učne pripomočke, ki služijo pri poučevanju slovenskega jezika na Koroškem....

Naša bibliografija obsega že čez 40 enot - od učbenikov, igralnih kartic, pesmaric preko slikanic, cedejev, cederomov do zemljevidov, priročnikov in on-line igric. Na tem mestu naj omenim priročnik za predšolsko vzgojo z naslovom En, dva, tri - leto se vrti dveh vzgojiteljic (Rezi Kolter in Ivana Stefaner-Weiss), ki je prišel pravkar iz tiskarne. Prav tako čisto sveže so omenjene on-line igrice, ki so dostopne otrokom (in tudi drugim starejšim "učencem") zdaj ravno 14 dni na www.mala.sova.at.

Ob koncu vsakega šolskega leta pa izdamo tudi naše glasilo SOVA, zadnji dve številki sta npr. Tudi dostopni preko naše domače strani www.sova.at.

Kakšno vlogo imajo po vašem mnenju elektronski mediji in tisk pri popularizaciji in oblikovanju slovenščine na Koroškem? Kakšen je vpliv medijev, ki prihajajo iz nemškogovorečega sveta?

Zavedamo se velikega vpliva elektronskih medijev in prav zato smo velik del našega delovanja osredotočili na izdelovanje teh že omenjenih on-line igric. Seveda imamo tudi to srečo, da imamo dva sposobna učitelja, to sta Danilo Katz in Stefan Logar, ki to znata tudi izpeljati.

Npr. tudi naše delovanje temelji na elektronskem komuniciranju, saj nas ločuje dosti kilometrov, ker smo pisana družba iz več "obrobnih" krajev.

Vpliv medijev večinskega naroda pa je seveda gromozanski, o tem ni dvoma. Pa vendarle smo srečni, da imamo tudi mi Korošci zdaj vsaj slovenski radio, ki zelo dobro pokriva naše področje. To vsaj malo oblaži siceršnjo vrzel.

Pri vašem združenju sodelujete s sorodnimi organizacijami v Avstriji, Sloveniji, zamejstvu?

S sorodnimi pravzaprav ne, do zdaj mi niso znane. Gojimo sicer veliko stikov s šolami in vrtci v Sloveniji, pa tudi na Tržaškem imamo stike, npr. z openskim ravnateljstvom.

Za konec pa morda retorično vprašanje: kakšen je obračun vašega dela in kaj načrtujete v vašem drugem predsedniškem mandatu pedagoškega združenja?

Na izzivalno vprašanje sledi prav takšen odgovor: smo dokaj mlada skupina - za naše učence in dijake smo seveda sami matuzalemi - in to razganja nas od dobrih idej!

Peter Rustja

Novi odbor Strokovnega pedagoškega združenja (z leve): Lojze Lach, Rudi Štukelj, Jurij Opetnik, Danilo Katz, Lucija Ogorevc-Feinig, Barbara Sienčnik, Rudi Kontschitsch in Daniel Košutnik

Prejeli smo

Kocjančičeva nagrada

Kocjančičevo nagrado že vrsto let prejemajo zaslužni kulturni delavci v slovenski Istri. Letos je bilo pričakovati, da bo to priznanje prejel Milan Gregorič. Tako menimo tisti, ki že dolgo prek številnih publikacij spremljamo njegovo zavzetost za ohranitev slovenstva v Istri.

Iz njegovega pisanja o istrskih krajih in ljudeh veje globok rodoljuben čut, nikdar pa ni bilo zaznati, da bi skušal okrniti samobitnost in vrednote drugih kultur v Istri.

Tisti, ki Milana Gregoriča poznajo osebno ali prek njegovih del, vedo, da si je kot javni delavec prizadeval vzpostaviti v slovenski Istri tisti novi evropski in človeški odnos med Istrani, ki ga je preteklost skalila. S tem da je slovenski rodoljub, da se zavzema tudi za ohranitev slovenske podobe Istre, ne pomeni, da komu kaj krati. S svojim delom je storil veliko. Obudil je v mnogih Istranih slovenskega duha, razgibal je razmišljanje o slovenski narodni samobitnosti, po kateri se že dolgo marsikdo ni spraševal, ali zaradi narodne mlačnosti ali zaradi ideoloških indoktrinacij iz preteklosti, katerih se je očitno težko otresti; te so se tako močno ukoreninile, da ovirajo razsodnost tudi takrat, ko gre za lastne narodne interese.

Tu ne gre za vprašanje multikulturnosti, na katero smo Slovenci navajeni že od začetka svojega obstoja in sredi katere smo vedno potegnili najkrajši konec, ker smo si vedno prizadevali biti tako kulturni, da smo dajali drugim prednost in to tudi takrat, ko je šlo za pomembne odločitve. Očitno nas vse to ni izučilo. Kaj je bil torej vzrok, da tako zaslužnemu kulturnemu delavcu, kot je Milan Gregorič, ni bilo dano priznanje? Menda le ni res, kot je bilo razumeti prek medijev, da so imeli kaj pri tem tudi nekateri predstavniki italijanske narodne skupnosti. Slovenci kot manjšina v Italiji ne moremo verjeti, da bi bilo kaj takega mogoče. Izhajamo namreč iz grenkih izkušenj-stalnic-. Sodržavljani Italijani nas ne sprašujejo za mnenje, ko gre za podeljevanje priznanja kakemu kulturnemu delavcu na multikulturnem zamejskem prostoru. Ni namen odpirati vprašanja recipročnosti, saj je ta bitka že zdavnaj izgubljena. Vendar pa se je le vredno spomniti, kako visok standard narodnostnih pravic je dosegla italijanska manjšina v Sloveniji, če so njeni predstavniki jeziček na tehnici pri tako pomembnih odločitvah, kot je podeljevanje priznanj slovenskim kulturnim delavcem, posebno takim, kot je Milan Gregorič, ki si prizadeva za pristno sožitje v istrskem prostoru. Vsekakor naj bi bili taki "spodrsljaji" osamljeni. Gotovo dobivajo potrditve samo v ozkih krogih. Počasi vejejo po vseh pokrajinah Slovenije domovinske vrednote, kakor je moč zaznati ob raznih spominskih slovesnostih od Primorske do Štajerske. In kljub mnenju redkih posameznikov, da gre za "konservativne" preživele vrednote, smo prepričani, da bodo Slovenci te svoje vrednote ohranjali po zgledu drugih omikanih narodov. Ohranjati lastne vrednote nikakor ne more pomeniti kratitev pravic drugim. Še vedno smo Slovenci v Italiji in Avstriji tarča narodnostnih pritiskov. Zato si močno želimo, da bi bili vsaj v matični domovini, ki je danes suverena, dani taki pogoji, kjer bi lahko končno Slovenci sproščeno zapeli, da je lepo "v naši domovini biti narodnjak".

Foto DPD

Rojaki iz zamejstva
Bogomila Lupinc
Rudica Požar

Za večjo vlogo slovenskih manjšin

SLOMAK v Zagrebu spet o spornem zakonu

Slovenska manjšinska koordinacija (SLOMAK) je na nedavnem zasedanju v Zagrebu ponovno obravnavala načrtovani slovenski zakon o Slovencih v zamejstvu in po svetu. Še vedno se zavzemajo za posebno ministrstvo za Slovence zunaj republike. Organizirali bodo programsko konferenco, na kateri nameravajo opredeliti odnose med Slovenijo in manjšinami v zamejstvu.Kot je dejal Pavšič, so stališče SLOMAK - a do zakona sicer že sporočili Uradu RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Ob tem je ponovno potrdil, "da se popolnoma ne prepoznavajo v tistih točkah, ki opredeljujejo status urada". SLOMAK po poročanju Slovenske tiskovne agencije zato še naprej zagovarja stališče, da se vzpostavi stanje, kakršno je veljalo v prvem obdobju po slovenski osamosvojitvi, ko je bil za Slovence v zamejstvu in po svetu pristojen poseben minister. Glede imenovanja novega državnega sekretarja za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorka Pelikana je SLOMAK izrazil upanje, da bi lahko bil na svojem položaju čim dlje. SLOMAK je obravnaval tudi vprašanje, kdo naj bi bil v prihodnje najpomembnejši sogovornik v manjšinskih vprašanjih. Člani usklajevalnega telesa med slovenskimi manjšinami v zamejstvu so soglašali, da naj bi bil to SLOMAK, ker izraža tudi sintezo stališč posameznih manjšin. Obenem so predstavniki slovenskih manjšin kritizirali "nedorečenost" načrtovanega Sveta za Slovence. Ta naj bi bil po predstavah SLOMAK - a pod vodstvom predsednika slovenske vlade, ker bi se tako lahko zagotovilo,da se sklepi tudi uresničijo. Člani SLOMAK - a so bili kritični tudi do dejstva, da osnutek zakona za Slovence v zamejstvu in po svetu ne predvideva davčnih olajšav za slovenska podjetja, ki bi poslovala s Slovenci zunaj meja republike. To po oceni SLOMAK -a nikakor ni vzpodbudno za krepitev gospodarskih stikov med matico in slovenskimi manjšinskimi skupnostmi. Za SLOMAK je izredno sporno še dejstvo, da bo v prihodnje vsa skrb za Slovence v zamejstvu in po svetu osredotočena na pristojni urad, zato druga ministrstva ne bodo več imela ustreznih obveznosti. To naj bi pomenilo še dodatno nižanje kompetenc.

Na dnu...

Odmevi

"Odmevček"

Dne 19. novembra sem v Večeru brala članek Milana Rakovca "Premier proti sodišču", ki je govoril o sodnih težavah Predraga Matvejevića. In sama pri sebi sem premišljevala: "Glej, tu je vse jasno in vse razumem! Le zakaj mora biti tako neprebavljivo vse, kar isti avtor piše v Prim. dnevnik?" No, nekaj dni zatem pa preberem dolgo odprto pismo Jolke Milič "Jezikovni pomisleki" (PD, 26.11.05) in ji polna tihega občudovanja čestitam: Ej, Jolka, ta pa zna, ta!! Čeprav nas je vse skupaj ozmerjala z oportunisti in bojazljivci. Gotovo ob njenem gromkem glasu izgine "odmevček, tanjši od nitke". In Jolka Milič ima čisto prav: to je poseben problem, zakaj se tako redko kdo oglasi v javnosti s kako kritiko, s svojim mnenjem. Verjetno zato, ker je naš ambient tako majhen, da se večina med seboj pozna, potem pa je vsakomur bolj važno, kdo je kaj rekel, kot to, kaj je rekel. Je pa tudi vsak v našem ambientu zelo občutljiv in, če kaj zineš, zelo hitro tvegaš, da kak užaljeni publicist zahteva od tebe javno opravičilo. So pa le besede Jolke Milič obrodile dober sad - Zamejski jezikovni štedilnik Loredane Gec (PD, 29.11.).

Vsekakor se je zvrstilo v zadnjem času kar nekaj zapisov o jeziku. Zato si bom danes tudi jaz privoščila nov/star "odmevček" o jeziku na radiu in televiziji. Pred kakim tednom sem poslušala po Radiu Slovenija prenos podelitve Kristalnega mikrofona za življenjsko delo napovedovalcema Slavku Kastelcu in Ljudmili Strgarjevi in nagrade Ane Mlakar za najobetavnejšo napovedovalko Maji Šumej. Nagrado podeljuje vsaki dve leti Društvo napovedovalcev Slovenije. Radio Slovenija ima zelo dobro in temeljito jezikovnogovorno usposabljanje za vse tiste, ki gredo pred mikrofon. Nagrajenka Maja Šumej je v pogovoru opisala svojo pot do mikrofona, ki je bila kar dolga in postopna. Kadar posluša radio, jo najbolj moti, da ne posvečajo dovolj pozornosti jeziku, posebno kakšne lokalne ali regionalne postaje. Verjetno bi Maja Šumej imela isto pripombo tudi za naš radio. Naša radijska postaja je imela in ima odlične napovedovalce, a kaj, ko jih je danes samo še za vzorec. Na radiu ni lektorske službe, ni tudi kakega govornega usposabljanja kot v Ljubljani. Res je, kot je zahteval v svojem zapisu Ace Mermolja, da bi bilo treba v izboljšanje jezika vlagati finančna sredstva. Tako kot Radio Slovenija. A tudi če vseh teh služb ni, sem prepričana, da je mogoče izboljšati govorno podobo oddaj. Zdi se mi, da je dolžan in sposoben vsak časnikar ali programist ali zunanji sodelavec bolj skrbeti ne samo, kaj pove, ampak tudi, kako pove. Vsak od njih lahko ugotovi svoje šibke točke in jih postopno odpravlja, ne pa, da se izgovarja s prej omenjenimi pomanjkljivostmi javne službe. (Podobno kot moramo na vsaki prireditvi poslušati, ko se italijanski gostje po vrsti opravičujejo, da žal ne poznajo slovenščine...) Pri pravorečju se je, mislim, v nekaj letih mogoče naučiti izgovora glavnih in vrstilnih številnikov od ena do deset ali najobičajnejših besed, kot so dežela, deželni svet, lahko to stor_ (ne stôri)... Ali se otresti v_kanja (v_ Trst, v_ šolo...), nekaterih slovničnih napak (petnajsta in dvajset minut, dobrodošli v oddajo, to je važno za vseh...), da navedem samo nekaj stvari, ki mi pridejo sedaj na misel. Polne koristnih nasvetov v zvezi s pravorečjem so že oddaje prof. Jožeta Faganela, ki jih radio v tem tromesečju ponavlja verjetno v upanju, da bo imel kdo korist od njih.

A v zadnjem času se vedno bolj širi še nekaj drugega: znakažena podoba ne posameznih besed, marveč stavkov, celih povedi: vedno več je dodajanja polglasnika besedam, ki se končujejo s soglasnikom. Melodija stavka ni slovenska: nekateri pri branju ali govorjenju poudarjajo vsako besedo posebej, drugi naglašujejo zadnje besede v stavkih, poskakujejo, prepevajo in s tem ustvarjajo čisto nenaraven ritem in melodijo. Prepričana sem, da bi marsikdo - predvsem napovedovalci - znali svetovati svojemu kolegu in ga popraviti, a se, kot kaže, to ne zgodi in tako moramo poslušalci poslušati naprej napačne samoglasnike, napačne naglase, slovnične napake, tako da po nekaj letih že sami ne vemo, kaj je prav in kaj ni...

Eho

Več kot polovica Slovencev bo za božična in novoletna darila porabila največ 3.000 tolarjev

Vlada bo okrepljena, toda brez zamenjav ministrov

Dogodka, ki sta v prejšnjih dneh vzbudila največje zanimanje javnosti, je bil obisk predsednika vlade Janeza Janše pri predsedniku angleške vlade in predsedujočemu EU Tonyju Blairu, s katerim je razpravljal o evropskih proračunih (t.i. finančnih perspektivah) v obdobju med leti 2007 - 2013. Premier je po pogovorih dejal, "da so britanski predlogi za Slovenijo sprejemljivi. Po njih je nato pozicija naše države zelo blizu temu, kar je bila v času luksemburškega predsedovanja EU. Lahko bi celo rekli, da je relativno ugodna. Nekaj manj sredstev bi bilo za razvoj podeželja, vendar so kohezijska sredstva praktično enaka ali celo večja. S kombinacijo obeh virov bi bilo mogoče uresničiti predvidene programe v Sloveniji, predvidene za čas do leta 2013, če bo omenjena finančna perspektiva na zasedanju vrha držav članic EU, 15. in 16. decembra, sprejeta.

Po izračunu oz. lestvici proračunskih sredstev EU, ki ju je 9. t.m. objavil časnik Delo bi Slovenija tudi v obdobju do leta 2013 iz blagajne povezave v Bruslju prejemala več, kot pa bo vanjo vplačevala. Prejemki bi znašali skupaj okoli 6 milijard evrov oz. 2769 evrov na prebivalca. Zneski iz evropskega proračuna bi bili po omenjenem izračunu za okoli 2,9% višji od slovenskih vplačil vanj.

Premier je bil udeležen tudi v drugem najbolj aktualnem oz. pomembnem dogodku v Sloveniji. Na srečanju s časnikarji 9. decembra je namreč ocenil delovanje vlade v prvem letu po njeni umestitvi. Zavrnil je trditve objavljene v sredstvih javnega obveščanja (medijih), da so pravzaprav vsa ministrstva delovala slabo in neodgovorno, kar naj bi tudi povzročilo trenja in nesoglasja v koaliciji. Janez Janša je poudaril, da bo gospodarska rast države letos znašala okoli 4 odstotke, kar je zelo ugoden pokazatelj gospodarske in družbene stabilnosti v Sloveniji. Inflacija se je občutno zmanjšala, s čimer smo praktično že izpolnili zadnjega od pogojev za prevzem in uporabo evra, v začetku leta 2007. Vlada je tudi uspela pri pospešitvi črpanja sredstev, namenjenih naši državi v proračunu EU.

Mediji so brez izjeme napovedovali, da bo premier zamenjal nekatere ministre, med katerimi naj bi bil tudi finančni minister (in predsednik koalicijske stranke Nova Slovenija) dr. Andrej Bajuk. Toda Janez Janša je na omenjenem srečanju sporočil, da za zdaj ne bo zamenjal nobenega ministra. Vlada bo še naprej delovala v takšni sestavi, kot je zdaj . Pač pa bodo kabinet dodatno okrepili z novimi kadri, strokovnjaki. Vlada je začela postopek za imenovanje dr. Jožeta P. Damijana za ministra brez listnice, ki bo odgovoren za usklajevanje in spremljanje izvajanja Strategije Slovenije. Damijan je bil zaradi osrednje vloge v vladnem odboru za reforme in njihovega zagovarjanja v javnih občilih oz. v javnosti, že dolgo najverjetnejši kandidat za to mesto. Novi državni sekretar v kabinetu predsednika vlade, Andrej Šircelj, je znan finančni strokovnjak, ki bo spričo svojega znanja in izkušenj okrepil finančno ministrstvo. V teh dneh naj bi vlada razrešila direktorico davčne uprave Zvezdano Gržina.

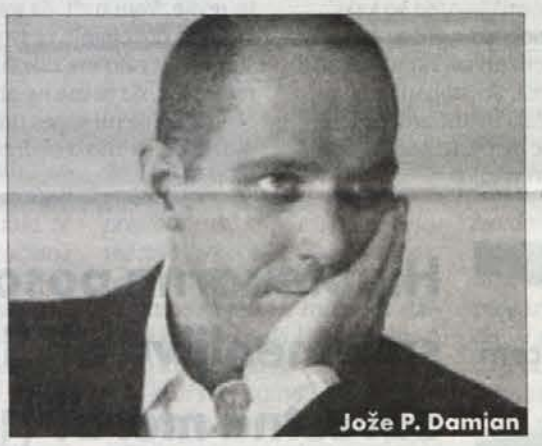

Jože P. Damjan

Zamenjal naj bi jo Ivan Simič, "kar naj bi prineslo pozitivne spremembe pri delovanju davčne administracije."

Gonja zoper reforme, ki jih napoveduje in pripravlja vlada

Politiko in razmere v Sloveniji še zmeraj v veliki meri zaznamujejo polemike o gospodarskih in socialnih preobrazbah (reformah), ki jih napoveduje in pripravlja vlada. Najbolj jim nasprotujejo sindikati, čeprav razen nekaterih sprememb v davčnem sistemu, ki jih je sprejel parlament, reform na nobenem drugem področju še niso začeli izvajati. Obeta pa se sodelovanje vlade in sindikatov pri sklepanju t.i. socialnega sporazuma za naslednjih nekaj let.

V kroniki drugih dogodkov večjega pomena omenjamo pogovor z generalno državno tožilko, Barbaro Brezigar, objavljen v tedniku Demokracija. Na vprašanje, ali je bilo obdobje njene predhodnice Zdenke Cerar čas zamujenih priložnosti, je odgovorila, "da je bilo v pravosodju cel kup zamujenih priložnosti. Predvsem kadar oblast ni podpirala suverenih in pokončnih tožilcev ter resnega dela na področju gospodarskega kriminala. Seveda pa tožilci opravljamo svoje delo v določenem času in prostoru, za katerega pa se mi zdi, da je v Sloveniji preveč nabit s sovraštvom in privoščljivostjo."

V Sloveniji trgovska podjetja izvajajo obsežne reklamne akcije, tudi po pošti in svetovnem spletu, za nakup blaga namenjenega obdarovanjem ob bližnjih božičnih in novoletnih praznikih. Toda Damjan J. Ovsec, stnolog in kulturni zgodovinar zatrjuje, "da Slovenci za darila zapravimo malo. Kar 60 odstotkov denarja gre za hrano in pijače. Več kot polovica ljudi v naši državi porabi za darila kvečjemu do 3.000 tolarjev. Drugače je v tujini. Tudi v Italiji, kjer mora vsak dobiti darilo, in pogosto dobi tisto, česar ne mara, da je še bolj nesrečem."

Marijan Drobež

Večina Slovencev bo začetek novega leta 2006 pričakala doma

Ponudbe za vse okuse in načine silvestrovanja

V Sloveniji, kjer so ulice in trgi, pa javni lokali in izložbe že okrašeni in razsvetljeni z lučmi in barvnimi okraski, se ljudje na različne načine pripravljajo na božične in novoletne praznike. Glede na izkušnje iz preteklosti bo večina prebivalcev praznike, ki bodo predvsem zaznamovali prehod na novo koledarsko leto 2006, pričakala doma, morda v družbi svojcev ali prijateljev. Praznovanja bodo bodisi skromna ali pa bolj razkošna, kakor bodo posameznikom pač dovoljevala sredstva. Približno polovico delavcev in uradnikov bo ob koncu decembra prejelo dodatno polovico plače, t.i. božičnico, tisti, ki so zaposleni v podjetjih oz, dejavnostih v krizi, pa ne bodo dobili niti vse plače.

Za praznike pričakujejo velik obisk domačinov in tudi gostov iz tujine v zdraviliščih in termalnih kopališčih. V potovalnih in turističnih organizacijah ponujajo vse od obiska Benetk z avtobusom in stekleničke penečega vina za 5.990 tolarjev, pa do potovanja po Avstraliji za milijon tolarjev. Obisk katere od evropskih prestolnic z letalom za tri dni v novoletnem obdobju bo stal okrog sto tisoč tolarjev, z avtobusom tretjino manj. Tudi med obiskom v tujini se le redki Slovenci odločijo za silvestrsko večerjo. Večinoma odidejo na ulice in pričakajo ognjemet opolnoči. Potovalna organizacija Collegium v Ljubljani bo, tako kaže, pripravila najcenejša potovanja, namenjena predvsem mladim. Šestdnevno potovanje v Amsterdam bo, denimo, stalo samo 37.900 tolarjev.

Mnogi se odločijo tudi za silvestrsko večerjo v hotelu, igralnici ali restavracijah. Cene se začnejo pri petnajst tisoč tolarjih. V ljubljanskem hotelu Union so že zapolnili dvorano s skupinami, slavnostno večerjo za posamezne goste pa pripravljajo v znanem hotelu Lev. S programom in večerjo je cena 26.400 tolarjev na osebo, k njej pa je treba prišteti še ceno šampanjca (steklenica bo v povprečju stala 8.000 tolarjev). Če se gostja ob večerji želi obleči v novo večerno toaleto, bo zanjo morala odšteti do 200 tisoč tolarjev. Silvestrovanje v Hitovem igralniško - zabaviščnem centru Perla v Novi Gorici bo stalo okoli 18 tisoč tolarjev na osebo. Gostom bodo ponudili večerjo, program, polnočno zdravico in vstop v igralnico.

Praznične dni ob božičnih in novoletnih praznikih bo mogoče pričakati tudi v planinskih kočah, v objektih kmečkega turizma, na smučiščih in tudi v gledališčih, ki pripravljajo posebne slavnostne predstave.

M.

Kratke

V Novi Gorici predstavljen zbornik o slovenski kulturi na Goriškem

Goriška knjižnica Franceta Bevka v Novi Gorici je v sklopu svojih prireditev, ki jih je pripravila v letošnjem letu, 1. decembra predstavila Zbornik oz. knjigo o slovenski kulturi na Goriškem. Gre za delo, ki je nastalo zaradi zanimanja posameznikov in skupin, pretežno italijanskega jezika, ki so želeli spoznati življenje in delovanje Slovencev v Gorici in drugod na Goriškem v preteklosti. S podporo in razumevanjem Inštituta za versko in družbeno zgodovino imajo tako knjigo natisnjeno v italijanskem jeziku, ki je važen vir informiranja o slovenski stvarnosti na Goriškem, o njeni zgodovini ter o glavnih vidikih družbenega življenja slovenske narodne skupnosti.

Posamezne teme oz. vprašanja, vsebovana v zborniku, so obravnavali zgodovinarji in drugi avtorji posameznih prispevkov v novi publikaciji. Delo je predstavil predstavnik Inštituta za versko in družbeno zgodovino v Gorici Luigi Tavano, nato pa so svoje prispevke razčlenili dr. Branko Marušič, Inga Miklavčič - Brezigar in Alessandro Quinzi. Razpravo je usklajeval in v njej tudi sam sodeloval naš odgovorni urednik in pesnik Jurij Paljk.

V Sloveniji na vsakem evrokovancu drug motiv

V Sloveniji priprave na uvedbo evra, skupne evropske valute oz. nove denarne enote, potekajo po načrtih in brez težav. V trgovinah in drugih dejavnostih bodo 1. marca leta 2006 pričeli z dvojnim označevanjem cen, to je v tolarjih in evrih. S tem označevanjem naj bi država preprečila, da cen ob uvedbi evra ne bi preveč zaokrožali navzgor, kar se je zgodilo v nekaterih drugih evropskih državah.

Evro bo v Sloveniji skoraj zagotovo uveden 1. januarja leta 2007, po t.i. imenovanem scenariju "velikega poka". Istega dne se bo pričelo tudi enotedensko obdobje t.i. dvojnega obtoka gotovine, ko bosta plačilno sredstvo tako tolar kot evro. V tem času bo potrebno poskrbeti za zamenjavo tolarske gotovine za evro gotovino. Kasneje, do 1. marca 2007, bo možno tolarje zamenjati v evre samo še v poslovnih bankah, po tem datumu pa le v državni centralni banki, Banki Slovenije.

Določena je tudi podoba slovenskih evrokovancev. Kot znano, evrobankovci nimajo nacionalne strani, zato so v vseh državah evroobmočja enaki. Drugače kot nekatere države, ki imajo na svojih kovancih različnih vrednosti skupaj en, dva ali tri motive, bomo Slovenci imeli na vsakem kovancu drug motiv, podobno kot Avstrijci, Italijani in Grki. Z njimi bomo drugim narodom predstavili del slovenske istovetnosti (identitete), naših simbolov, zgodovine, kulture in umetnosti. Tako bosta upodobljena naš veliki pesnik France Prešeren, z njegovim dobro poznanim rokopisom, in tudi štorklja. Štorklja, upodobljena na enem centu, bo enaka tisti, ki jo imamo na kovancu za 20 tolarjev. Štorklja ima velik simbolni pomen. Predstavlja rojstvo, letenje in je prispodoba svobode.

Nekateri vzajemni zavarovalni skladi trgujejo s smrtjo

V novoletni številki mesečnika Družinski delničar, ki ga izdaja družba Delo v Ljubljani, je objavljen uvodnik z nenavadno vsebino, ki ga je napisala odgovorna urednica omenjene revije Karolina Vrtačnik. Zapisala je, "da december zagotovo ni mesec, v katerem bi se spraševali o smislu življenja, vendar ne more biti tiho, kajti tema je preveč pomembna, da bi jo lahko spregledali. Na Zahodu so se namreč pojavili vzajemni zavarovalni skladi nove vrste. V času, ko je svetost življenja pojem, ob katerem se cerkvenim nasprotnikom naježi koža, so naša življenja zlorabljena do konca. Pojavili so se namreč trgovci z novci, ki kot hijene v puščavi čakajo na našo smrt. Novi vzajemni skladi namreč trgujejo s policami življenjskega zavarovanja. Primer: denimo, da na jesen življenja ugotovite, da vam zmanjkuje sredstev za dostojno starost, ste pa življenjsko zavarovani. Svojo polico lahko zastavite v korist tretje osebe, ki jo je pripravljena odkupiti in vam zanjo predčasno plačati na primer pol dejanske vsote, za katero ste zavarovani. Vsa zgodba sploh še ne bi bila tako grozna, če vas vaš "rešitelj" (rabelj?) ne bi prej povsem legalno poslal na zdravniški pregled, na katerem zavarovalnica svetovnega slovesa oceni, kako dolgo boste še živeli. Menda so se doslej v oceni zmotili le enkrat, pa še to samo za devet mesecev.

Gre za nov pojav v družbi, ki moralo in etiko pogosto, dejali bi čedalje bolj, zamenjuje s težnjo in hlastanjem po dobičku. Odgovorna urednica Družinskega delničarja, ki je za novo leto 2006 izšel v nakladi skoraj 133 tisoč izvodov, je vendarle prepričana, "da nam v Sloveniji na starost nikoli ne bo treba trgovati s smrtjo, da bi jo lahko dostojno pričakali."

V Splošni bolnišnici v Šempetru pri Gorici operacije raka dojk po najmodernejši metodi

V Splošni bolnišnici "dr. Franca Derganca" v Šempetru pri Gorici so uvedli novo najmodernejšo metodo pri operacijah raka dojk. Gre za t.i. metodo varovalne bezgavke. Rak dojke je najpogostejša rakava bolezen žensk na svetu. Na posameznih območjih v Sloveniji je obolelost za rakom na dojki različna, najvišja pa je na Goriškem. Predstojnik ginekološke porodniške službe v bolnišnici dr. Sergej Pušnar, specialist ginekologije in porodništva, je časnikarjem dejal, da vzroki za omenjena obolenja niso znani.

Operiranje bolnic z rakom dojke po metodi biopsije varovalne bezgavke (BVB) je zelo pomembna novost, ki predstavlja velik napredek zdravljenja bolnic z rakom dojke. V Sloveniji je to vrsto operacije doslej izvajal predvsem Onkološki inštitut Kliničnega centra v Ljubljani, pred kratkim pa so jo pričeli izvajati tudi v mariborski bolnišnici. Priprave na omenjeno operiranje so v Splošni bolnišnici v Šempetru trajale dobro leto. Tako operacijo so prvič zelo uspešno opravili 10. novembra letos. Stanje bolnice je zadovoljivo. Vodja ekipe in operater je bila dr. Neda Bizjak, ki sicer že vse od ustanovitve leta 1977 vodi odsek za bolezni dojk v okviru ginekološke - porodniške službe v bolnišnici.

Za novo metodo operacij raka dojk je potreben poseben aparat, nakup pa so omogočili denarni darovi sedemnajstih podjetij oz. posameznikov iz raznih krajev na Goriškem. V Splošni bolnišnici "dr. Franca Derganca" v Šempetru pri Gorici bodo na nov način operirali letno okoli sto žensk, obolelih za rakom dojke.

Prejeli smo

Zemono - Naša "dika"

Težko bi pozabili, še manj pa odpustili prodajo Vipavskega dvorca Zemono tujemu kupcu, kakor so o prodaji tega bisera poročale prve vesti (Rus, Italijan). Že odločitev LIPE iz Ajdovščine o sami prodaji tega bisera Vipavske doline nas je prebivalce, ki tu živimo od rojstva, močno šokirala. Osebno tudi ne verjameva, da bo ta prodaja rešila LIPO. LIPA je v kratkem času zamenjala kar nekaj direktorjev in pod vsakim je bilo slabše. Nobenemu se to verjetno pri plači ni poznalo.

Foto DPD

Kaj si o tej prodaji mislijo tisti njeni nekdanji delavci, ki smo si zaradi njegove obnove stiskali v sedemdesetih pasove in imamo zato sedaj tudi nižje pokojnine, si lahko samo mislimo. V glavnem so že vsi v pokoju in na propad ali rast LIPE ne morejo več vplivati. Tudi za sedanje zaposlene v LIPI ni rožnato. Pred njimi je velik vprašaj. Pa pustimo to pristojnim.

Dvorec je naprodaj, kar se ne godi vsak dan. Škoda, da je ta kulturna stavba s prelepo okolico postala navadno tržno blago. Bali smo se, da tu ne bomo več mogli uživati ob lepih kulturnih prireditvah vseh vrst petja in glasbe, naših in tujih ustvarjalcev, da dvorec ne bo več sprejemal mladih in zaljubljenih parov naše doline in vse Slovenije na poročne obrede, da tu ne bo več odlične hrane in vipavskih vin. Vse to bi se lahko zgodilo, če bi v njem zagospodaril tuj lastnik. Zato nas je sedanja vest, da je Občina Vipava uveljavila prednostno pravico nakupa, razveselila in je to njena modra odločitev, na katero smo potihem tudi upali.

Dvorec Zemono je danes vse kaj drugega kot skladovnica sena, ki jo je JLA hranila v njem ali zložena drva na prodaj pred zimo. Zemono je stavba z vsebino in bogato zgodovino sredi krasne narave. Tu je sožitje kulture duha in lepote narave tako izjemno, da ni človeka, ki bi ga vse to pustilo hladnega. Zemono je kulturni, poslovni in politični center Severne Primorske in je del slovenske kulturne dediščine, zato je po zakonu o naravni in kulturni dediščini zaščiten objekt.

Časa za ustanovitev konzorcija je samo 30 dni, zato je treba zavihati rokave.

Občini Vipava, z županom mag. Ivanom Princesom, lahko samo želimo, da se bo naše gospodarstvo, kultura in politika odzvali na njegovo modro odločitev o nakupu Zemona in ga tudi finančno podprli. Samo to je garancija, da bo Zemono še naprej naš kulturni, poslovni in politični center višje ravni. V njem so med drugim gostovala kluba Rotary in Lions, zavarovalnice, kulturne skupnosti, revija Primorska poje, domači in tuji pianisti, otroška revija Naša pomlad, slikarske razstave. V njem so se opravili svečani podpisi velikih poslovnih dogovorov in še in še dobrih in potrebnih stvari. Sedaj pa sledi vprašanje vsem izvajalcem in koristnikom teh dobrin: "Se mar lahko vsem tem dejavnostim zaradi "par zlatnikov" odpovemo?". Stopimo skupaj in podajmo si roke ter pomagajmo županu Vipave do nakupa prekrasnega duhovnega in kulturnega centa Vipavske doline, KI JE IN KI MORA OSTATI NAŠA DIKA.

Magda in Marjan Rodman

Vida Valenčič

Ko se dotakneš osebe

Igranje na vojno

Včeraj je bila burja res rezka; stol na balkonu je bil zjutraj spet na tleh, še sreča, da nimam še rastlin, drugače bi bilo vse razsuto. Utišam budilko in skušam ponovno sama sebe prepričati, da se ne smem pomehkužiti oz. bolje rečeno, kaj si bodo mislili, ko zadnji hip odpovem...Vzamem nahrbtnik, nataknem si gojzerje in se odpravim na krajši pohod. Tokrat je na vrsti manjše kraško področje pri Fernetičih. Verjetno sem res malce zasanjana, obvestilnega napisa pri Perčedolu sploh ne zasledim in sem zato naravnost šokirana, ko se mi v gozdu kakih 50 m zatem pojavi pred očmi dvojica mlajših možakarjev v maskirni obleki, z zakritim obrazom in mitraljezom v roki. Že res, da kasneje izvem, da je mitraljez igračka, kljub temu je moj prvi vtis strah, ki se pozneje spremeni v pravi prezir in jezo.

Naša skupina spoznava področje izven začrtanih gozdnih stez, profesor, ki nam tokrat razlaga naravne pojave, se pomika od ene doline do druge, kaže nam drevesa, kamen, ki ga je v tisočletjih izdolbla voda, povsem zapuščeni mejnik, ki je pod Avstrijo razmejeval Trst od Devina. Pri tem odkrivanju notranjosti gozda večkrat naletimo na manjše skupine čudakov v maskirni obleki. Premikajo se oprezno, vedno z mitraljezom v roki.

"War game. Igrajo se na vojno. Saj si prebrala napis na cesti pri Perčedolu?!"

"Nisem, ob pozdravljanju sem ga nedvomno spregledala. Za božjo voljo, kako se pa moreš IGRATI na vojno?!"

In tako se na lastne oči prepričam o nečem, česar dotlej sploh nisem poznala. Mlajši tridesetletniki se izživljajo s tem, da si domišljajo, da so kaki krajevni Rambi in da je mogoče v gozdu skrita kaka nevarna skupina Vietkongov. Na sebi imajo opremo, ki ni ravno poceni. Prijatelj mi razlaga, da je uzrl tudi posebna očala na infrardeče žarke, ki so sami vredni par tisoč evrov. In potem obutev, jopiči, zeleno terensko vozilo.

V popoldanskih urah gremo mimo skupine, ki spravlja ogromne plastične prevleke, vse kaže, da so na teh jasah tudi prenočili in se zdaj odpravljajo domov. Mogoče bodo jutri zjutraj spet uglajeni uslužbenci, prodajalci, odvetniki ali molčeči delavci.

Pred meseci me je daljša reportaža v uglednem italijanskem dnevniku naravnost šokirala. Uspešni milanski odvetnik skoraj vsak petek po službi steče domov, se hitro pripravi, vzame večerno letalo za London in je potem čez cel vikend vodja neke krajevne skupine razboritih nogometnih ultrasov. V intervjuju je gladko priznal, da ga pravzaprav nogometna igra sploh ne zanima, gre za to, da imaš končno izgovor, da se stepeš in daš duška vsej agresivni moči v sebi. V nedeljah zvečer prihaja z zadnjim letalom spet v Milan, v ponedeljkih zjutraj je spet na sodišču v elegantni obleki, s kako novo podplutbo, za katero si bo spet moral izmišljevati zgodbice.

Zamaskirani mlajši možje (pa še ena ženska je bila zraven, tudi sama v bojevniški obleki) so verjetno dovolj otročji, da ostane njihovo vojaško izživljanje le farsa. Na srečo verjamem, da so ostali v tisti fazi kakega osem - ali desetletnika, ki se skriva za vogalom in uperi ponarejeno pištolo v prijatelja. Kljub temu pa verjamem tudi, da je to produkt današnje družbe in kot tak zaskrbljujoč pojav. Z vsem trpljenjem, ki ga imaš naokrog, z vsemi pravimi vojnami, amputiranimi udi, z vsemi sirotami, porušenimi hišami in milijoni begunci, se neki zdolgočaseni možje IGRAJO na vojno?!!! Sociologi mi bodo odgovarjali, da so taki pojavi vedno obstajali, da je današnja moda prišla iz Amerike, kjer imajo taki čudaki svoje televizijske programe in revije. Vem tudi, da morajo take skupine vsakič vprašati dovoljenje za svoje "akcije" krajevno kvesturo in je zato vse zakonito in javno. A ne morem si kaj, da bi me ne obšla prava jeza in prezir. Navsezadnje mi je par prijateljev-pohodnikov pravkar govorilo o obdobju, ko so bili prostovoljci na rešilcih.

Še o Kocjančičevi nagradi

Kaj zagrenjen, jezen sem bil, jezen...

Tako nekako bi odgovoril na zaključek g. Borisa Kralja v PD (19.12.2005), da naj bi namreč bil zagrenjen ob odklonitvi Kocjančičeve nagrade s strani izolske skupščine. Jezen zaradi tega, ker so mi trije svetniki italijanske skupnosti, ob kolaboraciji še treh iz Združene liste, s perfidnim politikantskim manevrom uspeli ukrasti že podeljeno nagrado, prigarano z desetletji trdega dela na kulturnem, civilnodružbenem in vsakršnem drugem področju za Slovensko Istro. Tako sem bil jezen, da sem v zadnjih nekaj tednih stresel iz sebe novo knjigo, ki je že v rokah založbe, in bo nekoliko bolj osvetlila moje življenje in delo kot tudi ozadje te packarije.

Od sedmih članov se je seje komisije za podeljevanje nagrade udeležilo šest in vsi prisotni so soglašali, da se mi podeli nagrada. Do prvega zapleta je prišlo na občinski komisiji za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja, ki je obravnavala predlog nagrade pred njegovim posredovanjem občinskemu svetu, in na kateri so se le trije člani strinjali s podelitvijo, večje število pa je bilo vzdržanih ali odsotnih, kar je g. Kralj v svojem članku nekoliko pomešal. Ker sem bil seznanjen, da se pripravlja kuhinja, sem pred sejo pisno zaprosil pristojne, da mi v slučaju "napada na moje delo in osebno integriteto dajo možnost, da se pred občinskim svetom branim", kar mi pa ni bilo omogočeno. Na kar je, ugotavljajoč iz tonskega zapisa seje, ob tej točki g. Silvano Sau izstrelil svoje znane obtožbe proti meni, ne da bi jih utemeljil z eno samo vrstico iz mojega obsežnega publicističnega opusa. Ostali svetniki so ostali šokirani. G. Kovačič je izrazil svoje pomisleke, da bi sedaj politiki kar tako izničili delo komisije za podeljevanje nagrade. Njen predsednik g. Miran Žlogar je v nekaj stavkih branil delo komisije in izrazil svojo nemoč, da bi sedaj razsojal, kdo ima prav. Takoj za njim je vskočila županja g. Breda Pečan ter v eni sapi vprašala, ali ima kdo še kako pripombo, in hkrati predlagala, da se preide h glasovanju, ker da ni več pripomb. Tako je očitno vnaprej načrtovani manever uspel. Tako sem bil obsojen kar s strani tožilca, brez sodnika in brez možnosti obrambe.

Da bi bila njegova obtožba vredna zaupanja, je, seveda, moral zamolčati svetnikom moje, dobro znane, številne javne nastope v obrambo pravic in dostojanstva italijanske manjšine kot tudi moj precej veliki delež pri ustvarjanju sožitja v tem prostoru v preteklosti. O čemer pa nameravam sam v kratkem dostaviti izolskim svetnikom, trem županom in medijem obsežno dokumentacijo. V preteklosti pa sem ostro kritiziral nekatere izjave in postopke vodstva UI, ker so bili le-ti pravi napad na sožitje, ne pa moja kritika. Npr.: izjavo prof. Antonia Bormeja, da istrski Italijani ne priznavajo več mednarodnih sporazumov in da se želijo vrniti v Italijo (PN, 29.1.1991), pa grožnjo Fabrizia Radina o asimilaciji slovenskih in hrvaških otrok, ki obiskujejo italijanske šole (PN, 1.5.1992). Ali pa postopke kupovanja duš, ki sta jih obsodili tudi primorska in hrvaška Cerkev, itn. Da se izognem nesporazumu, sporočam, da bom take izjave in dejanja obsojal tudi še naprej, kljub sprevrženi logiki, da sem jaz proti sožitju, ne pa akterji teh izjav in dejanj.

Milan Gregorič

NOVI GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - **Odgovorni urednik** Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - **Predsednik** dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19B - 35020 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 6988990; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - **Poštni tekoči račun** 10647493

Oglaševanje: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

To številko smo poslali v tisk v torek, 13. decembra, ob 14. uri.

Nasveti varčevalcem

Hipotekarna posojila: spremenljiva ali fiksna obrestna mera? (1)

Pri hipotekarnih posojilih so se v zadnjih letih zaradi znižanja inflacijske stopnje znatno izboljšali pogoji za posojilojemalce. Do pred kratkim so slednji lahko računali na rekordno nizke obrestne mere, kar je pomenilo predvsem nižji mesečni obrok posojila. Od 1. decembra 2005 je prilagodljive denarne politike konec. Svet ECB (Evropska centralna banka) je namreč na ta datum sklenil, da poviša ključno obrestno mero na ravni od 2,0% na 2,25%. V tem novem finančnem okviru postane za nove dolgoročne kredite, kot so hipotekarna posojila, ključno vprašanje, ali naj kreditojemalec izbere spremenljivo ali fiksno obrestno mero. Povišek za samo 25 osnovnih točk temeljne obrestne mere vsekakor ne prinaša posebnih travmatičnih dilem. Po mnenju analitikov bodo namreč mesečni obroki zaradi spremenjene monetarne politike porasli povprečno za 150-200 evrov letno. Nadaljnje višanje temeljne obrestne mere pa lahko v določeni meri pogojuje že obstoječa posojila ter izbiro med fiksno in spremenljivo obrestno mero. V zvezi s to perspektivo predsednik ECB Jean-Claude Trichet poudarja, da bo treba tudi v prihodnje izjemno pozorno spremljati tveganja inflacijskih pritiskov na stabilnost cen, vsekakor brez pretiravanj. Skratka pričakovanja, da bo ECB posnemala ameriško osrednjo banko, ki je v 18 mesecih zvišala ključno obrestno mero na ravni od 1% do 4%, niso realna. V primerjavi z EU lahko namreč ZDA računajo na bolj prožen gospodarski sistem ter visoko produktivnost lastnega proizvodnega aparata. Dodatno gospodarska rast v EU krepko zaostaja za ameriško, kar omejuje manevrski prostor ECB. Ekonomisti sicer napovedujejo, da se lahko temeljna obrestna mera poviša do 3 % ob zaključku prihodnjega leta. Kljub takemu razvoju monetarne politike bodo posojila s spremenljivo obrestno mero ohranila prednost pred tistimi s fiksno. Mesečni obroki ostanejo namreč nižji (glej tabelo). Z morebitno prekoračitvijo meje 3% pa postane konstantna obrestna mera primernejša (glej tabelo - zadnjo vrstico).

Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Stojan Pahor

Posojilo v vrednosti 100.000 evrov - Trajanje 20 let - Porastek mesečnega obroka

Spremenljiva obrestna mera				Fiksna obrestna mera		Razlika
Obrestna mera		Mesečni obrok	Dodaten mesečni strošek	Obrestna mera	Mesečni obrok	
Trenutna	3,34%	572	0	4,64 %	640	-68
+ 0,25%	3,59%	585	+ 13	4,64 %	640	-55
+ 0,50%	3,84%	598	+ 26	4,64 %	640	-42
+ 0,75%	4,09%	611	+ 39	4,64 %	640	-29
+ 1,00%	4,34%	624	+ 52	4,64 %	640	-16
+ 1,25%	4,59%	638	+ 66	4,64 %	640	-2
+ 1,50%	4,84%	651	+ 79	4,64 %	640	+11

Pričevanje

Ujeta na Korziki (8)

8. Novi izgredi pred pristaniščem in blokada letališča

Šla sva še enkrat dol do pristanišča pogledat, če je v tem času slučajno priplula kakšna barka, a ko sva prišla do krožnega križišča, ki je bilo že pred dvema dnevoma blokirano s kupi peska in drugimi barikadami, sva videla tam spet večje število protestnikov. Križišče je bilo dobesedno zabetonirano, saj so s tovornjaka, ki je bil parkiran v bližini, stresli na cesto kakšen kubik betona, v svežo maso, ki se je hitro strjevala, pa so potem zmetali plastične zabojnike za smeti, okvire polomljenih vrat in podobno kramo. Za piko na i je za terminalom počilo še nekaj močnejših petard.

Takoj mi je bilo jasno, da trajekt iz Bastije naslednjih nekaj dni še ne bo odplul, čakati na razplet dogodkov v telovadnici pa nama tudi ni šlo v nos. S fotoaparatom sem malo dokumentiral nov izbruh neredov, potem pa sva se umaknila, ker sva imela tovrstnega dogajanja že malo dovolj. Odločila sva se, da kljub zastonj prenočišču na takšen ali drugačen način čimprej zapustiva Bastijo.

Med vračanjem proti telovadnici sva se ustavila v eni od turističnih agencij, kjer so naju že poznali. Simpatična uslužbenka nama je v pogovoru pojasnila, da trajekti Corsica Ferries (korziško-italijanske družbe) ne stojijo zaradi strahu pred protestniki, ampak predvsem zaradi kolegialnosti do stavkajočih. Svetovala nama je, naj greva na letališče.

"Resda je trenutno blokirano, a ga bodo zagotovo odblokirali prej kot pristanišča, " je rekla. Njen mlajši sodelavec je potem našel še en prost sedež na poletu za Nico ob 18.20 in ga rezerviral na moje ime.

"Če bodo še danes odblokirali letališče, imata veliko možnosti, da dobita še en sedež, saj je marsikdo od tistih z vozovnico že obupal in zna biti letalo dokaj prazno," je še rekel ter nama zaželel srečo. Obema sva se zahvalila in se z enim rezerviranim sedežem, kar se nama je zdelo bolje kot nič, podala naprej proti športni dvorani, odločena, da jo zapustiva v najkrajšem možnem času.

Pred prefekturo je bilo že zbranih nekaj deset "robocop" žandarjev, pripravljenih na posredovanje, če bi izgredi v pristanišču prekoračili mejo dobrega okusa. Tudi nekaj gasilskih vozil je bilo parkiranih ob robu ceste, kar je dajalo slutiti, da nameravajo, za razliko od prvega dne protestov, hitro pogasiti morebitne ognjene zublje. Ko sva se vrnila v telovadnico, so naju prostovoljci Rdečega križa najprej "okregali", ker sva s seboj prinesla v trgovini kupljeno plastenko vode.

"Zakaj sta kupila vodo! Ne bi bilo treba. Saj jo imamo tu. Mi vama jo damo. Zastonj. Ne kupujta več vode..."

Še huje je bilo, ko sva se čez nekaj minut na vhodu pojavila z nahrbtnikoma in "prijavila", da odhajava; "Ne, ne, ne! Saj nimata kam. Vse je zablokirano. Pristanišča so zablokirana, tudi letališče. Ostanita tu, na varnem...," so skorajda vpili drug čez drugega, in sem se že zbal, da naju bodo kar zgrabili. Do tega hvala bogu ni prišlo, le osuplo so nekaj časa gledali za nama, potem pa so se spet posvetili ljudem, ki so njihovo pomoč potrebovali precej bolj kot midva, ki sva na hrbtih tovorila vse, kar sva potrebovala, vključno s šotorom, pa tudi denarja sva imela še več kot dovolj.

Do odhoda avtobusa proti 20 km oddaljenemu letališču je bilo še toliko časa, da sva šla na eno pizzo. Ker sva med čakanjem na prvi topli obrok po dveh dneh glasno preklinjala stavkajoče in vse skupaj, naju je ogovoril starejši možakar, ki je skupaj z ženo obedoval pri sosednji mizi. V za Francoze značilno šibki angleščini nama je povedal, da sta bila ob sedmih zjutraj že na letalu za Nico, a sta morala nazaj na tla, saj so prišli predstavniki stavkajočih na letalo in vsem potnikom povedali, da je let odpovedan, letališče pa do nadaljnjega blokirano.

Potem nama je povedal še svojo teorijo o tem, zakaj je prišlo do zapletov, pri čemer je bil po njegovem za vse skupaj kriv Pariz oz. centralizem ter dejstvo, da prihajajo vsi vodilni politiki,

pravniki, gospodarstveniki...z iste univerze in si med seboj pomagajo, pri čemer je mislil na prijateljske vezi med vodstvom francoske vlade in t.i. gospodom Butlerjem, novim lastnikom družbe SNCM, ki je dobil firmo po prijateljski ceni.

"Francija je pač dežela revolucij in revolucionarjev, Korzika pa je tako ali tako poglavje zase," je še rekel, zmajal z glavo in se nama na ta način nekako opravičil, za vse, kar sva preživljala.

/ dalje

Nace Novak

S 6. strani

Poklon...

So nam vrednote, za katere so še pred nedavnim umirali naši ljudje, res postale že nadležna navlaka ali dolgočasna dolžnost ob kulturnih praznikih in podobnih prireditvah? S svojim čopičem nas Tone Kralj ni spodbujal samo k veri, upanju in ljubezni v času, ko so bile te kreposti grobo teptane, ampak je s svojim zgledom v vsakdanjem življenju, z delom in tveganjem na vsakem koraku na tem skrajnem robu slovenske zemlje nakazoval tudi politično in narodnostno držo, ki je tudi danes še kako aktualna in potrebna! Skratka želeli bi, da bi tudi današnji človek iz Kraljevih del znal razbrati in izluščiti tiste humanistične in duhovne poteze, ki bi morale biti tudi danes srž vsakega posameznika in celotne družbe. Nad 40 cerkva na Primorskem od Krasa do Kanalske doline je poslikal Kraljev neutrudni čopič, v zasebnih zbirkah pa je še množica drugih njegovih del. Kljub temu je umetnik, ki je razstavljal v vseh glavnih evropskih umetniških prestolnicah, ki je trikrat sodeloval na slovitem beneškem bienalu in si na njem zaradi izjemne kvalitete zagotovil možnost stalnega razstavljanja brez predhodnega komisijskega izbora, umetnik, ki bi svojo umetniško kariero lahko uresničeval v tujini in si s tem pridobival svetovni ugled in prav gotovo tudi gmotno udobje, ta umetnik je raje ostal reven na najbolj prizadetem delu slovenske zemlje in ustvarjal v nemogočih razmerah; pri vsem tem pa je ohranil svoj izredno dobrohotni in vedri značaj, svojo prirojeno skromnost in že pregovorno slovensko delavnost, kar še zdaj zbuja občudovanje pri ljudeh, ki so ga poznali. Tudi te njegove značajske poteze so vredne posnemanja.

Kako pa upravljati to ogromno Kraljevo zapuščino? Predvsem tako, da k njej pristopamo z brezpogojno spoštljivostjo in ponižnostjo in se trudimo za njeno ohranjanje. Najbolj izpostavljene so cerkvene poslikave. Kralj je zaradi izrednih razmer, v katerih je nastajala večina teh poslikav, uporabljal slabšo, manj obstojno, a hitreje izvedljivo tehniko suhe freske. V nekaterih primerih so zaradi tega poslikave že skoraj popolnoma uničene. Spoštljiv in dosleden pristop z veliko mero ponižnosti pa pomeni, da se pri konzerviranju in restavriranju ohranijo vse najmanjše podrobnosti, ki si jih je umetnik zamislil in uresničil, in da se natančno upoštevajo dekorativni in barvni elementi, ki jih je Kralj velikokrat uporabljal v dopolnilo svojih poslikav za harmonično povezavo s celotnim cerkvenim prostorom. Prav v tem smislu je skrb vzbujajoča pred kratkim izpeljana obnova cerkve na Sv. Višarjah, ki bi ji morali brezpogojno vrniti prvotno podobo notranjščine, poleg tega pa čimprej restavrirati poslikavo na slavoloku, Marijo priprošnjico s plaščem, ki je v zelo slabem stanju. Ker pa Primorska ne obsega samo našega ozemeljskega pasu v Italiji, je prav, da se spomnimo tudi številnih cerkva v Sloveniji, ki so bile dolga leta prepuščene nemili usodi. Prav zaradi tega je bila pred nekaj leti ustanovljena fundacija, ki skuša pridobivati sredstva za prepotrebne obnove. Ker je vse to naša skupna dediščina, bi bilo priporočljivo, da se tudi mi bolj zavzamemo zanjo in da vsak od nas po svoji presoji in zmožnostih prispeva k njenemu ohranjanju.

Ker smo nocoj zbrani prav v objemu Kraljevih stvaritev, nam bosta toliko lažji vpogled v njegovo umetnost in njeno globoko sporočilnost, toliko prisrčnejše pa intimno srečanje z umetnikom in človekom, ki nam ima tudi danes še veliko povedati.

Človek je pristal na Luni? Da, da, nedvomno...

Najstništvo po tridesetih

V osemdesetih je bil čas bujnih in gostih pričesk. Vzora za moške postavnosti dva junaka: Sylvester Stallone in Arnold Schwarzenegger. Vsak nov Rambo je nujno imel dolge spuščene lase in neurejeno pričesko, ki so poudarjali njegovo divjo naravo. Rockyiji so imeli sicer nekoliko krajše pristrižene lase, a prvina divjine je ostala v razmrščenih in nepočesanih pričeskah nespremenjena. No, kako se je predstavljal prvi Schwarzeneger, ko je igral barbara Conana? Neandertalec, ki se je v prazgodovini podil na ozemlju današnje Nemčije, je imel nedvomno bolj človeško podobo. Schwarzy bi v preobleki Conana lahko uspešno kandidiral za mesto bratranca Ita v filmih o družini Addams! O podivjanosti tega lika ni treba posebej razlagati.

To so bile prevladujoče podobe moškega, ki jih je veliki ekran delil v osemdesetih: pravi moški je moral izstopati s svojo fizično močjo, ob tem pa je moral nekoliko prevzeti podobo divjaka, ki igra na strune prvinskih nagonov barbara in bojevnika in ki se ne ustraši ničesar. Njegova vloga je bila torej vloga leaderja, ki svoje krdelo brani pred zunanjim svetom. Pri tem ni bilo nikakršne neodločnosti, saj bi se znaki neodločnosti travmatično poznali na čredi ovčic, ki jo je moški Stallonejevega kova varoval.

Trendi se seveda spreminjajo, devetdeseta so na plan prinesla nov tip moškega. Čustvenega, romantičnega, takega, ki se bo raznežil ob občudovanju sončnega zahoda in bo potočil kako solzo, ko bo v kinu gledal Notting hill ali Titanic. Podobe takega moškega dobimo ravno iz omenjenih fi'mov: Hugh Grant in Leonardo Di Caprio. V najnovejših različicah je to vlogo prevzel še Orlando Bloom. Gre za moškega, ki živi v oblakih. Uteži, s katerimi je treniral Rocky, še v življenju ni videl. Posladkane patetike je v teh primerih toliko, da ob prekomernem gledanju tovrstnih filmov za gledalce preži nevarnost sladkorne. Tudi liki mišičnjakov niso več taki, kot so jih uprizarjali pred dvajsetimi leti: danes igrajo like "nabildanih" junakov Brad Pitt (Ahil v filmu Troy) in Russel Crowe (Gladiator), ki se zdijo lepo urejeni predstavniki visoke buržuazije.

Na televiziji pa se vseeno danes skuša obuditi mit mišičnjakov. Kako? Z izstreljevanjem v eter takih osebnosti, kot sta Pietro Taricone (junak prvega Velikega brata) ali Costantino (playboy iz oddaje, ki jo vodi Maria De Filippi). Razlika je v tem, da so bile podobe junakov iz osemdesetih dodelane in so se spremenile v mit. Razvoj podob današnjih televizijskih junakov pa doživlja umetno regresijo. Ko na televiziji vidimo lepega Costantina, gledamo dejansko tridesetletnika z osebnostjo najstnika v najbolj kritičnih najstniških letih. Fant se pred kamerami vedno rad postavlja s svojo fizično postavnostjo in si tako pripisuje visok družbeni status ter seveda karizmatično vodilno vlogo v skupini (krdelu). Osvajanja pri predstavnicah nežnejšega spola so seveda predmet nenehnega bahanja. V ta status seveda nujno spada nekoliko jezen videz: pravi vodja mora biti namreč jezen s celim svetom.

Prejšnji teden sem se sprehajal po sejmu sv. Andreja. Ustavil sem se pred pungiballom, zadevo za merjenje moči boksanja. Okoli boksarskega žaklja se je zbrala peščica najstnikov, ki so izmenoma boksali. Za njimi je bila seveda peščica najstnic, ki so "mišičaste" kolege občudovale. Zanimivo je bilo gledati, s kolikšno vnemo in jezo so mulci boksali. Videti je bilo, kako se jim iz ušes in iz nosa kadi testosteron.

Tako kot se kadi njihovemu junaku Costantinu.

Tridesetletnemu najstniku!

Andrej Černic

Vremenska napoved ARPA-OSMER za Furlanijo - Julijsko krajino

SPLOŠNA SLIKA:

Alpska pregrada obvaruje našo deželo pred močnimi višinskimi severnimi tokovi. V petek bo v prizemnih plasteh prehodno dotekal bolj vlažen jugozahodni zrak.

ČETRTEK, 15. decembra 2005:

Pretežno jasno bo, z izjemo nizke oblačnosti v jutranjih urah na Trbiškem. Na obali bo dopoldne pihala zmerna burja, ki bo nato ponehala.

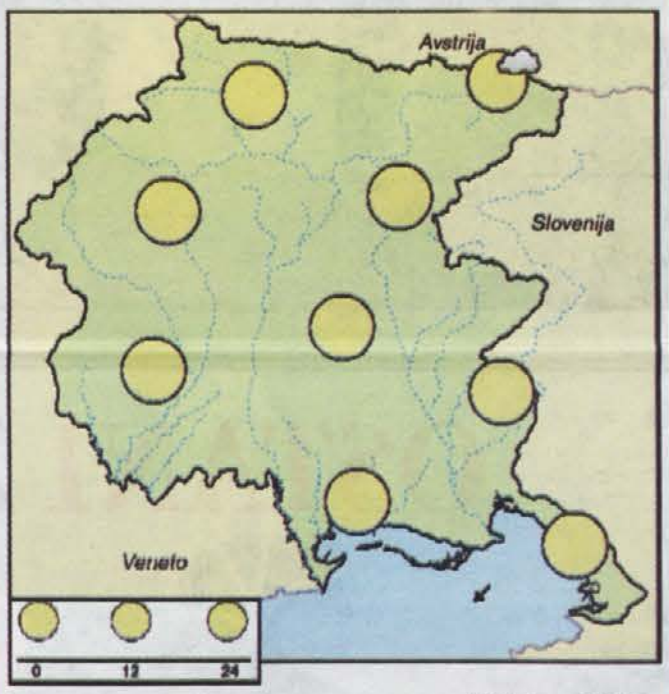

	Nižina	Obala
Najnižja temperatura (°C)	-5/-1	2/4
Najvišja temperatura (°C)	5/8	5/8
Srednja temperatura na 1.000 m (°C)	-2	
Srednja temperatura na 2.000 m (°C)	-6	

PETEK, 16. decembra 2005:

Spremenljivo oblačno bo. Na obali bo pihal zmeren jugozahodnik.

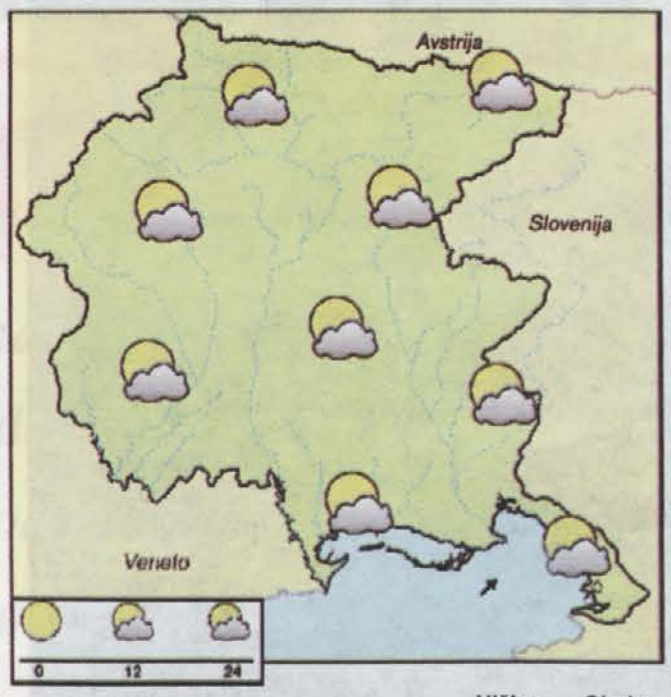

	Nižina	Obala
Najnižja temperatura (°C)	-4/0	2/5
Najvišja temperatura (°C)	4/7	6/9
Srednja temperatura na 1.000 m (°C)	-1	
Srednja temperatura na 2.000 m (°C)	-5	

OBETI:

Prevladovala bo spremenljivost, od nedelje bo postopno hladneje.

Deželna meteorološka opazovalnica F - Jk

www.meteo.fvg.it, slovensko@osmer.fvg.it, tel. 0432 934111

1000 in 1 noč na bregovih Nila (4)

Safariji v konvoju

Novice o terorističnih napadih so nam danes vsakdanji kruh. Od tega živimo in smo s tem prežeti. Vsekakor pa vse to dojemamo kot oddaljeno stvar. Na to sem po povratku s potovanja po Egiptu večkrat pomislil, predvsem ko sem po televiziji gledal poročila iz Sharm El Sheika, dvakratne tarče terorističnih napadov v zadnjem letu. Čeprav se med dvotedenskim pohajkovanjem po Egiptu nismo ustavili v Sharmu, so me posnetki vseeno stresli. Teroristični napadi, ki so se zgodili v prejšnjih mesecih, so namreč prelomili "premirje", ki je trajalo vse od atentata iz leta 1997. V bližini Doline kraljev, pri Hatšepsutinem templju, je takrat umrlo šestdeset ljudi. Mubarak je močno poostril varnostne razmere v državi. Egiptovska ekonomija si namreč ne more privoščiti kakih hujših izgredov, ki bi odgnali turiste. Te ukrepe smo med potovanjem tudi sami občutili. Vseskozi.

Kot neločljiva senca. Turist in policaj. Policaj in turist: tako kot Toto' in Peppino. Situacije seveda niso bile tako komične in policajev nismo spraševali v slogu splošno znanega Totojevega: "Noio volevan savuar..." Vseeno pa je vse skupaj večkrat zgledalo zelo groteskno. Že od našega prihoda na letališče nas je vseskozi spremljala patrulja policistov, ki so bili večkrat zelo zdolgočaseni. Služba pa je le služba: primorani so bili v to, da nam sledijo. Mi pa... da ne bo pomote, mi smo bili prave holliwoodske zvezde. Le kdaj se nam bo v življenju še zgodilo, da nas bo štirindvajset ur na dan spremljala policijska patrulja? Nikoli. Ali pa, če bi se nam uresničile želje: "Ko bom velik, bom George Clooney." No, saj tudi če bi postali Al Capone, bi dobili podobno spremstvo, a to je že drugi par rokavov.

Puščava ob egiptovski hitri cesti (foto AM in TZ)

Zaradi že omenjenih atentatov, ki so večkrat pretresli Egipt, je veliki oče Mubarak odločil, da se nobena posadka turistov ne sme na egiptovskih tleh sprehajati in potovati brez oboroženega spremstva. Vsakič, ko se je naš avtobus ustavil, je policija parkirala za njim. Vsakič, ko smo se premaknili, smo za sabo gledali uniformirane Egipčane v "uniformiranem" avtomobilu. Še bolj smešni so celodnevni izleti, na katere se kot turist pelješ s svojo skupino na svojem avtobusu. Nekateri prvovrstni arhitektonski biseri so namreč od urbane civilizacije ločeni več sto km. Tak primer je veličasten tempelj Abu Simbel, ki je že v bližini egiptovsko-sudanske meje. Od Aswana, najbližjega večjega mesta, je oddaljen 280 km. Na ogled tega objekta se vsaka turistična skupina seveda ne more podati sama. Ustvariti se mora cela karovana vozil (kakih 100 ali več avtobusov), ki se ob točno določenih urnikih in ob prisotnosti številčnega spremstva policijskih enot poda na dolgo potovanje. Seveda se taki karavani ne more vsakdo kar tako pridružiti. Vsaka skupina mora biti predhodno najavljena pri odgovornih oblasteh. Vožnja poteka nato v koloni: vozila organov javnega reda se prerazporedijo na začetek in konec ter med samo kolono. Med potjo se karavana parkrat ustavi, ker mora mimo posebnih kontrolnih točk, na katerih druge skupine policistov ugotavljajo, ali so v karavani vsa najavljena vozila. In kako je vožnja v takih konvojih? Egipčani itak ne poznajo besede počasi. Zato sem na vse skupaj gledal kot na dirko F1, ko na progo privozi safety car. Čeprav vozniki nikoli ne šparajo s pedalomna plin, se najprej vsi avtobusi strogo držijo za policijskimi patruljami, priložnostnimi safety car. Komaj policija nekoliko popusti nadzor, se na cestah začenja prava dirka s prehitevanji in dirjanjem, ki presega vsako dovoljeno hitrost (280 km dolga vožnja v eno smer z avtobusom traja dobro poltretjo uro). Vse to se dogaja na neskončni ravni cesti brez ovinkov in križišč, ki jo obkroža sama puščava. Kot bi se vozili tam nekje v Texasu, New Mexicu ali Arizoni po ameriških highways (hitrih cestah).

Zakaj Egipčane tako skrbi problem terorizma? V Kairu vsekakor ni pričakovati islamske revolucije, Egipt živi namreč od zahodnih turistov. Vseeno pa je Egipt zelo blizu takemu križnemu žarišču, kot je Palestina. Južno se razprostira Sudan, ena od najrevenjših, a najbolj integralističnih držav na svetu. Kairo se tako nahaja nekje med dvema ognjema. Dokaza za upravičenost bojazni pred teroristi pravzaprav ni treba iskati zunaj meja med revnimi in neizobraženimi. Ko smo se zadnje dni poslavljali od Egipta, smo se namreč zapletli v zanimiv pogovor. Naš sogovornik je bil direktor hotela, v katerem smo bili nastanjeni, v Hurgadi (po Sharmu najbolj znano letovišče v Egiptu na Rdečem morju). Gre za uglajenega gospoda, ki nosi kravato in suknjič. Gre za gospoda, ki je dalj časa študiral v Evropi, natančneje v Belgiji. Gre za gospoda, ki poleg velikih mednarodnih jezikov (angleščina, nemščina) dobro obvlada tudi flamsko. Gre torej za intelektualca in izobraženca in hkrati za zelo prijaznega gospoda. Med pogovorom je sam dejal: "Če bi Američani prišli v Egipt, bi bil jaz prvi, ki bi se opasal z razstrelivom in bi se pognal v zrak."

Komentarjev ni potrebno dodajati!

Andrej Černic

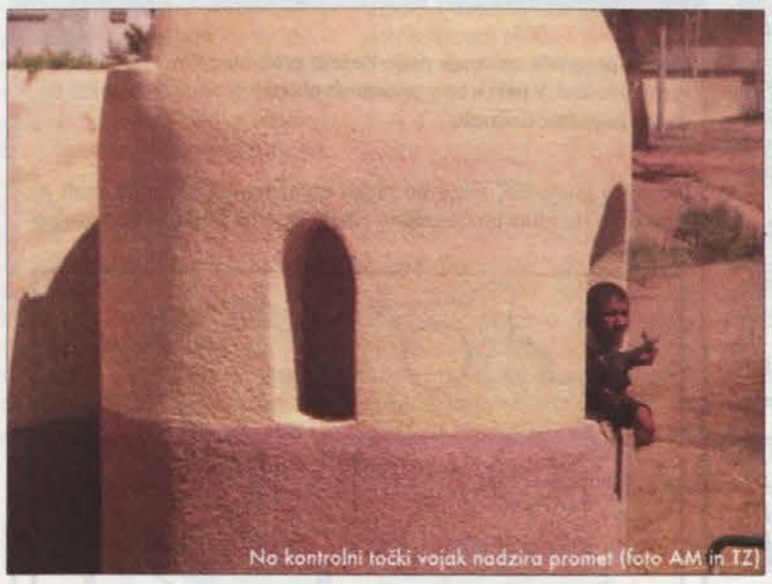
Na kontrolni točki vojak nadzira promet (foto AM in TZ)

Palme sredi puščave (foto AM in TZ)

OSTANI ZVEST NOVEMU GLASU!

NOVI GLAS JE TVOJ TEDNIK! NAROČI SE NANJ IN PRIDOBI NOVEGA NAROČNIKA!

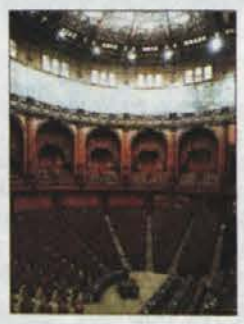

POSAMEZNA ŠTEVILKA:
1,00

LETNA NAROČNINA 2006:
Italija: 45,00
Slovenija: 48,00
Inozemstvo: 85,00

Naročniki, ki bodo poravnali naročnino na Novi glas za leto 2006 do 31. januarja 2006, bodo sodelovali pri žrebanju za eno brezplačno potovanje z Novim glasom v Armenijo, ki bo predvidoma v drugi polovici meseca junija 2006.

Obenem si bodo lahko izbrali v dar eno izmed knjig Goriške Mohorjeve družbe s seznama, ki ga bodo prejeli na dom skupno s poštno položnico.

Novi naročniki in naročniki, ki bodo pridobili novega naročnika, bodo prejeli še dodaten knjižni dar.

GORICA: Travnik 25 / tel. 0481 533177 (uprava) / fax 0481 548276 / uprava@noviglas.it
TRST: Ul. Donizetti 3 / tel. 040 365473 / fax 040 775419 / trst@noviglas.it